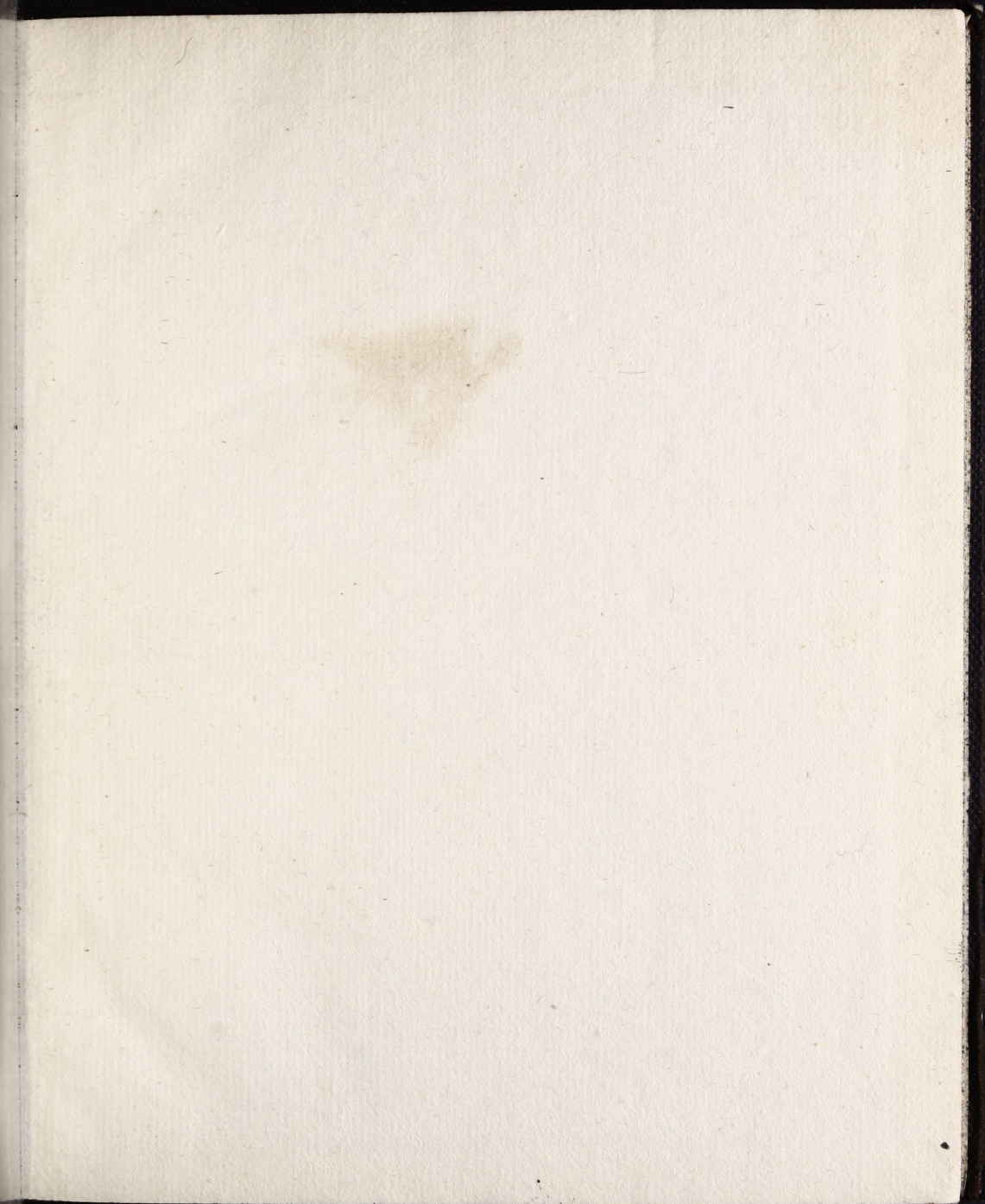

RMr. Qu.

47

RMr. Qu.

47.

HALOTTI
ELMELKEDESEK

A Z
NEMES NEMZETES ES
VITEZLO

PONGRACZ
NAGY MIHALI
LASZLO,

URAMNAK ISTENBEN EL
NYUGODOT KEDVESINEK JO EM-
lekezetekre; Es minden halando embereknek
tanusfagokra meg irattattak.

MISKOLCZI PVAH PAL

Ungvari Prædicator által. Anno

1633. Maij. 9.

LŐCSEN Nyomtattatot,
BREVER LŐRINTZ által, 1634.

631

HALOTTI
ELMELKEDESEK

A Z
NEMES NEMZETES ES
VITELZLO

PONGRACZ
NAGY MIHALI
LASZLO,

URAMNAK ISTENBEN EL
NYUGODOT KEDVESINEK JO EM-
lekezetekre; Es minden halando embereknek
tanusagokra meg irattatak.

MISKOLCZI PVAH PAL

Ungvari Prædicator által. Anno

1633. Maij. 9.

LÖCSEN Nyomtattatot,
BREVVER LÖRINTZ által, 1634.

Az szent Pál Apost. Hebr. 9.

Statutum est omnibus hominibus semel mori.
Elvegeztetet dologh, hogy egyszer min-
dennek megh kél halni.

*Syr. cap.
7. v. 40.
iuxta Pa-
gninum.*

Melyre nevezve jól mongya az bölcs Syrak.
Memorare novissima tua, & in æternum non
peccabis.

Emlkezzél megh az te utolsó naprodrol
és soha nem vétkezel.

Cum mortis genus, & metam nescimus, & horam:
Orandus DEUS est, det bene posse mori.

HIERONYMUS.

Da Pater extremæ cum vitæ advenerit hora,
Te præsentem mori, nil me terrentibus umbris.
Inque tuos animam amplexus effundere ovantem,
Hoc unum mihi, plura alijs optantibus adde.

*Iohannes K. Görgei Pastor Ecclesia Kaposiensis, &
Senior Diaecsis Ungensis, Compatri Suo,
Paulo Puáh Miskolczi, amoris, & honoris
ergò hæc pauca apposuit.*

M. ACADEMIA
KÖNYVTÁRA

1.

AZ SZENT IRASBELI EGY NE-
hany Locufokból bizonios számu igeek, le
irattattanak, és rövideden való értelem-
mel tractattattanak.

Felső locusból az igeek. Az Nemes Nemzetes és Vi-
tezlő PONGRACZ NAGY MIHALI LASZLO
Uramnak, &c. &c. &c. Az keresztien Ecclesiáknak,
azokban levő Seminariomoknak, nagy Patrónussának, &c.
igáz hitves társának. Az Nemes és Nemzetes GÖNCZI
ASZALOS ANNA áfzonnak az Isten Anyaszentegy ha-
zának külsőkeppen való előgyamolitasára, élteben, elő al-
latot kegyes Daikaiának, tizteffeges és keresztienyeni mo-
don való temetsegekor NAGY MIHALIBAN Udva-
roknal levő felső Palotaiokban; sokaknak fülök hallot-
tokra eleven nyelvel el mondattattak Anno 1630. Mensis
Februar. Die 18.

Másik locusból az igeek. Az Nemes Nemzetes és
Vitezlő WILLEI PRIBEK LASZLO Uramnak meg
hidegedet testének tizteffegesénvaló temetsegekor az Thi-
bai hazanal megh hallattattak Anno 1632. Aprilis Die 1.

Harmadik locusból az igeek. Az Nemes Nemze-
tes és Vitezlő jeles Iffinak PONGRACZ NAGY MI-
HALY SANDOR Uramnak az halal által él éfet megh
hervadot testének Éczedben Februar. 20. Die. Anno 1633.
fél vetelekor el mondattattak.

Negyedik locusból az igeek; Ugyan ezen megh ne-
vezett. Nemes Nemzetes és Vitezlő Iffinak PONGRACZ
NAGY MIHALI SANDOR Uramnak megh hidege-
det testének tizteffegesén és keresztienyeni modon-való te-

metsegékor N A G Y M I H A L I B A N Udvaroknál Fe-
bruár. 28. Die megh hallattattak.

Olódik locusbol, az igek. Megh irattak *Regulariter*
csak, ez közönséges életben, Lelki úton jaroknak elmel-
kedesekre, miképpen jó módgyaval járvan és cséleked-
vén. Vy Eget és Földet (melyben az tőkellertes boldogh-
sagh lakozik) váriának, lássának és biríanak dicsősége-
sen.

Vegezetre halálra menendő beteg ember előtt va-
lo szép Intések, Kérdeszkedések, azokra valo Feleletek,
Tanítások, Imaságok, Aldások illendőképpen adijcial-
tattanak.

MINDEN-

MINDENHAI ALAZA-

tos szolgálatom után, Isteni imatsá-
gomot ayanlóm.

*Ekinzetes PONGRACZ NAGY MIHALY
LASZLO Uram, több nevezetes Uri fő emberek
közöt, edgyk Uri meltsagos fő ember, hogy ez elmet-
kedost le irtam, nem egyéb cselekedette velem, hanem
részt szérent kötelesegem mutatvan, az kegyelmed
velem való jó tereménje, melli ezt az haladatlanságnak undok buz-
dós tavában foródni nem akártam; ebttém viselven (az többi kö-
zöt) amáz köz mondasf.*

*Terra nihil gravius sustinet, quam ingratum hominem.
Az föld semmit nehezebben nem hordoz, mint az há-
la adatlan embert.*

*Az Persáknak Kirallya Xerxes, fiának, Artaxerxesnek alattaváló
kissebbik emberenekis akárvan cselekedetét követni; Ki midőn lát-
ta, hogy rea gondviselő Urának, minden alatta való, hála adostá-
gokat mutatnak. Ois nem akárvan az haladatlansághnak zává-
ros poharat innya, azt cselekeszi, hogy egy alkotmányossággal Iosza-
ganak kics miczeien lovagoló és megh szomiuhozó Urának egy hi-
ves forrásból (nem léven egyeb edénye) csak markavalis hives vi-
zet viszen. Enis ugy KeGYELMEDnek Uram, több alatta való há-
laadoi közöt, kissebbik alazatos szolgálója, ream való vigiazasáért,
akárvan hálaadofogomatt megh mutatni, szomiuhozó kevarságot
(nem léven nagyobb értékem) ez csekély irásommal enyhitem:
Rész szérent tselekettem az KeGYELMED gyakor keresére nezeve,
mely ez volt, hogy az idvezült Néhai PONGRACZ NAGY
MIHALY LASZLONE GÖNCZI ASZALOS ANNA
ASZONNAK. AZ NEMES NEMZETES VILLEI PRIBEK LA-
SZLO Uxamnak. AZ NEMES NEMZETEO ÉS VITEZLŐ ISSIUNAK
PONGRACZ*

PONGRACZ NAGY MIHALI SANDOR *Uramnak*,
temetsegekkor halotti alkalmatossághoz illendő el mondott mate-
riát, jó emlékezetre le írának. *Jarult ide ezis, Kegyelmed ké-*
vánsága szérent cselekednem azt, hogy irnek valami Regulákat
arra; Ez köszönseges életben, az Lelki uton jároknak, miképpen
kellenek jó modgyával jární és cselekedni, hogy czéllýokot (mely
az Istennek Gratiaia és az örök élet) elérnék. Ezektol indítat-
van és viseltetven Isten segítsegeból örömet megh cselekettem.
Minckokáért ez okokra nevezve batorlagosan offeralom, de-
dicalom Uram Kegyelmednek. *Töb ekesítések kívántatna-*
nak, hogy mind az szent irasbeli locufoknak; s. mind penigh az
kegyelmed várapozásának elég lenne; De ha szinten azok, egy,
avagy más miat el maradnak is: mind azon által jó itelettel meg-
alhat. Dicsiretes lehet itt, az Kegyelmed keresére való engedel-
mességh; amaz mondas szérent:

Ut desint vires, tamen laudanda voluntas.

Ha ereie mincsenis embernek rea; mind azon által az jó ákarát
dicsertetik. Az Ur Isten kívánsága szérent való jobban tarcsá
megh kegyelmedet.

AZ NE-

AZ NEMES NEMZETES
ES VITEZLO

PONGRACZ

NAGY MIHALI LASZLO

Uram igaz hűtvős társanak az Nehai
Nemes Nemzertes.

GONCZI ASZALOS ANNA

Afzonnak temetfegekor valo prædicatio.

2. Pet. 3. v. 13.

*Az Istennek igerete szerént vy eget és földet várunk
melyben az tökelletes igazsággh lakozik.*

Z kik Pallyat futnak , azoknak
kettő vagon előttők. *Ignominia & Laus*;
az gyalázat és az dicfíret : mert avagy
gyalazatot avagy dicfíretet nyernek. Ís-
met , hogy mas szoval hozza szollyak ;
vesztetésg , avagy nyereség vagon az Pal-
lyat úzők előt : mert avagy vesztetésggel

avagy nyereséggel járnak. Ezenképpen közönségesen mind
ez vilagon levő emberek előttis kettő vagon *Malum &*
Bonum, Gonosz és jó: mert avagy gonosz avagy jó érdeklő-
köt és éri. *Privato quoq; homini*. Az kiváltképpen- valo em-
bernek- is, *non externo solum : sed & interno*. Ném csak külső
hanem az belső embernek. Az az ; Az vjonnan születendő-
nek , az kegyelemben vejendőnek ; megh igazitandonak,

B

idvezülen-

idvezülendőnek és meg dicsőülendőnek kettő vagyon e-
lőtte GONOSZ és Ió.

Az GONOSZ itt ez njomorusagnak völgieben buj-
dosóknak, fok rendbeli njavalias akadaliok, holottugj mint
ez arnick vilagi életben. *Nemo plena quiete & pace fruitur
quia hominis appetitus hic nec satiari, nec repleri potest.* Senki tel-
lyes njugodalommal és bekefeggel nincsen : mert az em-
bernek itt ez világon az ő kevasága meg nem elegendhetik,
sem bé nem telhetik ; azt mongyak az bölcsek.

Erre nézyc az testből és lélekből álló embernek itt ez
földön, *non in facto : sed in fieri*, nem el végezet : hanem el vé-
gezendő dologban vagyon allapattya, *Et omnes actiones, actus
imperfectus, vitæ, varietati subjecta est.* Es minden cseleke-
deti nem tökelletesek, életeis fok külömb külömb fele val-
tozas ala vettettetvén vagyon. Szent Iob bizonságot teszen
felőle, mellyet Rhythmusokban így enekelnek.

Rövid embernek élere

Kit aszony allat szüle,

Tellyes nyavalyakkal ideje

Minden ősvénye

Mint mezőbeli virágnak szépsége

Igy forogh ember élere.

Szent Agoston Doctor ezt tudvan azért ír így : *Domine
fecisti nos : Sed inquietum est cor nostrum, donec requiescat in te.*
Teremtettél Uram minket : de nyughatatlan az mi szivünk
mind addigh, valamig te benned megh nem nyugofzik.

1. Az em-
ber válto-
zó az idő-
re nézve.
Mennyre változas ala vettetet legyen az ember, mu-
tattyak egy nehany rendbeli dolgok. Az idő mely az Tava-
szrol nyárra, az Nyárról őszre az Őszről télre változni szo-
kot, néha tiszta, néha homálios. Így az emberis illyeten-
változo ez életben, amaz mondas szerént.

Tempora mutantur & nos mutamur in illis.

Az idők változnak mijs változunk azokban.

2. Az Te-
stre.
Bre.

Az Testre nézve, mely néha jó egeségben vagyon,
néha

néha betegséghben, néha tellyesen, néha meg apadáfsal:
Az mint hogy az Holdnak is természetü szerént való föliása ^{3. Holdra.}
az embernek állapottyat nyílván ez szerént mutattya.

Az embernek ugyan tulajdon cselekedete, változasát ^{4. Cselekedete.}
bizonyttya. *Nunc unum, modo aliud eligit & facit.* Most ed-
gyet, most mást választ, és azt cselekeszi-s mi következik
az fok változasban? MORS. HALAL.

Az emberi nemzetnek első törsoke Adam és Eva, mi-
helyen vétkeztenek az Isten ellen, ottan mingyáraft mind
magokra s. mind maradekiokra ezt hoztak, ugy mint az fok
változást és az halált. Ezt tudvan Bernard Doctor fel kiált.
és ezt mondgya. *Nequam diabole, ubi est quod dixisti primis pa-*
rentibus? Nequaquam moriemini et si comederitis de arbore veti-
ta, & ecce mori eos oportuit. Rosz csalárd ördög, hol vagy on
az mit mondottal az mi első szüleinknek? Semmiképpen
meg nem háltok, há szintén az meg tiltot fának gyümölcs-
ből esztekis-s. ihon megis meg kel nekiék hálniok. Ihon
mely igen meg csaltad ököz az te hazugh nyelveddel. Mert
nem csak ő nekiék; de meg az ő maradekioknak-is mind
meg kel hálniok. Napkeletre, Delre, Napnyugatra és Esza-
kra lakoknak. Az az, kicsinydedeknek, közép-ideűeknek
első és utolsó le görbedet vénségben lévőeknek.

Erre nézve mondgya vala Romaban egy Perfa az Im-
perátornak (mikoron mutogatna néki Romanak-s abban
levő embereknek kicsinyeknek és az vénségre iutottaknak
szepségüket) hogy ez ekeffegék szintén ugy el romolnak
idővel, mint szintén az ekeffegnélkül válok. Mivel hogy az
hálalnak langya fenkinck nem kedvez: hanem mindeneket
meg éredkélven idővel el hervaszt és megh emészt.

Orüligén az ördög azon, hogy hazugh csalárd mester-
ségével elől menvén az embert káros szomorúsagban eytt-
hette vala: de Isten szent Fia az Ur Jesus Christus által az ő
hamis mesterseget el fordita, és az embernek veszedelmes
szomorúságot örömré változta, meg igirvén ingyen-
való

kegyelmeből az ō szent Fia által való szabadulást, az kegyel-
lomben való vételt, és az gratiából az uy Eghnek és Földnek
melyben az tőkellertes igafsák lakozik várását és minden-
ket fegnelkül- való el vétélet S. ez az belsō embernek, az az,
idvezülendō és meg dicsōulendo embernek az masodik u-
gy mint Io clete, S. errōl szól itt az szent Peter Apostol.

Tudgyuk meg azért itt azt, hogy ha ez nyava-
lyas élet utan léfzēne uy Egh és, Föld, mellyet varháf-
sunk? Az az, Mennyei Őrvendetes élet.

Votum.

*Az minden jokal gazdagon bővelkedō szent Ur Isten, ki ez élet-
nek bűdös tavában be keveredtet emberekkel jól téfzen, és
ōnnet ki vevén az mennyei meg giogito Jordánnak vizé-
ben meg forōsztvén idvességesen az örōke való boldogsá-
gra, az ō tőkellertes fenyefféggel ragiogo Paradicsomában
meg tart, lévén velünk segít fen meg kegiélmésen bennün-
köt. Amen.*

AZ fel tōt czél ez kerdesképpen. Ha léfzene uy Egh és
Föld, az az, menyei Őrvendetes élet mellyet varunk?
Erre azt mondgyuk hogy léfzen: mert az az hatalmas
igaz véghetetlen és halhatatlan Isten így végezte, rendelte,
meg igerte az szent irasban, gyakorta elő hozta, és az egész
széles vilagon az Prophétak, Apostolok és Doctörök által
hirdettette, hogy valóságoképpen az mennyei Őrvendetes
és tőkellertes boldogsággal- való élet meg léfzen. Amaz na-
gy Patriarcha Enoch, ki Adamtul hetedik vōlt, mikor az iti-
lerrōl és az örōke való boldogságról azt mondana. Ime
ihon jō az Ur az ō fok ezer szentivel, hogy itiletet tegyen.
mindenek ellen, és meg giōzzé azokat, az kik azok közül
Istentelenek, minden cselekedetokrōl és minden kemeny
beszedekrōl mellyeket szoltak ō ellene az Istentelen bűnō-
sōk, az mint az Judas Apostolnak közōnséges egy levelének
tizennegyedik versében vagon. Es az Esaias. Fül nem,
hallotta,

Ind. v. 14.

Esa. 64.

v. 4.

hallotta, szeni nem latra, embernek gondolattabam-is *1. Cor. 2.*
nem őtlőt, melyet Isten meg szerzet az ötet szeretőknek. *vers. 9.*

Daniel Própheta is erről irván azt mondgya. Sokan *Psal. 31.*
azok közül az kik alúsznak az földnek poraban fel tamad- *vers. 20.*
nak, némellyek az dicsőségre, némellyek az gyalázatra. *Dan. 12.*

Az életnek Ura az Ur Jესus Christus azt mongya. Az *vers. 2.*
én juhaim az én szómat halgattyák, és én ismérém őket, és *Ioh. 10.*
engemet követnek, és én nekik örök életet adok.

Az szent Peter Apostol itt az felvet locusban erre néz-
ve írja azt, hogy az Isten meg igrte azt, hogy uy Egünk és
Földünk léssen, melyben az tökéletes igafság lakozik, és
azt váriuk meg csalhatóan reménséggel és igaz alhatatos
bizodalommal.

Ezek az szent irásból elő szamlált tanobizonfagok és
mondások, nem valami ket labu áláváló alhatatlan hamis
csalard hazugh embernek: hanem az igaz Istenniek monda-
si. Azért hat ezeknek helt adván, az az, el hívén, bizonios-
san tudgya az ember azt, hogy meg léssen az jövendő men-
nyei tökéletes boldogságh. Mert ugy vegye észében min-
den, hogy nem ugy vagyon az dolog, mint mikor az szege-
ny gyarló ember, más gyarló felebaráttjának iger, maid
meg masollya, ávagy azért, hogy nem akaria meg telliesite-
ni igiretit, ávagy azért, hogy el fordulvan az keskény
gyékény alola, nem lehet tőle. De az Isten az mit meg iger,
meg nem masollya; mert igafsága mutattya, hogy meg ne
változtassa, hanem meg akaria adni az mit meg iger, és
meg is adhattya, mint mindenható és minden jókkal bő-
vőkődő, honnet akarattya, hatalmat, mersékelvén mu-
tattya tulaidon igafsága szerént. Az mint az Gabriel An-
gyalnak az boldog szűz Mariahoz valo beszédéből is (az töb-
bi között) meg reczik; mikor lehetetlen dolognak tartana
azt, hogy ő fiat szűlne, holot ferfiat nem ismért volna. Ak-
koron monda az Angyal néki. Az szent Lélek szál te réad,
és az magasságban lakozo Istennek ereje ayandékoz megh-

Luc. 1. v. 37. tegedet. Mert az mellyek az embereknel lehetetlenek, az Istennek előtte lehetségésék azok.

Et c. 18. vers. 27.

Ez vilagon az vitezlő emberek között levő Kapitányok és egyéb rendbeli tisztetéség kívánok sokat ígérnek, csak hogy őket nagyobra magasztalják: de gyakorta nem léfzen meg az mire magokat ayanlyak. Az Istenben nem találta-
Malach. 3. vers. 6. tik az a meg, másolás: mert önnön maga mondgya. *Ego Deus non mutor.* En Isten nem oly vagyok, az ki meg változnom.

Az ember sok dolgokat ígér magának hogy véghben vífzi, de meg bantodik nem végezheti el. Peldánakokaért, az kik az Babylon torniat akártak csinálni, hogy oñet nagy dicsőséget talallyának; de nem vegezhetek el.

Mint az Peldabeszédbenis vagy on amaz iffiu gazdag-
rol, ki azt mondgya vala. Ezt akarom, ez léfzen, Az én Csü-
römet meg öreghbitem meg töltöm azt, és azt mondom,
az én lelkennek. Egyél igyal én lélkem, elegend vagy on né-
ked sok esztendőkre. Ellenben az Isten azt mondgya. Nem

Luc. 12.

Proverb.

16. v. 1.

Esa. 14.

vers. 27.

akarom, nem akarom, készíted te magadat az halálra; ez
eyel meg kerik az te lélkedet-s kie léfzenek mind ezek? Itt
tellyesédikbe az Salamonnak mondása. Az ember igen ren-
deli dolgot, de Isten igazgattya azt. Azért mondgya Esaiás
Propheta. Az Istennek végezése ellen senki nem állhat. Az
Isten vegezte, és ki téfzi azt erőtelenne, és az ő fel emelt
kezet kicsoda vonfza le. Ez az felelet rea. Senki.

Anakokaért mivel az erős és hatalmas igaz mondo
Isten az uy Eget és Földet, az az, az mennyei örvendetes tö-
kellertes boldogsággal tündöklő életet meg ígérte hogy
meg léfzen ez élet után, minden azt vária-is bizonyofsán;
meg léfzen téhat.

Az Istennek végezése ez felől ebbennis erős. Egyszer
meg mondotta vala azt. Zöldéllyen az föld, gyümölcsöt
teremcsének az fák. Ez meg lőt. Hogy ha azért Isten az
földnek fáknek egyszervaló mondását meg tellyesítette:
miert nem tellyesítene meg az ő képere és abrazattya-
teremtet

teremtet embernek való igéret tetelet? Igen-is meg tellyesíti, mint igaz Isten...

Az fák az földnek szinen fen allanak, maid le vágatnak és az tüzevetternek, meg-is Isten azt csélekefzi velek, hogy minden esztendőként meg uyullyának, gyümölcsözzenek. Ha Isten az fákkal azt tefzi, az okos emberi allattal az ki ötet dicséri, és véte edgyüt zengedezi az Alleluját, mennyél inkább meg cselekefzi azt, hogy néki töt igeretit be tellyesíti.

Abrahámnak, Dávidnak ez kettőnek az mit meg igért, holtok utannis meg atta Isten. Mennyvel inkább hat az egész emberi nemzetségnek ez igéretet. Uy Éget és Földet váriunk, melyben az tőkélletes igafság vagyon, meg nem tellyesítenéje? Igen-is meg. Mert az Isten mindenekben igaznak taláztatot-s ez utolsóbannis ugy léfzen.

Várják azért erős bizodalommal az igaz kerezyenek azt az mennyei tőkélletes boldogságot. Melyben állapotya embernek nem oly mint ez njomórult vilagon, hogy semmiben nem állandó: hanem ott meg njugszik, mikor osztán semmit sem kévan; hanem Istenben minden iokal részeseül.

Ugyan-is lám meg Boetiussis azt írja felőle hogy az az boldogság. *Erit status omnium bonorum perfectorum aggregatione perfectus.* Léfzen minden tőkélletes iokból álló tőkélletes boldogság.

Josue mikor az Izráel népet az igeretnek földere bevitte, magasztalta Istent, és azt mondotta. Valamellyeket Isten igért, mindenek be töltenek.

Jos. 22.
vers. 22.

Ezenképpen az Istennek hivi nagy örömmel megh lattyak az mennyei tőkélletes élet felől való igéret tetele-
nek az igafságnak lelkének az Istennek meg tellyesítéset.
Es nem meg lejendőt, mint ez jelen való életben: hanem meg löttet latvan azt mondgyak. Az miképpen hallottuk, ugy lattyak.

Azért

Azért hogy ezt meg nyerie, minden jól forgássa magát, úgy fuffa az pályat, hogy ne gyalázat; hanem dicfíret, ne vesztesség; hanem nyereség, ne Gonofz; hanem Io, úgy mint tőkélletes boldogság kövesse.

Saul Király Dávidnak nem adgya vala ám az ő leanjat az Micalt addig, miglen Király méltosághoz illendő dolgokat végben nem yifzen, és az Király ellenség ellen nem téfzen, és fokakat kézben nem hoz vala.

Ugy az Isten, fenkinek az mennyei örvedetes és tőkélletes boldogságot nem adgya meg, miglen Pállya futását Istenbéli igaz hittel abbol szarmazot ioszágos cselékedettel, Istennek igazan-valo szolgalattal, irgalmáffag tétellel, igaz atyafíui szeretéttel, &c. és igaz poenitentia tartással (az az, az embernek gyarlosaga szerént tudvan és tudatlanul eset bűneiből igazan-valo meg terésfél) jól el nem végezi.

Minekokaért hát azon legyen minden, hogy ez szerént Pállyafutását el végezze; hogy őis így mennyen be amaz mennyei tőkélletes boldogságban, mellyet mostan vár jó remenség és igaz hitnek általa.

Ketségnelkül az Nemes Nemzetes és Vitezlő PONGRACZ NAGY MIHALY LASZLO Urámnak keves ideig élt szerelmes hazas társáís; az Nehai Nemes Nemzetes jó emlekezetű GÖNCZI ASZALOS ANNA afzonis, ki az Boldog afzony havanak hufzon hatodik napian reggel nyolcz ora taiban, Torok fáias miat, az igaz Isteñek, az ő lelkét szép csendes halal által (igazanvalo Uri méltoságos feriének és szerelmes hitvős tarsának, ez életbéli szomorú keserves gyaszszara) meg advan; az mennyei örvedetes és tőkélletes életben ben vagyon; Mostan *Partialiter in visione Dei existens*, levén rész szerént az Istennek szent színének latáfa előt, az szent Pálnak amaz mondáfa szerént. *Donec evadaverf. 13. mus in virum perfectum.* Az az, Miglen leszünk tellyes ferfiákka, az meg öröködöt Christus állapattyának mertere szerént. *Olztan Totaliter*, az itilet utan, mikor azt hallya.

Jóy el

Jöy el Attyamnak aldotta birnia az országot, mely vilag: *Matt. 25.*
fundamentomanak fel veresének előtte el készítet. *vers. 34.*

7.

Ben vagy on azt mondom minden ketségnekül az uy
Egben és Földben, mellyet várt, ugy mint az mennyei ör-
vendetes tökéletes boldogságban. Mert Pállya futását nem
gyalazattal; hanem dicfirttel. Nem vesztességgel; hanem
nyereséggel meg futotta, meg tártvan Istenbéli igaz hitét
és jó lelki ismeretét; Igaz Istenének buzgosággal való szol-
galattyat, jozansággal szent tegyhetetlen életet, bőségesen
minden szükölködő jó rendekhez irgalmátságát, alamisnal-
kodását, igaz atyafiui becsülettel való szerettetit, és kerez-
tyéni indulattyat, tiszta és minden homaly nélkül Istenhez
gyarlosága szerént bűnciből való meg téréset végben vi-
vén: Melyre nézve azt mondgya én általam keresztyének c-
löitetek fölötök hállattára az 116. Soltarbol.

Psal. 116.

*Qui se anima mea quia Dominus benefecit tibi, az az, Nyu-
goágyal lellem; mert az Ur jól töt te veled.*

vers. 7.

Méltannis mondgya, mert sok jokot töt vele. Első jó
tetemenye ez, hogy csudalatosképpen teremtetete volt az ő
lelkét, ugy mint az mellyet lelki allatta és halhatatlanna-
töt volt.

Az bölcs Ecclesiastes erre nézve mongya, hogy noha *Eccles. 12.*
az test meg hál, és az földben be tetetik: az lélek mind a- *vers. 7.*
zon által örökké él.

Az regi Pogányok az lélek felől igrerttetenek, hogy
az embernek magának tulaidon léleke nem volt légyen: ha-
nem csak ideig vette, avagy adatot neki. Ha meg holt az
ember, az az, ha ki ment az lelek az testből, más testében
ment be. Mint példánakokáért, mikor az Nagy Sandornak
testéből ki ment az lélek, Julianus testében mondorak osz-
tan hogy ment légyen be. De az bölcs Ecclesiastes nem azt
mondgya. hanem azt. Az por meg ter az földben, az hoét
vetet; Es az lélek-is meg ter az Istenhez az ki atta ötet.

Eccles. 12.

Nemelleyek az lélek felől oly iteletben vádnak, hogy
ha az

C

fia az testből ki megyen Lybusban és Purgatoryumban
megyen, és ott meg tisztulván, az után jut az boldogságban.

Nemellyek az Archangyal kebelében mondgyak ho-
gy megyen. Nemellyek azt tarttyak hogy az lévegő egben
csavarognak, avagy hogy alufznak az utolsó itiletnek na-
piaig. De ezeket-is meg czafollya Sap: cap. 3. v. 1.

Sap. 3.
vers. 1.

Iustorum anime in manu Dei, & cruciatus non impedit eas.

*Az igazaknak lelkek az Istennek kézeben vának, és
gyötrelém nem eri őket,*

Es önnön maga az Christus mikoron az Latornak azt
monda kérésére. Bizony mondom má vélem lészefz Para-
Luc. 23. dicsomban Luc. 23. Az Paradicsom nem egyeb: hanem
az uy Egh és Föld; az az, Az mennyei örvendetes tőkélletes
boldogságh.

Ez jot tette véle hogy ebben vitte be lélket-s azért
mondgya. *Nyugodgyal-én lélkem; mert jot tót te veled az Ur.*

Masodik jo tetemenye az Urnak véle ez, hogy az ő lél-
ket uy onnan szülte.

Az miképpen hogy az ember az esét előtt szép testtel
vólt, ugy szép lélékkel: de mihelyen el eset ottan mingia-
rast teste szépséget el eytette, és ugy lélekeis ékességétől
meg vált. Ugy vagon az mi azt illeti hogy *Essentia anime
mansit: sed facultates amisit rectè intelligendi & cogitandi de rebus
presertim gravioribus.* Az léleknek alattya meg maradot: de
nemes szabadságos erejét el eytette, az kivalképpen nagy
dolgoknak igazan valo ertelme és gondolkodása felől. Es
harom kivalképpen valo fogyatkozafok találták. Első nem
araniozza meg az dolgott. Masodik sötet homály fogta be,
ugy hogy néha az dolgott meg fogya: de annak belső termé-
szetit csak homalyosan láttya. Harmadik Titubálás, szolot
nem az rendel, mellyel kellenek ismeri az dolgott.

*Ez lélket, mely ilyen javaitol meg fosztatot az esét után, Isten-
nyonnán szülte az ő szent fia az Ur Jesus Christus által
valo fel vérellel, és az nyonnán szülő szent Lélek által itt
ez vilá-*

ez világon. Az más világon pedig minden dicsőséggel be
töltötte, s azért mondgya.

Nyugodgyál én lelkem, az Ur jobtot te veled.

Harmadik jó teteménye az Urnak vele ez, hogy bölcseséggel áldotta. Az ember az élet előtt csuda mely bölcs volt. Adam az Istennek minden parancsolatit jól tutta: noha börtű szerént nem voltakkidva. Mindeneknek természetet úgy mint az Eghnek, Csillagoknak, Földnek, Fűveknek, &c. De az élet miat ettől meg fosztatot.

Nem külömben volt az dolog mint midőn, ha valáholot tűz ég, és el aluszik osztan. Így Adamban az a bölcsességét tündoklót, de el alut osztan az élet miat, el feleltette.

Az Isten ismet meg könyörült szent Fia az Christus által, tüzet geriefttet benne (Jollehet holt szenet hagyot ő benne, az bűnnek maradekiat, *ad memoriam primi lapsus*, az első életnek emlekezetire, melyre nézve minnyájan vétkezés és tudatlánok vagyunk) Innet vagyon hogy tanulni kel embernek, és az mellyet nagy faratsággal meg tanulis, el feledi; és sok dolgoknak ismeretire nem juthát. Az bölcs Syr. *Primum & ultimum non cognoscimus perfectè*, Az dolognak kezdetit és végét tőkélletesen meg nem tudhattyuk.

Syr. 24

Igen jól mondgya egy neminemű iro, ki ezt eszebe vette hogy az dolognak tőkélletesen vegere nem inchétnj. Bezzeg nagy vakság és boldogtalan tudatlanság az, az ki azt alittyá maga felől hogy mindent tud. Még az Doctorok is meg vallyak hogy sok titkos dolgok vádnak, mellyeknek ember itt ez világon végere nem méhet: de az más uy Egen és földön, az meñyei örvendetes boldogságban bölcs mindenben az embernek lelke. Egy szoval, az testnek nyughatatlan tömlőczéből ki szabadulvan az lélek, és öröкке való nyugodalomra jutván, örökké való csendeségben és vigh örömben vagyon. Így léven az ő idvözült lelkének-is allapattya, azért mondgya.

Nyugodgyál én lélkem; mert jól tőt az Ur te veled.

Azt mondod, nyugodgyek az te lelked: mert jól tőt az Ur vele?

AZ te szerelmes igaz hitvés Uri feriedis haláladon keserves szível lévén, és szemeinek sűrű könyhullatasjnak záporival öntözvén orczaiait, azt mondgya.

Szerelmes igaz hűtvős társom **ASZALOS ANNA**;
Nyugodgyek az te lelked; mert jól tőt az Ur te veled.

Az te vér szerént-valo atyádfia az Nemes Nemzetes és Vitezlő **Aszalos Mihály Uram-is**, azt mondgya.

Nyugodgyek az te lelked; mert jól tőt az Ur ő vele.

Az tőb vér szerént-valo atyadfiajs azt mondgyak.

Nyugodgyek az te lelked; mert jól tőt az Ur te veled.

Az te arvaid kikkel sok jót tőt az azok-is azt mondgyak.

Nyugodgyek az te lelked; mert jól tőt az Ur ő vele.

Az te **Aszonybaratidis** ugyan azont mondgyak.

Nyugodgyek az te lelked; mert jól tőt az Ur ő vele.

Sőt minden előkerésztyének **Ferfiak, Aszfozállatok** azt mondgyak.

Nyugodgyek az te lelked; mert jól tőt az Ur ő vele.

Es én-is az Ur **Jesus Christusnak** lég kísébbik méltatlan szolgaia, ez egefz földnek kereksegevel, és azokban lévő **Christusnak** igazságával, Isten előtt megallo előhivékkel, azt mondom.

Nyugodgyek az te lelked; mert jól tőt az Ur ő vele.

Nyugodgyek boldog fel tamadafnak jó remensége álat.

Nyugodgyek, Nyugodgyek, Nyugodgyek, **A M E N.**

Az Ur Isten szent Fiaért, az Ur **Jesus Christusért** vigy en bé minket-is az boldogságban; hogy azt mondhasluk mijs.

Nyugodgyek az mi lelkünk-is, mert jól tőt ő vele az

Ur, A M E N.

Ez végre mondgyuk az Imatságot.

Mi Atyánk kivagyaz, &c.

A M E N.

AZ NE-

AZ NEMES NEMZETES
ES VITEZLO

VILLEI PRIBEK

LASZLO URAMNAK

temetségékor-valo Prædicatio.

Attyának Fiunak és sz. Lélek Ifjének nevében. Amen.

Nemes Nemzetes és Vitezlő Ferfiak; Nemes
Nemzetes Afzfonyok: és egyeb rendbéli
halgatok, &c.

Okákban az régi poganyok között i-
gen dicfíretes dolog volt, hogy az ő hálottyo-
knak teméségekre szorgalmazások voltak. Az
Macedombélyek semmit nem tartottak nagyub
vitefségnek, mint hálottyo-
knak él temetéfeket.

Az, Ægyptumbélyek ugyan kiváltképpen valo házat
épitettének, az hová hálottyo-
kat temésék. Cyrus Kyrály
meg életben meg parancsoltá, hogy osztan holta után, se
aranyban se ezüstben ne záriak bé az ő, meg hidegedet te-
stét, hanem temésék él az földben. Alezándernek Annya
Olympiás, mikor fiának halála után hallotta hogy meg hi-
degedet restét él nő teméttek volna, keserves szoval mond.
O fili tu qui studebas particeps caeli esse, quanto dedecore affectus es!
O fiam te kévansz vala részesülni az éggel, mely gyálázattal
illettetted!

Ha az poganyoknak ez cselekédetek dicfíretes, hogy
hálottyo-
kat el temettek. Sokkal inkább nagyub dicfíretes
érdemel má az keresztýenekben ez, hogy az ő keresztýen
feleba-

Syr. 38.
vers. 16.
Matth. 8.
vers. 22.

felebarattyoknak az halál által él esvén, meg kervadot és meg hidegédet tesztéket tisztességesen és keresztyéni módon él takarították; előtők viselven Istennek amaz jeles mondását. *Vivi sepellite mortuos vestros.* Elők temessétek el az ti halottitokat. Hogy azért ennek éleget tégyünk, előtünk az alkalmatóság, az Néhái Nemes Nemzetes és Vitézlő WILLEI PRIBEK LASZLO Uramnak meg hidegédet tesztének tisztességesen-valo el takarytására. Ez peniglen hogy ez szeiént végben mennyen, az szent irábolis élmelkedesünkre valo igeket vegyünk.

Hogy azért az Kegyelmes Ur Isten meg segítsen bennünköt imátkozzunk-is, és mondgyuk. Mi atyank, &c.

Textus Johan. 16. cap. vers. 20.

Szomorkottok, de az ti szomorusághatok örömrre fordul.

Ezekből legyenek ezek ez igek. Tristitia & gaudium est vita hominis. Szomoruság és öröm embernek élete.

HArom helyben-valo allapattya iria az szent irás az Hembernek.

1. Az Mennyégben. Itt allapattya mindenekben tökéletes boldogság. *Non target eos cruciatus: sed solatio fruentur.* Nem illéti őket az gyötreleni: hanē örömben vádznak.
2. Az Pokolban. Itt allapattya gyalázatos. Mert, *Fletus & stridor dentium nunquam extinguatur.* Kivasának és fogainak csikorgatásának soha vége nem lézzen.
3. Itt ez Földön; Itt allapattya kettő. *Tristis & Latus.* Szomoru és Orvendetes.

Az fel vőtt igek, *Tristitia & Gaudium est vita hominis.* Szomoruság és Öröm embernek élete; ez földi allapattya-rol szolnak, meg mutatván embernek életet, itt ez helyen két kárban helyheztervén lenni. Szomoruságban és Örömben, a mikor penig az mennyei lako helyen él jut tökéletességgel valo örömmel lézzen allapattya. Mivel

10.
Mivel hogy peniglen az fel vőt ígek az embernek itt
ez földön-valo életét Szomorunak és Örömnnek mongyák;
tudgyuk meg azt, miért az embernek élete Szomorúság és
Öröm.

*Az minden jokkal gázdagon bővölködő szent Ur Isten, ki az
embernek életét adván, és azt szomorúság gal és örömmel
elegitvén, engedgie meg, hogy az életben valo öröm, dia-
dalmat végyen az szomorúságon: és mi velünk, mostan lé-
vén, kegyelméfen segítfen meg. Amen.*

Az embernek élete az okra-nézve szomorú, az mely
okra nézve vagon raita az halál. Az halál vagon raita az
bűnért, *Per unum hominem peccatum intravit in mundum, & per Rom. 5.
peccatum mors.* Egy ember által jő bé ez világra az bűn, és
az bűn miat az halál. Mely első egy emberben minden ő tő-
le származtak és származandok vétkeztenek, és ezért ő re-
aiokis az halál el hatót.

Ezen szent Pál ezent bizonytván, erre nézve mondgya.
Az bűnnek földgya az halál. Mivel hogy peniglen az halál *Rom. 6.
az bűnért lőt, annak előiaroja-is az változás, ugy mint egef-
ségről betegség, gazdagságról szegenség, &c. nevezet sze-
rént köszönfégesen az Szomorúság.* Ezért vagon, hogy sem-
mi, minden rézből tőkélletes boldogsággal nincsen. Sőt
minden öröm az szomorúságnak mérgével meg elegitvén
vagon; siralóm mindem örömnnek vége. Melyre nézve
szent Pál nagy fel'szoval szol. *Nescimus in que mala tempora Ephes. 5.
devenimus.* Nem tudgyuk micfoda gonofz időkre jutottunk.

Azt mondod? Legyenek ezek bátor mind így: de ez *Kerden.*
méltán kérdésbben iőhet. Kicsodá oka az első esetnek, az
az, az bűnnek, az Istené, Ordögé, avagy az Emberé? Egy a-
tallyában erre az felelet ez, hogy az Isten nem vőlt oka, mert
lám az írásban ugy talállyuk. *DEUS non est VOLENS INI-
QUITATUM, & non habitat juxta eum MALUM.* Az Isten *Pfal. 5.
az gonofságnak nem akároja, és az gonofz nem lakik ő vé- vers. 5.
le. Az Moyses Könyvébennis meg mondotta vala Isten, az
mi első.*

Gen. 3. mi első szüleinknek, hogy az tiltot fának gjümölcsében ne
ennének, meg se illetnék, mert halálnak halálával halnának
meg. Melyből nyilván meg teccik, hogy Isten nem oka az
első életnek. Hat kicsoda az első veteknek oka, és így kö-
vetkezendőképpen annak első jaro postájának az embernek
ugy mint szomorú életének?

Az iras kettőt mond. 1. *Externam irritantem*, kívül
ingerlőt, az pokolbély őrdögöt, ki kégyo képében az Eva.
Afszont édes beszéddel meg csala, és ő lön az első gonosz-
nák oka; ugyan-is, mert lám az irás ő felőle azt mondgya,
Sa. 2. v. hogy az halál ő általa jöt bé ez világra. Az őrdögnek irigy-
24 ségéből jöt bé az halál ez világra. Erre nézve Theodorétus,
diabolum peccati P A T R E M, peccatum mortis M A T R E M no-
minat. Az őrdögöt bűnnek **A T T Y A N A K**, az bűnt halál-
nak **A N N Y A N A K** nevezi.

2. *Internam efficientem.* Belsőképpen-valo meg csele-
kedőr. Az nem egyéb: hanem, *propria voluntas hominis, dia-*
bolo sponte assentientis. Az embernek az őrdöggel egygyező
szabad akaratnya.

Tertulianus hasonlatosság szerént hozza szol. Az mi-
képpen hogy Isten az embernek életének allapattját hogy
atta: ugy az ember az halálnak, és annak előjarojának ugy
mint az szomorúságnak keserves, allapattjat magára vonta.

Kérdés. Ez lehet itt kérdésben. *Homo in primo statu integritatis*
dependebatne à D E O? Az ember az első állapotban függöt-
te az Istentül.

Felelet. Erre az felelet ez. Függöt: mert öröktül és az terem-
tésnek punctomatol fogván mindenek az Isten kezében.
Gen. 1. voltának, az mint az Moyses teremtési ől irt könyvét ől, az
Esaj. 104. Soltárokból, az Apostoli cselekedetekről irt könyvből és
14 többekből nyilván ki teccik.

Sap. 16. Agoston Doctor ez bizonságotokra nézve mondgya.
Act. 17. Mindenek az Istentül teremtetvén vádnak, és ugyan ő az, az
ki azoknak parancsolt és parancsol.

Ha azért

11.
Ha azért ember Istentől függött az ép állapotban, Isten az, az ki meg engette néki hogy el csék. Es így Isten oka, az ember el esésének, és annak előjarojának az Szomorúságnak. Ugyan-is, lám Isten az embert teremtette azért, ávagy hogy meg marádgyon az épségben, ávagy hogy ki csék; mert byzontalan véggel nem teremtette. De nem az végre teremtette hogy meg állyon, marádgyon; mert így meg maradó voltna. Hát à végre hogy el csék.

O S Z T A N.

1. **A**Z ki az kisértetben az ő kegyelmét meg vonzza (kinnek kegyelme ha nincsen életre hailando az ember,) az oka az életnek. De Isten meg vonta az ő meg tartó kegyelmét az embertől. Azért hát Isté oka az ember életének.

2. Az ki akaria hogy az meg kisértésék, az kit byzonyofsán tud, hogy ha meg kisértetik él éssik, az akarya annak vetkét, életét, az ki el élet. De az Isten akarta hogy az őrdógtól meg kisértésék az ember: külömben az ember meg nem kisértethétet volna. Azért hát Isten az ember életének oka.

3. Ha Isten meg engette és nem bantotta Adámnak életét; holot meg banthatta volna, következik hogy nemimüképpen akarta. De Isten meg engette és nem bántotta Adámnak életét. Azért hát akarta.

Felelet mind ezekre. Mindeneknek előtte azt mondom árra. Az ki az kisértetben az ő kegyelmét meg vonzza, oka az, az életnek, *Tudni illik* há tartozik véle hogy meg ne vonnya. De Isten nem tartozik véle: hanem az mint szabad jó volt ábol nyuitotta-vala kegyelmét, azon szabadsága szerént meg él vehette. *Ofztán*, az Isten, ha az embernek akárattya nélkül vonta meg kegyelmét. Nem; hanem az ember akarta: Sőt az őnnön maga szabad akárattya szerént vette el az Istennek kegyelmét.

Az többireis azt mondom. Az Isten akarta meg kisértette,

D

tette,

rette, meg engerte, hogy ember el efsék, az érte, hogy absoluté egy atallyában *peccatum, quatenus peccatum turpe*, az vétek az mennyben vétek, rut, azt akárta légyené az Isten. ? Nem: mert így Isten volna az undok bűnnek oka. Hát miért avagy micfoda végre ?

Az Phylosophusok azt mondgyak. *Unius rei multi esse possunt fines, proximi vel remoti*. Egy dolognak sok végei lehetnek, vagy közel vagy távol valók.

1. Azért ez végre Isten meg próbálta az embert, az az, meg akárta mutatni, hogy az ember az Ő teremtet alláttya. Isten nélkül erőtelen. En nálam nélkül semmi tehetők-vattok.

2. Hogy Isten hatalmát meg mutassa. Az miképpen hogy semmiből, avagy az földnek porából teremtvén ép állapotban helyeztette, abból meg ismét le teheri. Az kévelyekét az Ő székéből le veti, az alazatosokat fel magasztallya.

3. Hogy igazságát az meg büntetendő Istentelen, hitertelen, és meg vetettekben az bűnért végben vigye. Meg akarvan mutatni az Ő haragját, és jelteni az Ő hatalmát, &c.

4. Hogy irgalmafságot kegyelmét az meg tartando választottakban szent Fia az Ur Jésus Christus által meghmutássa. Rekefztét Isten mindeneket az bűn alá, hogy mindeneken könyörülljön.

Minekokaért, így ezekre nézve meg engedvén az első embernek esetét, nem oka hát *simpliciter* egy atallyában Isten az első bűnnek & *ejus sequelarum Tristitia & mortis*, és azoknak az mik azt követték, úgy mint az Szomorúságnak és ugyan az Halálnak-is.

Azt kérded mit cselekefzik az Szomorúsag itt ez vilagon az az emberrel ?

Kettőt. Kárt és Hafznot.

K Art, az mint hogy az descriptioiabolis meg teczik. Az Szomorú-

Szomoruság az jelen való gonofznak indulattya, mely szár-
mazik az szívnek egyben- való szorulásából, és az szívnek
röh helyeiben levő spiritusoknak szeleknek szorongatta-
tásokból.

Kárt ezt cselekeszi. Mindeneknek előtte *Pallidum red-
dit hominem*, meg sárgittya az embert, illyetenképpen: mert
az emberben levő minden vér, az melyben melegség va-
gyon az Szomoruság miat az szüre szál, és az külső tagokat
vérektől és nedveségektől meg foszttya. Nem egyéb ugy-
an is az sárgaság hanem, *Iusti & bene temperati caloris absen-
tia*. Az igaz és jól él kezűlt melegségnek nem létele.

Erre nézve mondgyak az egészségiől irok.

Si vis incolumem, si vis te reddere sanum,

Curas tolle graves irasce crede profanum.

Ha te egészségben kívansz lenni bekefésben

Szomorú gondokat; tegy le haragokat.

Nem csak meg sárgittya az Szomoruság az embert;
hanem creietőlis meg foszttya. Dávid az harmincz nyol-
czádik Soltárban elegendő példa, ha több nem volna is,
ki szomorusága miat azt mongya, hogy ezt találta.

Am el vájuttak ágyeckim,

Fáinak bélim,

Kik szintén el szárattak

Ugy hogy én egész testemben

Epséghe nincsen

Tágaim el bágyattak.

Igen el erőtlenettem,

Es töröttem,

Ez mondhatólan kénban

Sirok orditok szüntelen

En szívemben

Ez szertelen nyávályán.

Ide tartozik amaz mondas.

*Cura virū levibus, rerum solet esse suarum
Proditor eximīs maxime fragilibus.*

*Cura facit canos quamvis non habeat annos
Tristis & admodum perdit opaca virum.*

*Emberr az sok gond sokszor fonnyasztja terhével.
Nagy hamar elveszti s' szépséget rontya szelelvel.*

*Gondgya-is öfszégét neveli sok szamos időkre:
Igy veszti s' rontya szomoru gond ember életét.*

Példával az dolog világosab. Az Lemnius historyaiban olvásuk az többi között ezt. Vólt egy nagy nembőlvaló iffiu az Húpanyai Királynak udvarában, ki midőn egy alkalmatossággal egy szűz léant meg széplősítene, azért őtet törvény szerént fővetelre ítélik: és az tömlőczben vetvén, meg mondgvak néki, ugy kezülydön hogy más nap feiét vézik. Az iffiu nagy szomorúságának miatta annyrajutot, hogy iffiúságának testében levő szépségé meg hervadván, hája szakála meg nővén, az egy eczáka, ugy meg öfszült, mint ha vólt volna hetvén, avagy nyolczván esztendő. Igy az Szomoruság kárt szokot hozni.

Sőt hogy sokakat elő ne számlállyak; ketségbennis eiti az embert, mint példának okaért Cáint, ki az ő vér szerént-valo atyáfiat Abelt méltatlan meg ölvén, eszében vévén oknélkül valo gonosz cselekedetét, ketségben esvén, el-is karhozék, az mint az Moysesnél vagon.

Gen. 4

Azonképpen Achitophel, ki Absolonnak azt rana-czollya vala, hogy ha Attyán Dávidon győzedelmet akár venni, hállyon Attya ádyáfiával. Meg cselekedvén azt Absolon s' meg-is az dolog nem ugy következvén Achitophel ketségben esék, és fel akasztván magát el-is karhozék.

2. Sam. 17.

De nem csak kárt: hanem hasznot-is hoz
az Szomoruságh.

MIndeneknek előtte az mertekletes szomoruság tilttya az testet az gonosz kívánásoktól. Az mely testnek kívánágy

13,
kevánfagi az szomoruságtól (Isten után) ha nem tartoztat-
nanák, bűnné lennének, az bűn pedig embert halálra szűli,
nem csak idő szerént: hanem örökke-valoráis. Azért int
szent Pál illyeténképpen. *Non regnet peccatum in mortalitate.* Rom. 6.
stro corpore, neq; cupiditas carnis mala, nam generat mortem. Ne vers. 12.
uralkodgyék az bűn az ti halandó testetekben, sem az test-
nek gonosz kevansága, mert halált szűl.

Ezen modgyával valo szomoruság (Isten kegyélme-
ből) azt-is cselekészi, hogy ember dicshiretes dolgaihoz jól
lathat. Hippocrates erre nézve mondgya. *Anima sicca, anima
prudens*; az száraz természetűek, gyakorta észésbek. Az ki-
vül valo historyában iriak az Nemetekről, hogy ők nedvé-
seb szível; az Olaszok pedig szárazzal légyenek: ennekoká-
ért az dolgoknak fel találásában az Nemetek kéfedelmefi-
bek, az Olaszok pedig gyorsabbak. Azért mondgyak kö-
zönsegesen felőlők.

*Italus invenit, Germanus discit, Polonus usurpat, Ungarus ap-
probat. Olasz tallállya, Német tánullya, Lengyel gyako-
rollya, Magyar iávallya.*

Az szűnek száraz alkalmatofságabol nevezik az Deák-
kok az elmes és jo itélet tételüt *Virum cordatum*; szives ferfiu-
nak, jelentvén azt, hogy az elmének és az itélet tételnek
kezdeti az szű légyen. Es bizonyara, ha az indulatokat em-
ber meg gondollya, mellyek az léleknek láthato munkai,
senki nem tagadháttya, hogy az szűtül nem függenének: el
annyra, hogy az nedves szű szeled engedelmes indulatokat;
az meleg szű nagy indulatokat, ha peniglen az melegséggel
az szárság egyelitetvén lézsen, annal nagyob indulatokat,
és felette allandokat nemz.

Az Olaszokban tapasztalható ez dolog, kik az nedves-
ségtől szorgalmatosan tisztitván szivekét, szárazon tart-
tyak, és az száraz szű nagy és nehézén meg engesztelhető
haragot szűl.

Az szent irás ő maga-is az szűnek adgya az prerogá-
tivat,

ívat, Dávidnak mondasából, az mint még teczik. *Domine
converte cor meum.*

Az kinek lagy szive vagyon, az, az szomoruságtól ű-
res, igen hamar nevet az olyan; és az olyan embernek *sunt
leves & inconstantes*; csélczáp, álhatatlan emberek.

Innet vagyon hogy ha az emberek akarmi kicsiny ap-
prolék semmirekélő dolgonnis nevétnék, álhatatlan em-
bereknek tártatnak: cz illyeténekre reáioik fér amaz sarga-
kőntős. *Per multum risum poteris cognoscere stultum.* Kaba-
bolond embert, nevetésnek szama jélenget.

Az kiknek penig szivek kemény, száraz és modgyaval
valo szomorusággal egyelitetvén vádnak, azok nem kőn-
nyen nevétnék: mert szivek kőnnyén ki nem teryézkedik;
kiknek szivéket *Tristitia durum* Szomoruságtul meg keme-
nyttetet szűnek nevézik.

Vegézetrc, az mertekletes szomoruság (Isten engedél-
meből azt cselekéfszi) *Ut ex malo eveniat bonum*, az gonosz-
bol jo iőjön ki. Az mellyek keferűk édeslé lehetnek. Mint
peldának okáért, mikor Moyses az Izráel népet az veres ten-
gerről el inditottá, és mennének az Sur nevű pusztában, mi-
kor penig harmad napig menvén az pusztában nem találná-
nak vizet, jutván az **M A R A H** nevű helyre, nem ihattyak
az Marahnak vizeit, mivel hogy keferű volna. Zugodik i-
gen az Izráelnek népe Moysesre így szolván. Mitt ígyunk?
Fel kiáltvan Moyses Istenhez motata neki egy fát, mellyet
minek utanna az vízben vétet volna, meg édesfedének az vi-
zek, és nagy örömmel ivának az Izráelnek népei. Így az
Exod. 15. gonoszbol jo jőt ki.

Az Királyoknak masodik könyvőknek negyedik ré-
szében hasonlo dolog vagyon Elifeus Prophéta minek u-
tánna Gilgaiban meg terne, nagy éhség vőlt akkor, az Pro-
phetának fiai véle lákvan, monda az ő szolgálának. Szerez
egy nagy fázekat, és csinály valami főzeléket az Prophétak
fiainak. Ki ménven egyk az mezőre hogy pareit szedne, és
találko-

14.
találkozek azonban vad szőlőre, és arról tele szede az ő ruti-
haiat Saar tőkkel: az után haza jöven meg metéle az pépés
fazékban, de nem tudgyak micfoda. Fel adak az férfiaknak,
hogy ennenek, az fazékból, ki áltanak ezt mondván. Isten
embere halálos merég vagyón az fazékban: és nem ehere-
nek belőle. Monda Elifeus. Hozzatok ide valami lisztet, és
bé vetvén azt az fazékban, mondá. Aád fel immar az nép-
nek hogy egyenek. Evének és nem vala semmi artalmasság *2 Reg. 4*
az fazékban. Igy ezéknek-is gonoszbol jo jöt ki.

Az életnek Uranak az Jésus Christusnak szomorú ta-
nitvaninak való beszédéből szépen ki jő. Szomorkottok ti,
de az ti szomoruságtok örömrre fordul.

*Job. 16.
vers 20.*

Sőt Idvezitőnknek önnön maga példaiából; névzet
szerént midőn szenyvedne, szomorkodnek, meg halna, el-
temettetnék. Mi következet belőle? *Gloriosa resurrectio ad
justificationem generis humani*, dicsőségesen való fel tamadása,
az emberi nemzetnek meg igazulására.

Irja Valerius Maximus egy Jáson Pheraüfrol, hogy e-
gyszer ő neki egy barattya olalkodot utanna akárvan őtet
meg ölni. Itelédé hogy barattya vólt, holot meg akárta ölni.
Nem, hanem ellensége. De barattya vólt: mert modot
találvan benne, hogy őtet jól csápia fegyverrel, szintén ta-
lállya őtet testének oly részén, az hol Apostemáia, az az, ha-
lalos dagánattya vólt, azt kette vágván, és az undok rutság
ki menvén belőle, meg szabadul Jáson az veszedelmes nya-
valyatol. Igy szintén ez életben embernek szomorusága va-
gyon: de az örömrre fordul, Idvezitőnknek mondasá szerént
Az ti szomorúságtok örömrre fordul. S az masodik em-
bernek élete ugy mint *Gaudium* az öröm.

Mi legyen penigh az öröm, hozza szólnak nagy fokak.
Az Phisicusok azt mondgyák. Semmi nem egyeb, hanem
az jelen való jon fel indult buzgoio indulat, szarmazván az
neminemű gyönyörűséges és örvendetes lelki allatnak az
szíve körül való változából, és ugyan azon szűnek ki ter-
tedésből.

Az Theo-

Az Theologusoknak így teccik. *Est affectus bonus excitatus à Deo in corde, super donum à Deo datum.* Istentől az szűben fel inditattatott jó indulat az jókert, mellyeket Isten adott. Erről mondgya Idvezítőnk. Az ti szomorúsághatok örökre fordul. Sőt ugyan boldogoknak mondgya azokat, az-kik keferéghnék, mert megh vigasztaltatnak.

Matth. 5.

Ha ki azért kérdi hogy, honnet legyen öröm. Ez az felelet réa. Az Istentől vagyon. Szent Pál nevezet szerint maga felől azt mondgya. Az miben vagyon ő, az, az az Istennek kegyelméből vagyon. Közönségesfennis azt mondgya. Az mibén vagyunk, Istennek kegyelmességből vagyon.

Az diczekedni akár dicsyekedgyek nem maga erejében hanem érotlenségében. Dicsekedgyek, ha dicsekedni akar az Urban *Qui vult gloriari, non in se: sed in Domino per gratiam datam gloriatur & alibi &c.*

2. Cor. 12.

David örül vala mikor az Sál és az ő bűnei miat való szamkiveresből megh tért, az az mint Soltaribolis megh teccik Jacobnak-is regenten nagy öröme vala azon, hogy Mesopotamiabol megh térven, hazájában, Isten kedvében, és az ő reutőre Esau battya előtt bekefsséggel volt.

Ex Libro

Mos.

Israh. 68.

Azt mutogattya David. Isten az, az ki terhet téfzen embernek vallára, ugyan azon Isten az, az ki ismét el veszi.

Nagy öröm élete embernek ez életben: de nagyob ez élet után, mikor az lélek mégyen az testből. Mert az lélek lévén az Istennek szent szine latsa előtt, amaz nagyközönséges fel tamadáskor az mondatiknéki. Jőy el az öröke való örökre, mellyet soha sénki el nem vészten te tőled. Itt tellyesedik bé itt, amaz: az mi az harminczadik Soltarban és egyebűt mondatik. *Qui seminant in lachrymis cum exultatione metent.* Az kik könny hullatással vetnek, örömmel aratnak.

Az nemes Nemzetes és vitélő WILLEI PRIBEK LASZLO URAMNAK-IS élete szomorúságh és öröm volt ez életben.

Élben. De imé az à Szomorúságh örökre fordult; nem
rész szerént való örökre penigh, hanem tökéletesre, és
olyra, mellyet soha sénki el nem vészten tőle.

Isten szent Fiáért, az Ur Jésus Christusért kinck ki-
nck közölünk szomorúságot fordicsa örökre, még h
penigh olyra, mellyet soha sénki el
nevchéisen. Amen.

Ez végre mondjuk az Imatságot.

Mi Atyánk kivagyaz, &c.

A M E N.

E

AZ NE-

AZ NEMES NEMZETES
ES VITEZLO IFFIUNAK

P O N G R A C Z

NAGY MIHALI SANDOR
URAMNAK MEG HIDEGEDET TESTENEK

(E C Z E D B E N Februarij XX. die Anno 1633.)

fel vetelekor valo cselekedet.

*Atyának, Fiunak és szent Lélek Istennek nevében legyen
ez mi mostani szent cselekedetünk. Amen.*

Tekéntetes és Nagyságos Groff Vrak;
Tekéntetes és Nagyságos Groff Afzszonyok;
Nemes Nemzetes és Vitézlő ferfiak;
Nemes és Nemzetes afzszonyok;
Es minden rendbeli halgatok.

Z regyek között Epaminondas (az
mint olvassuk felőle) felette igen csudálkozot
azon, mi lehet az oka, *quod creatura Dei optima,*
hogy az Istennek szép teremtet allattya az Em-
ber, &c. boldoghtalan és szerencsételenségh
ala vettettervén vagyon.

Pelopidas pedig nem csak azon csudálkozot, hogy bol-
doghtalan és keserves szeréntsétlenség ala vettettervén va-
gyon; de hogy még meg is keillyen halni. Bion bölcs meg
felelvén nekik az dolognak okat meg mondotta. *Non vir-
tus.* Az nem iofzágos cselekedet: mert regenten még az po-
ganyok is

ganyok-is az dolgot ióságos cselekedettel mersekelték. Az
kifejtemmi ióságos cselekedetet nem tör életében; még holta
utannis nem dicstérték. *Themistocles* fejedelem alatt húszon
ket éztendő is iffiu, midőn igen bankodnék, kérdik tőle, mi
volna oka, felelvén mond: Azert szomorkodom: mert még
semmi ióságos cselekedetem nem volt, melly el-életemben,
és meg holtom utannis dicstírtethétnem.

Innet vólt; Es vagy on amaz mondas.

Vivit post funera virtus

Holta utannis embernek jó tetemenye.

Azonképpen mais csudalkozhatnék valaki azon, és
kerdhetné, mi az oka annak hogy *Nol. is creatura Dei Homo,*
az Istennek nemes teremtet alattya az Ember, változas ala
vettettétvén vagy on; boldogtalan és keserves szeréncset-
lenség érdekli őtet, és meg-is kel halni? Kiknek az szent
Pál Apostol felelvén okat adgya. Mostan azért az szent Pál-
tol annakokat hallyuk az NEMES Nemzetes és Vitéziő
PONGRACZ NAGY MIHALI LASZLO Uram eg-
gyetlen egy szerelmes fiának, az Nemes Nemzetes és Vitéz-
iő PONGRACZ NAGY MIHALI SANDOR Uram-
nak az szomorú halál által el eser és meg hervadot testének
tisztviségesen és keresztvény modon való fel vételének ez
alkolmatóságával. Ebben az dologban hogy elő nich-
sünk hasznolan, imát kozzunk és mondgyuk.

Mi Atyánk, &c.

Textus. Rom. 3. Omnes peccaverunt.

Mindenek vetkeztenek.

A Z igaz itelő bíró I S T E N meg mondotta vala az el-
ső Embernek, valamely oraban az tiltot fának gyü- *Gen. 2.*
mölcséből eszik, halálnak halálával hal meg. Az em-
ber évén az fának gyümölcséből, Magan és Maradekin az
Istennek sententiaia meg marada. Melyre nézve *Alphonfus*

királytul mikor azt kérdének. Micsoda dolog teszi az királt egyenlővé az köz légenijel, az Nemesset az nemesség nélkül valóval, az gazdagot az szegenijél, az ékésset az ékésfég nélkül valóval, &c. Es mindeneket.

Felelt alkalmásan (de az én teczefem szerént így felelhetet jól) *Peccatum, stipendium ejus, Mors & Cinis*. Az *Bűn*, annak soldgya az *Halál* és az *Hámu*. Jelentvén azt, hogy mindenek vetkeztvén, annak iutalma-is, az halál köz volna; Es hogy holta után osztán, mikor porra, földé léssen, az Királt az köz embertul, Nemesset az Nemtelentől, gazdagot az szegénytől, az ékésset az ékésfég nélkül valótul meg nemkülöm börtethétni. Az *Persák* mikor Romában az Imperatorhoz követeket küldenének, bizonyos nagy dologért; *Horm sua* nevezetes és előjaro az követek közöt; az Imperátor mikor őtet Romában alá s' fel hordozná, mutatván néki Romának minden ekesfégét erősségét, benne valoknak szépséget (mint szokások volt regenten s' még máis némely nagy rendűeknek meltoságoknak meg mutatasára alattok levő javokat szemléltetik) mond az Persának. Mi teczik te néked Roma felől? Felelvén az Persa, mond. Valo dolog mindenek ekesfék és szépek, de idővel az ékesfégék és szépségek szintén ugy elromolnak mint az éktelének, és elmulnak, mint az ékesfég nélkül valok.

Az regyéknel chez képest szokas volt, hogy mikor valakit valamely meltoságos tiztre fel emeltek egy szősz csőpüt meg giuytván fel vetettek, Es az, az mely hamar ellobbant, azzal ugy akártak jelenteni az én itiletem szerént ez kettőt. Elsőben az meg giuytot és fel vetet csőpü, az mely hamarsággal ellobban és égh. Így az tiztre fel emeltetet meg gondollya azt, hogy az mely hamar az tiztre fel emeltetet, olyan hamarsággal attol meg fosztattathatik. Az mint *Theodosius Imperator* példája mutattya, ki az mint hogy érdeme kívül nagy hamarsággal az tiztre fel vetetet volna, olyan hamarsággal nem jól élven tiztivel el vetetet róle.

Mafikat

17.
Mafikat az meggyuitot felvetet, és nem sok idővel hamarsággal ellobbant s megéget csöppüvel ezt jelenthettrék: Az menyre hamar az elég, olyan hamar az embernek élete elmulik. Az mint latni való dolog ihon mostan. Az Néhai Nemes Nemzetes és Vitézlő PONGRACZ NAGY MIHALI SANDOR Uramban, kinek időie, az meggyuitot és felvetet csöppünek allapattyához hasonlo. Az mint hogy az meggyuitot és felvetet csöppü, sem igen felette kívés, sem sok ideig tart, hanem valami kívés időcsket hordozván magával ofztan hamarsággal el fogy. Igy ez meg nevezet, nagy varakozafu, jó emlékezetes, nevezetes Nemzetes iffü-nak sem sok, sem igen kívés lőn esztendeinek száma. Szam-
lálásunk szerént *Tizennyolcz esztendők és hat holnapok.*

Azt mondgya én általam maga.

Vixi dum potui; potui dum Christe volebas

Nec mihi vita brevis; nec mihi longa fuit.

Eltem migh; lehetet; lehetet migh; Christus akartad,

Hofzszu sem rövid, száma náponnak: elgh.

Az embernek, &c. változásának helyes voltat Salamon, Az heában valóságot mondgya. Ezeknek mind,okat tudakozzak. Nemellyek, ugy mint az Epicuræusok az vak szeréncsét tartják, mondván:

Omnia sunt risus, sunt pulvis & omnia sunt nil:

Cacus enim & princeps, omnia casus agit.

Minden nevetség csak por és mindenek semmi:

Mert minden lam csak az vak időtől vagyon.

Az Stoicufok, az szükséges és el tavoztathatátlan okot mondottak. Melyre nézve az lopot ha kerdik tőle; miért lopot, menti magát mondván: Azért mert az szükség kényszeritet reá. Felel neki más eszélsen; no hat te is szükségf-
képpen akasztatol fel.

Az Manicheusok, azt tartotrák, hogy két Isten vagyon. Jó és Gonosz. Az jó változas azt mondották, hogy az jó Isten-től vagyon; Az gonosz peniglen az gonosz Istentől. Es több

más rendbelyek egyebéket attak okul. De azoknak mind igaz okatt adgya az szent Pál Apostol ez fel vót igekben, így szólván: *Omnes peccaverunt*: Mindenek vetkéztének s' azért vagyon változások.

Proposicio. Tudgyuk meg azért azt itt, ha igaz légyéne az, hogy mindenek vetkéztének, és azért mi következet.

Az minden jókkal gazdagomboruló szent Ur Isten, cselkedv. n. kegyelm. sz. velünk, nyavalyainkat vegye el; és hálaunkat fordítsa ör. mivel való tellyes életre, Amen.

Kettőt adot vót Isten az embernek közönsegesen, *Elstet* és *Allapatot*, de nem becsülte meg; vetkezvén Isten ellen. Szent Pál itt cap. 3 meg mondgya. *Omnes peccaverunt*. Mindenek vetkéztének. Nincsen külöbség. Fellyeb való valaki egyebeknél? Semmiképpen nem: mert nyilván vagyon, hogy mind az Sidok Görögök bűn alut vadnak. Mint meg vagyon írva. Nincsen csak egy igaz-is. Minniajan az emberek el hanyatlottanak és heaban valokka lettünk, sőt mind az égesz vilagh. Ugy vagyon; vagyon külöbség ebben, hogy némellyek Sidok, némellyek Pogányok, némellyek kericsztyének, némellyek Nemessék, némellyek Nemtelenek &c. De az bűnre nevezé semmi külöbség nincsen. *Om. is caro corrumpit viam suam*. Minden test meg vesztegette az ő utat. *Omnes quasi oves erravimus*. Minnyajan mint

Gen. 6. vers. 12. tegette az ő utat. *Omnes quasi oves erravimus*. Minnyajan mint *Esa. 53.* az iuhok el teveliedtünk. *Peccatum omnes transfijt ab Adamo.*

vers. 6. Annyra vetkezvén meg vesztegettetet az ember, hogy *vers. 12.* Isten (emberi mod szerént szólván) meg banta légyen az *Rom. 5.* embert, hogy teremtette. Ezért pirongattya az esk utan.

Adamok illyeténképpen. Hallade hallade Adam mit cselekedtél? M gh kel halnod; Az föld atkozot légyen az te cselekedért, és te véres veritékkel egyed az te kenyeredet, mind addigh! megh nem hálsz, hogy megh terfz az földben: Dávid gondolkodván eről, hogy az ember illyen igen véthozet, az embert baromhoz hason-

Psal. 49. litya. Hasonlo az ember (ki tisztességben meg nem marad) *26. j. 13.*

18.

marad) az barmokhoz kik el vesznek. Ilyen módon talál-
lyuk. Az miképpen az barom meg nem becsüllyi az ő vele
valo jo tevdjert, hanem ellene és rea rugdos. Igy az ember,
ki az ő véle jo tevd. Ura Istene ellen vétkezet, nem becsül-
vén Urát, hasonlo az baromhoz, Mellyre nézve föl kiált Dá-
vid. *Quid est homo, quod reputas cum domine.* Micsoda az ember, *Psal. 14*
hogy számot tartasz rea Uram? Ennekokaért órcza pirulas² *vers. 3.*
embernek dolga. Szent Pál-is erre vezve mondgya. Tavul *Dan. 9.*
légyen én tolem az dicsekédes. Az ki pedig dicsekedni a- *vers. 7.*
kár, ez kettőben dicsekedhetik, *Erőtlen-segében és az Urban.* *Jer. 9.*
Mind ezekből meg teccik, hogy mindének vétkezze- *vers. 24.*
nek. De mi következet belőle? Kettő. *Calamitas & Mors.* *2. Cor. 12.*
Nyavalya és Halál. *vers. 15.*
Tudo dolog; Isten az embernek kettőt adot vala. *vitam & Gal. 6.*
statum. Eleter és Allapator, de verke miat Allpattya Ny- *vers. 14*
valyára, Elere, Halálra fordula.

Nyavalya következet embernek bűne miat, meg teccik az embernek negy Gradufabol.

I. **G**radus. *Infantia & Pueritia.* Czecs szopo és gyermeki
allapattya. Ekkor jól lehet ő: őme vagy on annyban,
hogy ez vilagi nagy gondoktul és faraszto szorgalmatofsá-
goktul nem szrongattatik, mind azon által erőtlen-seg va-
gyon benne; az mely nyavalya.

2. *Juvenilis.* Jffuifag. Mely ben ám bátor ő: őme lé-
gyen ez, hogy szép kellemetes iffiuságában, tündökölvé-
n magának, és másoknak is igen tessék: mind azon által Szi-
laiság benne lévén, nyavalyát és veszedelmet-is szokot hoz-
ni sokaknak.

3. *Virilis aetas.* Közep érejeben valo állapot. Ebben
légyen báto rez az jo öröm, hogy érejében vagy on: mind
azon által *quia vita hominis super terram Dolor & labor.* Fayda- *Psal. 90.*
lom és munka az mint David Psal 90. Es az mint Job. Az *Jb. 14.*
embernek eletekit aszonyallat szüle; *Tellyes Nyavalyaval.*

4. *Senilis.*

4. *Senilis. Venségh.* Az penig első s-masodik. Az első valamivel erősebb, az másik le görbedet utolsó vénség, melyben ősi öme az, hogy ha tisztességgel érte el az mint *Prov. 16.* Salamon mondgya. *Corona senum carities.* Az véneknek *vers. 31.* koronájok, az tisztességes őrség. Így lévén bator ez-is; de holot ez gradusban az vénségben az csiótelenség igen uralkodik (mint az gyermekzekben, *senes luperi*, ezért szokták mondani. Esmennel több esztendőket számlal az ember, annal több gonoszokat *experial:* amaz mondas szerint.

Multorum annorum senex, multa mala recordatur. Az fok esztendejü vén, sok gonoszról emlékezik) *Nem úres így azért az Nyvvalyatl.*

Hogy az bünert ez Nyavalya következet az emberre, az kívül való historiában vagy on (az tőbi közöt) egy pelda, mely igen meg mutatya. Így olvossuk ott. Egy neminenü Király mikor ritkan avagy hogy soha-is nem volna vig kedvő. Tanacsosi és egyébrendbeli szolgálai csudalkoznak igen raita; Ezek köz akarattól mennek az Királynak egy atyafiahoz; kérven azon, tudna meg az Királytól, mi volna az oka, hogy soha jo kedvét nem mutatna. Az Királynak atyafia engedvén keréséknek, el megyen az Királyhoz, és tudakozza az királytól okat. Felelvén az király, mond neki. *Frater, dicam tibi causam postro die.* Atyafia meg mondom neked okat masod nap. Azonban az Király egy mely vermet áfat; Azt felig elevén tüzzel meg tólteti; Arra felül egy rothat fábol csinált szeket (mely csak kőnju mozdítással is el romol) tétet. Az földiben egy éles Pálloft, csak vékony csiócelen fanalra föld függesztet. Az veremnek szelere egy atztalt tétet, meg rakatvan azt szép drága érkekkel. Az Atyafia ki szomorúságának okat kéri vala az rothat szekben tólteti. Negy fegiverest ki vont fegiverekkel allat kőrnjülotte Előhatol. Ket oldalul, job és bal felől. Trombitáfakat. Musikáfakat egyéb feleketis réndeltetet és allattatot az asztal elci-

19.
tal eleiben, kik musikajokkal gyönyörköttesek. Az Király
ő maga mond az atyafiának. *Age frater appositis fructe dapi-
bus; animamq. potu & cito oblectare.* Nosza atyamfia ély az elő
tétettetét étkekkel, és gyönyörköttesed étellel és itallal
magadat.

Felel az atyafia. Miképpen gyönyörköttesetnem,
magamat mikor mindenfelől környül vétettettem az szo-
rongattatástól. Alattam az egő tü? Fejem felet az le első
pallos, melytől felek. Előttem az asztal sok külömbkü-
lömbféle draga szép etkekkel meg rakva! az mi azt illeti.
De félek hogy ha meg mozdítom magamat, az allattam egő
tűzzel rakva levő veremben csem.

Micsoda kedvem volna az etelhez és az magam gyönyörkötteséhez?

*Az Király, ez atyafiának így excipiallya beszédét. Az, miképpen
te most vagy. Ugy vagyok én is minden nap, elhidgyed:
Mert; Ha szeméimet fel emelem, fel ttem az első
Nagy Igaz Biro, az Isten, ki engemet igazan meg itel.*

HA le függesztem szeméimet az Gehennának kárhozza-
to tűzét látom alattam. Ha hátra gondolkodom az én
vadolo és veszedelemiben ejtő sok bűncim. Ha elől elmél-
kedem az réam következhetendő nagyub Nyavalya; Sőt az
halál. Ha jobra és balra, az ördögök, kik mind lélkemnek
s mind testémnek veszedelmére sietnek. Egy szóval min-
den njomoruság kőnjékezet meg, és következik halálom.

*Ugyan-is ha gondolkodk az ember rola, holot embernek állapot-
tya ez életben. Non est in factu, sed inferi. Quid ex om-
ni parte beatum in hoc mundo?*

B. *Nihil. Nem az el végezet hanem az el végezendiben va-
gyon; Micsoda minden részből itt ez világon boldog? Fe-
lelet. Semmi. Sőt minden öröm az szomorúsághnak
mergével meg ögyelitet vagyon. Cum semper extrema*

F

gandij

*gandij luctus occupet. Holot mindenkor az örömnök vége
szomorúságh legyen.*

Eccl. 11. Erre nézve mondgya Salamon. Mindenek heábanva-
loság alá vettettétvén vádnak. Pelda illendő, Jácob Patri-
archa, mikor az Ægyptumbéli Király Pharaoh előt volna
egyalkomatofaggal, kérdvén tőle hány ezteendő volna.

Gen. 47. Felel. Az én buidosafimnak ezteendőimnek napjai száz har-
vers. 9. mincz, kevésék és azok is rakvák nyavafiákkal.

Job. 7. Szent Job Patriarcha. *Militia & diebus mercenariorum
assimilat.* Az viteséghez; és az bérefegnek napjaihoz ha-
sonlittya.

Az miképpen hogy az vitezségben magokat igaz sere-
nységgel gyakorlo vitézek; Es az bérefek faidalom nélkül
nem lehetnek. Azonképpen az emberék élete, itt ez vila-
gon Nyomoruságh nélkül nincsen.

Dávid egy atallyában az dolgot meg mondgya: midőn
Psal. 90. így szol. *Vita hominis super terram Dolor & Labor.* Az ember-
nek élete itt ez földön faidalom és munka.

Agoston Doctor is éhez képeft mondgya. *Homo in-
quantum homo calamitas est.* Az ember az menyben ember,
Nyomoruságh.

SED QVARE ITA? *Respondetur, propter peccatum ca-
lamitas, & non solum calamitas sequuta; verum maius
quid. MORS, quæ ultima linea rerum.*

*De miért vagyon így? Felelet, az bűnért az Nyomoruságh, és
nem csak az Nyomoruságh következet, de nagyobbis annál,
az Halál, mely minden dolgoknak utollja avagy utolsó li-
neája. Mely az bűnnök földgya. Rom. 6.*

Ez Halál két féle *Naturalis & Violens.* Termefzet sze-
rént és Erőszakszerént valo. Mind az kettő nem történet-
Act. 17. ből, hanem Isten akarattyából vagyon; holot mindenek ke-
Heb. 13. gyelmes gondgyaviseléséből legyenek és vezeretlésenek.

Mors sequuta? Mors. Az halál követte az bűnt? Az
Halál. Dávid tudván ezt, nagy fel szoval kérdésben hozza.

Kicsoda

20.

Kicsoda az, a ki él, és halált nem lát? felelet rea. Senki. *Nemo est qui vivit, quod non moriatur.* Csak eggis nincsen a ki él, hogy meg ne hallyon. Amaz fok nemzetiségéknek nagy Attya Abraham, mikor meg ősmérne ez világból való ki muláfat közelíteni, mond. En el mégyek az egész téstnek *Gen. 15.* utára. Sőt őnnőna maga-is az Istenis azt monda néki. Te el mégy az te Attyaidhoz az egész testnek utan. Erre nézve Dávid és Josue c. 23. Az halált nevezik az egész testnek utának: mert minden testnek kelazt az utát njomni, azaz meg halni. *Diogenes Cynicus* ezt tudván regenten és latván, hogy Egy az ő halotlyat felette igen modnékül sirattya, dorgallya őtet, ezt mondván: Mit siratod oly igen, nem tudodé hogy ez volt az ő uta, azon kölletet ő néki járni, azaz meg halni. Nem külömben vagyon az dolog, mint a ki mertékletesen ennék és innék, más latván azt dorgálna kemnyen erette mondván: Miért cselekedszed azt; Méltan ennék azt mondhatna valamely *Diogenes Cynicus*. Miért karhoztatod ebbeli cselekédetet nem tudodé, hogy ugy kel élni az dicőiretes embernek: holot az tobzodásfal-*Gen. 15.* való meretekletlenség karhoztato. Az bölcs Syrak-is kőz voltat az halálnak így mondgya meg. Az, az Istentől minden testre *Syr. 41.* rendeltetet, azon sorfa mindennek személy valogatas nélkül. Az Poeta-is.

Pallida mors aequo pede pulsat pauperum tabernas re-

gumq, turres.

*Az sarga halál ugy zörgeti az szegenyeknek erőtelen kun-
nyojokat, mint szintén az Királyoknak erős nagy
tornyu várokat.*

Innet vagyon hogy Csaszároknak, Királyoknak, Fejedelmeknek Nagy Groff Uráknak. Nemes Vitézlo rendeknek, Nemtelenéknek, iffiáknak, közép ideiűeknek, véneknek, Ferfiáknak aszony állatoknak, gazdagoknak szenyeknek, tudósoknak tudatlanoknak, &c. meg kellefsék halni. Az mint az igen közmondasis tarttya.

Ibunt sic omnes, hominum qui lege tenentur.

Igy ménnek minnyáian, valakik az emberi törvény alá re-
kesztetvén vádnak.

- Szent Pál Apostol az 6 levelében nylván írja az dol-
Rom. 5. got. Egy ember által jöt bé az bűn ez vilagra, és az bűn miat
Rom. 6. az halál. *Stipendium peccati mors.* Az bűnnek földgya az ha-
lál. Ezent mondgya az fel vőt igekben. *Omnes peccaverunt.*
Rom. 3. Mindenek vetkesztének, és azért követte az halál. *Sciat er-
gò.* Tudgya azért nylván minden, miért légyen 6 raita az
fok rendbély Nyávalia és az Halál; Nem egyebért, hanem
hogy vétkezett légyen. Vegye eszében valoban, hogy nyá-
valyákat kel viselni, mert azt hozta 6 néki az 6 vétke. Az
mint nylván éneklik.

Sok nyomorúsággal élte embernek,

Rakvá minden része az 6 idejének,

Kik bűnért haragyat sz enyvedik Istennek.

- Ösmerye meg nylván, hogy az halál rayta uralkodik :
Rom. 6. mert az bűnért valo fizetés. nem egyéb, hanem az halál. El-
Hebr. 9. is végéztetet peng; hogy azt egyfzer mindennek meg kel-
lesék kostolni. Annra vagy on az dolog, hogy *Homo sit
mancipium mortis.* Az ember rabja légyen az halálnak.

Helyes igen ez. Azt írja felele hogy az bűnét raitunk
uralkodik, ki légyen allattyában meg nem mondhatni. Lat-
hatatlának bölcs Plato írja: mert még senki meg nem lat-
háta, magas, hoszszunak hatalmáért mondgya, üstöke ma-
gas egéken fékszik, mert Isten hatalmában tartatik, éllene
senki csak edgyét sem lépik. Kéttő 6 feje, az mint hogy az
írásban kéttő-is néve, Léلكi és testi Jok Gonofzok vége. E-
gyk fejében semmi szeme nincsen: mert vilagság azok-
nál nincsen, Léلكi haláltól kiknek mentség nincsen. Másik
fejében szeme vilagos: mert az igazak félnenek hitben, no-
ha ideig meg hálnak az testben. Szeles homloka, ez világ
nevét melyre fel írta, senki nincs földön az kit hatra hadna.
Sulyos keze, mert az kire le bocsáttya, senki meg nem al-
hattya.

hattyu. Job kezében port hamvát hordoz: mert minden
holtat földel bé fedez végre az holt test hasonlo az földhöz.
Halál az néve minden meg tudgya: mert alnokságért meg
kel halnya, melyben az Adam regen eset vala. Nincsen szi-
ve, hogy valakin meg kőnjörülhetne, valaki az bűnt Adam-
ban felvette. Szörnyűkegyetlen sarga: mert az holt testet
ő meg fargittya, hangos ket füle eltünker czirkállya. Igy
vagyon az mint másuttis olváshatod. Ehez képest egy Re-
metebarat mikor az vádon erdőben buidosnek (tetteset
szentséget viselvén)gondolkodik magában, mit cseleked-
nék, jut eszeben az; Mi haszna igy lappánganom, hiszem u-
gyan meg kel halni. Igen jól gondolkodot arról hogy meg
kel halni. De Job volt volna ha arrólis gondolattyak fere-
nyen úszte volna, hogy kel jól meg halni.

Ha akkor eleiben talalkoztam volna, tudositottam
vólna őtet; De im most is meg mondom néki. Az igaz hit-
nek dicsíretes gyümölcs közöt. Az az, az tob jófagos cse-
lekedet közöt, ez jó dolgot cselekedgyed. *Tarcis igaz an pæ-*
nitentiat. Az ki azt cselekedzi, az Isten kegyelmében vagyón
meg igazul; az ki meg igazul idvözül, Az ki idvözül jól hal
az meg; azt mondgya Agoston Doctor. Ugyan őve ez is,
Si vis esse beatus, esto immaculatus. Ha boldog akarsz lenni,
macula nélkül való légy. Edgyezet ebben véle Hieroni-
mus Doctor, kinek szava ez. *Beatus qui non cogitavit, docuit,*
fecit, scitit, nec perseveravit in delicto, sed per pœnitentiam ve-
ram ad meliora est conversus. Boldog az, à ki gonoszt ném gon-
dolt, nem tanitot, nem cselekedet, meg nem allor benne
f-vegig meg sem maradot, hanem igaz *pœnitentia* tartás ál-
tal, meg jobbult. Igaz helyes *fundamentum* szerént való vol-
ta ennek (az többi közöt) az bölcs Salamonnal vagyón
illyeténképpen. *Nem az hosszú ideiglen vale vénseg hane n. Sap. 4*
az macula nélkül való élet kedves Istennek elötte. Az az. Nem az
az ki fokaig roszul élt; hanem az, à ki (bator keves ideig élt
legyen-is) csak igaz *pœnitentia* tartással élt és holt légyen
meg.

meg. Az macula nélkül való életet így ércsed. Nem hogy az ember minden bűn nélkül volna: mert úgy egyéb nincsen az Isten fiánál, hanem az macula nélkül való élet, az igaz poenitentia tartás: mert mikor te immar az te bűneidről igazan poenitentiat tartottál, az az meg szantad, bantad, bűneidet, és meg gyontad Istennek, azért immár teged nem karhóztat és nem büntet; hanem meg engedvén kedvében kegyelmében vérszen, és így te macula nélkül való életet élsz, és abban talaltatván halálodnak orajann-is úgy halfz meg jól, és boldogul.

Még az poganyok-is ezzel merskeltek az ő idejekben való boldogfágokat. Cræsus Király mikor az bölcz solont kerdené ki volna ő nalanal bölcseb és boldogab: az felelte volt neki. *Ille qui diē suam feliciter obiret.* Az a ki boldogul halna meg. Azonképpen az mint Plutarchus írja, az Persának Királyat Agefilauft, midőn csudalnak iffiuságában való oly boldogfagat, hogy Priamus király-is oly boldog nem volt volna, Azt mondgyak volt az csudalkozoknak *Exitus acta probabunt*, az az, meg valik ha meg hal ha oly boldog leszéné. Kettőt erthetnek, Egyket ezt. Meg valik ha meg hal, ha el viszie vele király meltofágot és nagy gazdagságot; El marad tőle-s-nem leszén oly boldog. Masikat inkább ezt érthettek. Meg valik, ha jó poenitentia tartással hal meg. Ha azzal nem hal, nem leszén boldog, de ha azzal, boldog leszén. Így chez képeft ma is minden, az ki igaz poenitentia tartással hal meg, az jól meg halván, idvözül. Isten igaz poenitentia tartásra hívjon mindeneket, és abban meg tartván, adgyon boldog ki mularst ez vilagbol idveffegesen. Amen. Ketségnekül keresztyének, az honnyaban kefergo Nemes Nemzetes és Vitézlő. PONGRACZ NAGY MIHALI LASZLO Uramnak egyetlen egy fia az Néhai nemes nemzetes vitézlő iffiu PONGRACZ NAGY MIHALI SANDOR Uramis, igaz poenitentia tartással, kefszen volt utolsó orajará, holot az ő ki beszélhetetlen fáydalmas nyavalyája (hogy többeket

22
töbket el halgassák rövidlegnek okaért) pœnitentia tartasra hittá, és kenszerítette, avagy csak amaz kősz kivől való mondafocska fzérént. *Qui nescit orare, veniat ad mare.* Az ki nem tud imatkozni mennyen csak az tengere meg tanullya.

Ugy ő is az késerves faydalmoknak habjaitól ideftova romlando veszedelemvel hanyattarván, egy eber nem cselekedhetet, az igaz pœnitentia tartással Istennek Lőlkét ajánló könyörgesnel. Igy azért harki menvén Lelke teste ből, jól és boldogul meg halván ment ki ez arnick vilagból. Holar azért Lelke jól és boldogul vált meg Testetül, ez kevantatik, hogy az kegyetlen halál által el eset és meg hervadot teste is tisztességesen és keresztyeni modon fel adattarván (velünk egyetemben az jelen levő s-halalan meg szomorodot, és szemeknek sűrű könyhullatafnak zapörival orczajokat öntöző s-késervesen zokogo Nemes nemzetes és Vitézlő atyafiáinak) becsületes nagy Eleinek szokot temető helyeben való el takarításra, kéfértéffek is-

Mindenek előtte penig az lőne; En altalam azt mondgya: Tekentetes Nagysagos Eoreg Groff Uram. Tekentetes Nagysagos Eoreg Groff Aszonyom, Nagysagtoknak velem való Attyai és Anyai daikalkodafat nagy halaadafal véfzem: imadván azon az minden jokkal gazdagon bővölködő szent Ur Isten, hogy az Nagysagtok hatra maradot efsztendejet, minden hozza tartozo Nemzetfegivel, boldogjo szérencses előmenetellel viragoztatván, tökelletes boldogfagos elettel is ofztan az Egekben coronazza meg.

Alazatosan esedezem Nagysagodnak kegyelmes Groff Uram, és Nagysagodnak kegyelmes Groff Aszonyom; Az én iffia emberi gyarlóságomból tudván és tudatlanul eset fogyatkozafminak kegyelmessen engedgyen meg.

Azönképpen Nemes, Nemzetes és vitézlő jelen és tavul levő E C Z E D Varanak és Varasanak ferfiai. Nemes Nemzetes Aszoni. Es mindenrenedbeli nepei; Jo néven
véfzem

vészem hozzam valo jo akaratotokat , velem-valo jo tete-
menyeneteket. Az mindē gazdagsággal byio Ur Isten aldgya
és tarcsa meg kegyelmetéket ez életben; ez sirálonnak völ-
gyeből idővel ki kőrdőztetvén, az mennyégben végnélkül-
valo örvendetes étellel részéfitvén tőkélletesen boldogy-
cza. Es nekem az emberi törvény alá vettetetnek ő. őn. őft
meg engedgyén. Nagyságotkat, és Kegyelmetéket, mind
fejenként az Ur Istennek kegyelmes gondviselő és oltálma-
zo szent szarnyai alá ayanlom. Amen.

Mondgyuk az imatságot.

Mi Atyánk, &c.

M E G K Ö S Z Ő N E S.

Tekentetes és Nagyságos Groff Urak ,

Tekentetes és Nagyságos Groff Aszoryok ,

Nemes Nemzetes és Vitézl ferfiak ,

Nemes Nemzetes aszoryok ,

Es minden rendbeli halgátok.

NAgyságotoktul és Kegyelmetektül, az Nemes Nem-
zetes és Vitézlő ferfiu PONGRACZ NAGY MIHALI
LASZLO Uram ő kegyelme, Jelen levő bőcsületes
Nemes Nemzetes és Vitézlő jo akáro Uraival és Attyáfiái-
val, felette nagy néven vévén tellyes életének rendiben.,
mindenhai kéz szolgálatyat ayanlya, hogy az ő kegyelme
eggyétlen egy szerelmes fiának, Nemzetségenek és hazaiá-
nak jo varakozásának, Az Nehai Nemes Nemzetes és Vi-
tézlő PONGRACZ NAGY MIHALI SANDOR Uramnak az
halál által el eset és meg hervádot testének mostan fel vete-
lekor jo szivel, becsülettel és keresztyéni modon jelen
volt Az Ur Isten éltefe és aldgya meg Na-
gzságotokat és Kegyelmetéket.

Amen.

AZ NE,

AZ NEMES NEMZETES ES
VITEZLO JELES IFFIUNAK

P O N G R A C Z

NAGY MIHALI SANDOR

Urámnak megh hidegedet testének
temetségékor.

NAGY MIHALIBAN UDVAROKNAL

Februarij 28. die, Anno 1633.

Iótt Prædicatio.

Attyának, Fiumnak és szent Lélek Istennek nevében; Amen.

Tekéntetes és Nagysagos Vram
Nemes, Nemzetes és Vitézlő ferfiak.
Nemes, Nemzetes Aszszonyok.
Es egyéb rendbeli halgatok.

Egeus mikor az ő fiat Theseust elkül-
dötte volna Cretaban latni, halláni, tánulni
dicshiretes hirt nevét hordozni: ily remenség-
gel, hogy jóvendőben Attyának, Nemzetsfe-
gének, Hazaiának jó emlekezetire, örömmel
meg térvén, és élvén sok szamos időkre haszonnal-is szol-
gálhatna.

Mikor penig illy jó varakozással taplálná magát, ortan
meny hamar ebben hátra marad, el meczczödvén ebbély
varakozásának fánala: mert nem látva, halvá, tanulvá, dicfi-

retes hirt hordozvá, Attyának, Nemzetfégének, Hazájának
emlekezetes hire néve mellet haszonnal valo szolgálatrá,
Hanem meg halván, keserű szűbéli gyaszára, szemeknek sű-
rű könyhullatásinak zaporyvál orczájának öntözésére.

Ezt mondván.:

Mi fili, mi fili, mi fili Thesae,

Hem ubi est expectatio nostra?

Edes fiam, edes fiam, edes fiam Thesae,

Hun vagyon az mi varakozásunk.

Azonképpen vagyon mostan az dolog! *Aggeus*, az az.
Az NEMES Nemzetes és Vitézlő férfit PONGRACZ
NAGY MIHALI LASZLO Uram el küldötte vala az
második Cretabéli földre Ecedben, edgyetlen egy fiát,
(mint Abrahamnak edgyetlen egy Ifakját) Ötet Nemzetfégének
remenséget, Nevének dicfirétesen meg hordozóját,
Az Nemes Nemzetes és Vitézlő jeles iffiat, PONGRACZ
NAGY MIHALI SANDOR Uramot latni, halláni, tá-
nítani, ill remenség alatt, hogy idővendőben néki Attyának,
Nemzetfégének, Hazájának jo emlekezetire, örömmel meg
tervén és elvén nagy sok szamos esztendőkre haszonnal is
szolgálhatna. De ime ez varakozása nem ugy felele megh,
Hanem oda el mecződvén életének fánala JAI keserves
szomorúsággal azt kényszeríték mondani az mitt *Aggeus*;
avagy még Dávidis természet szerént valo fiának halálán
Absolonon.

Mi fili, Mi fili, Mi fili Alexander.

Hem ubi est expectatio nostra?

Edes fiam, Edes fiam, Edes fiam Sandor.

Hol vagyon az mi varakozásunk?

De mit mondasz? Es mit mondgyunk mynnyáján?

Ezt.

Accidit in puncto, quod non speratur in anno.

Egy szempillantásban meg esik az, melyet ember egész esz-
tendőt által sem varna.

Ennek

24.
Ennek helyes volna meg teccik, ihon az jelen való példából: mert noha *mors ejus certo futura tandem aliquando* halála bizonyosán meg lővőna valamikor: mind azon által még mostan; Es így az mint lővő *Morte inopinata* véletlen, váratlan, avagy ilyen reméltelen halállal, nem gondoltuk volna.

Igen jól mondgyak hát.

Accidit in puncto, quod non speratur in anno.

Egy szempillantásban meglősz az, mely egész esztendőben sem lézen.

Ez dolog melle az szent irasbol igeket halljunk. Hogy penig ez dologban elő mehetsünk imátkozzunk és mondgyuk.

Mi Atyánk, &c.

Textus. Marc. 13. v. 33. Nescitis
tempus vestrum.

S Alamon Király az ő bölcsesége fzerént midőn efszeben venné, és tudná, hogy az gyarloság alá vettetett emberek sokákat igernének magoknak, kik között nemelleyek hoszu életet, mondván: En gyermek vagyok; én iffiu vagyok, sokaig élhetek; Nemelleyek gazdagságot, mondván: Ilyen modom vagy on vitézségem által gazdagságomnak bégyűitesében, Ilyen modom vagy on kereskedésemben; Enny s' amanny gazdagság maradt az eleimtől réam, életem vagy on sok szamos esztendőkre mint amaz iffiu ki az ő Csűrét igen öregbtyetvén és rakatván, azt mondgya volt. Egyel s igyal én Lőkőm, éleget vagy on sok esztendőkre. Luc. 12.

Luc. 12.

Nemelleyek tisztességet, meltságot, mondván: Ilyen emberekkel vagy on ősmerecségem, tarsáságom, kedvességem, azért tisztességem nagy lézen, és nagy meltságos előmenetely ember léfzek, &c.

Midőn így igernének magoknak nagy fokákat, mond-
 nekik. *Ne gloriemini in crastinum, nescitis enim quid superven-
 tura pariat dies.* Ne dicsekédgyétek az holnapi napról: mert
 Prov. 27. nem tudgyátok mit hozzon ti néktek az holnapi nap. Præ-
 dicátorságról irt könyvének kilenczédik részébennis az ti-
 Esclof. 9. zen negyedik versben azont adgya éleieikben. Nem tudgya
 vers. 14. ember az ő idejét, mint az halák meg fogattarnak az gonosz
 hálóban, és mint az madarak az törben. Azonképpen meg
 fogattarnak az emberek az gonosznak idején, mikor az kör-
 nyül veszi őket nagy hertelenséggel. Ezt pedig nem csak
 egynek, kettőnek háromnak, &c. mondgya, hanem közön-
 ségfen mindeneknek; Császároknak, Királyoknak, Fejédel-
 meknek Groff Uraknak, Nagy Uraknak, Gazdagoknak,
 Szegényeknek, tudósnak, tudatlanoknak, Ekeféséknek,
 ekesség nélkül valoknak, Iffiáknak, közepidevőknek, vé-
 neknek férfi és aszony minden nemű rendéknék és állapot-
 ban levőknek. Ne dicsékedgyének: mert nem tudgyák mit
 hozzon ő nekik az holnapi nap.

Ezenképpen az nagy Salamon. Sőt *plusquam Salamon*
 nagyobb Salamonnal az Istennek amaz nagy Fia az Ur Jézus
 Christus ez világnak meg váltoja, *Verus Deus & Homo* Igaz I-
 sten és Ember, tudván azt, hogy minden renden lévő nya-
 vályas magokkal semmi tehető emberek nagy fokákat iger-
 nének magoknak, több beszedi között, ezt mondgya nekik.
Nescitis quando tempus vestrum. Nem tudgyátok mikor lé-
 fzen az ti időtök. Melyben meg mondgya nekik, hogy nem
 tudván idejéket, úgy viselletek magokat, hogy kár ne nyssa
 fel fülököt.

*Minekokáért tudgyuk meg rövideden, mely bizonyos legyen id-
 vőzítőknék ez szavá. Nem tudgyátok az ti időtököt.*

Az kegyelmes Ur Isten segítsen meg bennünket. Amen.

Az életnek Ura az Ur Jézus Christus azt mondgya.
 Nem tudgyátok az ti időtököt mikor leszen. Ehez képest.
 E mellett közönségségnis így szoktak izollani. *Nescit homo
 quid.*

25.
quid ferus vesper advehat. Nem tudgya ember mit hozzon ő
néki az keső estve. Helyes volta Idvőzítőnk Izavának az
közmondással edgyűt nagy fokakból meg teccik.

Az Lacedemonbélyek, mikor az Pérfáknak hatalmas
Királyoknak, Xerxésnek, Attyának, Dáriusnak követeit,
meg ölék egy alkolmatósággal, azt mondgya vala Xerxes
nékik.

*Eheu? quid fecistis, nescitis quid & vos sequatur. Aha? mit
cselektettetek, nem tudgyatok titeket-is mi követ.*

Mi következet? Ez, hogy idővel egy kez fordulásban,
ket anny követeket ölteték meg erette. Így az Lacedémon-
belieken bé telék hogy nem tudák az ő idejeket. Sophocles
írja in Aiace. Ajax is mikor Troja alá készülne, jo el készült
allapattal vagyon, azt mondgya nagy kerkedekenféggel,
hogy az ellenségen minden ketségnelkül győzedelmet ve-
szen. Az Attya azt mondgya néki. Legyen bator úgy jo fi-
am, hogy hadakozoi fegyverben jo! el készült allapattal lé-
vén, az ellenségen birodalmat végy! De Isten hirevel és se-
gítsegével kezdgy hozza. Ho! Isten hirevel és segítsegével
meg az erőtelen rést tunya emberek-is győzedelmet szok-
tak venni. En penig el hiszem, hogy Isten hire és segítsege
nelkül-is diadalmas lészek. Mond akkor az Attya neki, *Fili,
Fili, quamvis sit potens quispiam, tamen non est exploratum illi, quid
contingat.* Legyen bator valaki hatalmas de nincsen tuttá-
ra, talallya őtet. Te-is bator légy erős és hatalmas itiléted
szerént: de nem tudod mi találhat. Betelék igen, El mene,
az mi azt illeti, itileti szerént jo! el készült allapattal győze-
delmet igérvén maganak Troja allatt, De nem diadalmas,
hanem veszedelmes lőn. Oda romlá szőrnnyű halállal. Ihon
nem tutta az ő idejét; Nem tutta mit hozzon neki az keső
estve. Alexander-is az Macedoniaiaknak Királlya, mikor
Asiat meg hodoltattá, Macédonbeli előbbi szokafas falba-
rughván, az Pérfáknak rendihez alkalmaztattya magát.
Egy Callistenes bölcs cselekedetit nem javalván, mond né-

Ki. Miért hattad el nemzetfegednek rendit. *Nescis tempus tuum.* Nem tudod az te idődöt, meg busulvan ezen Alexander, Ezért mingyaraft az Philosophusnak, orrát füleire, kezeit, labait és meg nyakat is el meczette, és valami fakalkában ebekkel édgýt be rekesztven, úgy hordosztatta: uczakrol uczakra; Macedonbeli egy Lyfimachus nevű volt az Philosophusnak igen kedves jó barattya, kirayta igen keléregyhén és szánván mergét ad innya hogy hamarcb meg szabadullyon az kéntol. Meg tudvan ezt Alexander, azt az Macedonbeli Lyfimachus-t is az oroszlanok közé vetetti be: Mikor az oroszlanok rea rohannának, ő kötötöt kezeire tekervén, nagy hamarfaggal be dugya szajában az rea menő oroszlanok és nyelvet mag szoritván addigh el nem eresztte, mighlen az oroszlan meg nem ful. Alexander ez cselekedetit Lyfimachusnak meg tudvan, kedvellő osztan őtet; Es akkor azt mondodallya neki Lyfimachus, az mit Callistenes bölcs mondott volt. *Nescis tempus tuum.* Beis tellyesedet: mert nem hogy uyab szokasátol, de megh életetől is meny hamar, az mikor nem gondolta volna meg válék. Így Alexander nem tutta idejét, nem tutta mithozzon ő neki az keső estve. Xenophon in Poedis (13) de Rege Armeniorum Tygrane. Armeniusoknak királya Tygranesis, mikor birodalma alatt levő orszagaban feleségével edgyüt feleletb nagy vilagi gyönyörűségben élénének, mond Bion bölcs nekik. *Quid est quod tantopere del. ciimini, nonne cogitatis vos Regem Persarum Tyrū ingenti exercitu regnum vestrum petere? & nescitis tempus vestrum quandoq. sit, quidve serus vesper aduehat.* Mi dolog hogy ilyen igen vilagi modon gyönyörköttestitek ti magatokat, nem gondollyatoké hogy az Persáknak Királya Cyrus, nagy sereges taborral az ti orszagokra akar ütni; Es nem tudgyatok az ti időtököt mikor lélszen s-mit hozzon az keső estve: Valóban be tőt: mert nem sok idő mulva Cyrus az Persáknak királya orszagot el foglalta. Magat az Armeniusoknak királyat Tygranest mind felele-

26.
felefegeftől rabságra vitte. Lévéen az fogtságban, mikor egy-
szer-is s-maszfor-is Cyrus király Tygranest mind felefege-
stül asztalához meltoztatna hivatni, Egy nap nevetve és tre-
fala kerdi Tygranestől, Mir adna felefegeért valtságul? ki-
nek Tygranés felelven, mond: Ha az ország mellyet tőlem
el vettél nalam volna még, éppen erette adnám, ha penigh
ugyan az sem volna elég, életemet-is le tévén el fogyatnám
magamat érette. Cyrus látván ezeknek hazaságbéli ilyen
nagy szeretéteket, meg kefertülven őket, szabadságokat or-
szágokkal edgyüt nekik meg adgya. Mikor immár Tygrá-
nes feleségével edgyüt országában király birodalommal u-
rálkodnék, egy alkolmatosággal mond az feleségének. Mi-
teczik te néked Cyrus Király felől, feleségem, nemde nem
erdemlye meg az Király nevezetet, ki hatalmasán országun-
kat el vévén, magunkat foglyul kezének erejében rekeszt-
vén, és király indulattól viselretvén meg könyörüle ráy-
tunk, országunkat szabadságunkal edgyüt meg adá? Felel-
vén monda az felesége igen eszéfen. Nem tudom Uram,
kicsoda Cyrus Király (noha országunkat el blyrván magun-
kat-is rábul az Pérfaknal tartá) de tudom azt, hogy én tő-
lem méltó becsültre szerétre és király névre, az, Az ki én
eretteim vérét ki ontáni, életet le tévén el fogyatni, nem
szannya vala. Ihon nem tuttak idejéket, mind azt hogy or-
szágok el vétések tőlök s mind azt hogy magok rabságra
jufsának, és mind azt hogy ingyen könyörületességből sza-
badságoknak országokkal edgyüt ifinet meg adattafsának,
valoban helyes hat az mit Idvezitők mond *Nescitis tempus*
vestrum; Nem tudgyátok az ti időtököt.

Columbus Christoph ki az Uy vilagra *Indiara* elsőben járt,
meg tervén onnet, igen dicsekedik, hogy annyra volt, hogy
soha immár tovab más nem méhet, De nem tutta idejét.
Nem tutta azt, hogy más ő utanna tovab ment. Innet va-
gyou amaz mondas *Plus ultra*. Tovab meg. Igy az ember
nem tudgya mi találhattya őtet élteben, avagy holta utan-
nis mi

his mi következhetik utanna. *Theodosius Imperator* azt alk-
ya vala, hogy tisztiben ői ökke meg marad, melyre nézve
tisztihez nem illendő képtelen adokat, hamis dolgokat kö-
vet, de nem gondola s' ménnel inkább nem tuda, hogy tisztit-
ől csak hamar időn meg fosztátek.

Az Assiryabéli Király Sennacherib élegge csikorgata
féne bestia modon fogát, köszörűle fegivéret, az Izraélnek
Királya, az Istent felő Ezechyásra, hogy őtet az Izraél né-
pével edgyüt el törüli ez földrül, de nem tuda azt, hogy lé-
szén az az idő, melyben szégyentval. Ug-is lön: mert min-
den seréges taborat le csapdoftátek, maga nagy szégyénnel
2. Reg. 19. haza szaláda, Ezechias Király penig meg marad. Absolon-
mikor az ő Attya és Királya Dávid ellen fel tamadván ki-
rály szekiből ki taszitáni akarná, Nem tudgya idejet, Nem
tuda mit hozzon néki az keső estvé: mert mikor nem várná
akkor egy fordulásban fel akadván hajánal fogva az Cser fá-
ra Joab Herczeg által úte kopia jával, és ugy lön életének
vége, nem mehetvén elő előbbi elvégezet szandekaban.

2. Sam. 18 Azonképpen Amán ki Mardochæusnak Asverus Királynak
Udvarában valo kedvés előmenetelet iregyelvén, életének
végere álnok czalárdsággal siet vala; De nem gondola s' tu-
da jo élevé meg azt, hogy az mely akasztó fát Mardochæus-
nak csináltata, maga akasztaték arrá. Rayta tölt ez. Az ki
Ester. 7.
vers. 10. másnak vermet ás, maga njáka szakad belé. Amaz hamis I-
stentélen Achab Király, mikor Micheas Prophéta gonofsá-
garol fedvén jot nem jövéndölne néki, fenegéti az Prophé-
tat, ezt mondván: Im el megyék az hádban, de meg idővén,
meg lád, gonoszul jársz. Nem tudgya vala azt az ő idejét,
hogy az hádbar, menyén, nyllál meg lönék és oda maradna.

Több efféle példak, sokak mutattyak, mely igaz légyen
Idvezitőknek ez mondása. *Nescitis tempus vestrum.* Nem
tudgyátok az ti időtök őt. Es önnön maga-is az igaz mondo
Jésus Christus, mivel ilyen helyes az mondas, gyákor hely-
en, az Evangelistáknal, Apostoloknal inculcállya, mondván:
Nem tudgyátok az ti időtök őt. Az

Az időn kettő értetik.

1. Az időben lőt dolognak változó állapotja.
2. Az Halál.

Az időben lőt dolognak változó állapotja-is, Kettő *Malum & Bonum*, Gonosz és Jo. Az Gonosz, mikor az embert gonosz szerencse éri, az mint egy szóval közönségesen az Magyarok már az regiektől vevén, így szoktak szollani. Gonosz szerencse. Erre nézve mondgya szent Pál *Tempora mala*. *Ephes. 5. vers. 16.* Gonosz idők. Es szent Lukacs, Gonosz napok jönnek te read, mint példának okáért, mikor az ember gazdagságra jut. *Luc. 19. vers. 43.* *Irus & est subito, qui modo Cræsus erat.* Gyorsan szegény koldusfa léfzen, az ki most Cræsus Király volt. Az az, Az ki gazdag volt, gyorsan koldusfa léhet.

Az Jo. Jo szerencse, az regi kivől valoknak nevézetivel. Az belső regi és mostani szent irást értőknek szollásokkal. *Istennek áldása*, mikor az Isten meg aldgya az emberéket. Ugyan-is, *benedictio Dei facit divites*, Istennek áldása gazdagit megh. *Salamon in Prov.*

Erről mondottak az regyék.

Aurea tempora. O aurea tempora.

Arany idők, ó arany idők.

Az időn másodszer értetik az Halál, mely minden dolgoknak utolsó vége. Ennek helyes volta megh teczik az többi közöt. Dávid, mikor Sault az ő üldözőjét az Ziphnek puztajában aluva találta, boszut álhat vala hiszem raita, de nem cselekefzi, hanem azt mondgya. Tavul légyen, hogy én, az kezemet fel emellyem az Urnak fel kent királyara, el jön az ő oraja és meg hál. Tobbek-is ezent meg mutatják. Így az időn; Az időben lőt dolognak változó állapotja; Es az Halált erhetni. Nem tudgya ember mikor léfzen. Chrisostomus hasonlatosság szerént hozza szol. Az miképpen hogy az utolsó Iteletnek napiat senki nem tudgya mikor léfzen. Nem tudgyátok mely órában jön el az Ur. *Matt. 24. vers. 10.*

H

Az Arya *vers. 25.*

Alt. 1. Az Atya Isten azt, maga titkos tanácsában és hatalmában tarttya. Számlállyak az mi azt illeti nemellyék, azt mondgyak. Adámnak esztendejétől fogva. Hár ezer esztendő mulva leszén, *ut Burgerfes*. Nemellyek Het ezer esztendőt mo idnak, Azok között Agoston Doctor, és hogy meg vásárnap lenne. Nemellyek colligallyak, neminemű bötüknek, nem tudom micsoda őszve rakásokból; Csillagoknak folyásokból. Agyoktul gondoltatot külömb külömb fele ratiokból hogy ekko leszén. De bizontalan. Elléne mond az széti rásbéli tanubizonság. Ugy vagy on, egyéb dolognak bizonyos hataryát tötte Isten, ugy mint példának okáért.

Mundoorig. 120. annos Gen. 6. vers. 3. Egypt. lib. annos 400. Gen. 15. v. 13. Babilon. capti. an. 70. Jerem. 25. v. 11. Christi primi adven. incar. Sep. 72. Dan 9. vers. 25.

Az kezdendő világnak száz husz esztendőket. De Chrysoffomus arrol-is azt írja, hogy Isten, meg abannis el vonzon husz esztendőket, és el bocsáttya az vizözönt, ha meg nem térnek. Az Ægyptumbol való szabadulafia Negy száz esztendőket. Az Babiloniabéli F O G H S A C H N A K Hetvén esztendőket. Az Christus testben való első eljövételének Hervén kerhetéket. Igy Isten ezeknek határt töt. De az utolsó Itelet napiának, hogy mikor leszén, nem töt. Azonképpen az Halálnak-is hogy mikor leszén embernek halála, bizonyos határt nem szabot. Jolléhet nagy sokak colligallyak, Az mint Elianus historicus Lib. 2. de Epicharmo írja. Midőn ez az Epicharmus egy álkolmatofsággal bárati között vendégségben vótna, halván ökö, hogy ki ki mind arrol beszél, hogy minemű jó egesége vólt, semmi njomoruságot meg nem szenyvédet, Fejé, szeme, foga, &c. nem fát s' ez után sem fai. Eddig éltek már jó szeréncses alapattal, s' ez utánis magoktul meg határozot bizonyos szamu esztendeig élnek, kiknek mond *Quid vos de his ita disseritis; nonne scitis quod miseriarum & mortis vicini sitis*. Miért beszéltek ti így, nem tudgyároke hogy közel szomszedotok az Njomoruság és az Halál.

Ezenképpen má-is nagy sokak így colligallyak; Az én Eleim, Nemzetségim, Attyam, Anyam tündököltének jó egesé.

jó egészséggel, dióferetes állapotba fenlettének, Emenny s' a
 many sokáig éltek. Azért hat én-is, ugy jó egészséggel és
 állapattal fentem, és sok esztendokre élek. Kiknek az
 mondhattuk az mit Epicharmus mondot vólt. Mit dicse-
 kétek azzal. Nem tudgyátok, hogy szomszedotok az i-
 dőben lőt dolognak változo állapotya és az Halál? Meg fe-
 lel Salamon. Nem tudgya az ember az ő idejét, mint az ha-
 lák az halóban, és az madarak az törben meg fogattátnak.
 Azonképpen az emberek meg fogattátnak az gonosznak i-
 dején, mikor az környül veszi nagy hértelenséggel. Megh
 mondgya az Eletnek Ura az Ur Jésus Christus egy atallyá-
 ban. *Nescitis tempus vestrum*, az fel vótt igekben. Nem tud-
 gyá ember az ő idejét. Az az. Nem tudgya ember; Az idő-
 ben lőt dolognak változát, Es Halálát mikor, s' hogy léfzē.

Ecclesiast. 6. 9.

Marc. 13 vers. 13.

Mind az kettő. Az dologban valo változás, és az Halál,

Kettőképpen szokot lenni.

Naturaliter & Volenter

Termeszett szerint és Erőszak szerint.

Ez életben az dologhnak változása Termeszett szerint
 így vagyon: mert az dolog romlando természeti miat hay-
 lando: Sőt mindennek változas ala vetttetvén vadnak.
 Agoston Doctör mondgya. *Impossibile est passioni subiectu non
 non variari, perfectum dicere, cum in dies videamus senescere*:
 Lehetetlen dolog az mi szenyvedes ala vagyon vetettvén
 hogy az ne változzek, Tökellefnek mondani azt az mel-
 lyet latunk hogy meg vénhefzik, fogy; Mint lathato és ta-
 pasztalható dolog, kicsinből Nagy, nagybol kicsiny, Erő-
 ből erőtelen, erőtlenből erős, Szép dologbol Rut rut do-
 logbol szép &c. *Meltannis*: mert minden dolognak itt ez
 vilagon *Non est in statu factu, sed infieri*, Nem elvegezet ha-
 nem elvegezendő állapotban vagyon.

De nem csak természet szerint az dolog így változo,
 hanem Erőszak szerint-is; Az mit az Termeszett lattatnek
 meg mostan meg nem változtatni, léfzen az, hogy Erőszak

Szerint meg változik. Peldának okaért. Az kik természet
szerint jó egészségben lehetnének, azok erőszakkal el bont-
hattyak egészségeket, Tobzodásokkal, részeghségekkel és
egyéb fele meretletlenségekkel.

Az Halál-is ugy vagon. Ember természeti szerint ha
utolsó vensegre jut, idejert már tellyességgel meg élte, ugy
tarttyak hogy az ember meg hallyon. Erre nézve mond-
gyak közönfegesen. Az vénnek az koporsóban laba. Es ha
meg ideje természeti szerint azt nem mutatna, hogy megh
hallyon, hanem inkább azt mondana, hogy tovább élhet: mert
Iffiu, Erejében vagon &c. Létszen az, hogy Erőszak szerint
meg hal, mint Peldának okaért. Az kik természeteknek ere-
jében lévén, Religio jokért, Országokért, Nemzetségekért,
harczolnak, és az bay viadal között egy fordulásban fegyvert
mialt halálra el esnek idegő országokban. Avagy hogy ugyan
Honnyabann-is egy, avagy más alkolmatossággal: Erőszak
szerint meg hal, ki uton jártában ugyan jozanfag abann-is
el esvén meg hal, ki fárol, ki Toronyból, ki bastiaról ki ab-

May 6. lakról esik ki s-meg hal, mint *Eschines*. mint ugyan itt Ung-
dic. Anno várvarának ablakáról Pünkösöd havának hatodik napjának
1633. hainalában, egy alkolmatossággal, Szalai György nevő Ne-
mes és Vitézlő jeles Iffiu le esvén szörnyű halalt megholt.
Anno 1633. Nemelleyek Erőszakkal masképpen meg hal-
nak. *Hadrianus* egy alkolmatossággal szomjuságának enyhi-
tesere egy kut főből vizet meritvén, azt akarván innya, egy
legy bé repülven az szajában és az torkához ragadván, ugy
hogy senki azt, az Orvos Doctorok közül le nem vehetvén,
meg ful miatta.

Fabius tanacsbeli ferfiu, teiben szört meg iván meg ful.
Tejus mikor egyszer szabadofásban ennek, ennek, akkor
nagy hamar meg ful. Sok rendbeli példak, mellyeket elő
szamlalnom fok volna, és unakozást szerzenenek, nyilván
mutatttyak az Erőszak szerint való halalt.

Az jelen való pelda, az dolgot nyilván conproballya.

Az Nemes;

29

Az Nemes Nemzetes és Vitézlo Jeles Iffiu PONGRACZ
NAGY MIHALI SANDOR Uram, még iteletünk sze-
rént idejere nézve (ugy mint ki még csak 18. esztendő és 6 hol-
napi volt) továbbá elhetet volna, De, az Erőszak tétel varakkoza-
sunk kivől való halált hozot néki.

Igy az Halal természet szerint és erőszak szerint meg
léfzen.

Daniel Propheta mikor Susánban (mely Persiaval
határos) jart volna, latot ott egy nagy szarvo kost Ez kos-
nak edgyk szarva *Naturale* másik *Violens*. Termeszett szerint
valo edgyk, másik Erőszak szerint valo. Ez kos nem egyeb
hanem az halál.

Az halál meg léfzen mind természet szerint s-mind
Erőszak szerint. Meg hal az ember akkor, mikor természé-
ti szerint idejeben vagyon. Meg hal az ember, mikor (am-
bator természeti továbbá latraffek mutatni) Iffiu, Joerejében,
kedvesen, kellémetesen vagyon. S-Ez, ugy mint, Térme-
szet és Erőszak szerint. Az időben minden dolgoknak, Ne-
vezetképpen penigh, embernek életében lőt dolgának val-
tozo allapattya; Es halála. Nem az vak szerencséből va-
gyon, mint az Epicureusok tartak.

Omnia sunt visus, sunt pulvis, & omnia sunt nil.

Cæcus enim & princeps omnia casus agit.

Minden nevet seg csak, por és mindenek semmi.

Mert minden lam csak az vak időtül vagyon.

*Az mint az fellyeb valo actobann-is
feljegyezve vagyon.*

Nem az vak szerencséből mondom, hanem Istennek
igy illerenképpen valo akarattyaiból. Eo benne mozgunk *Att. 17.*
és élünk. Mindenek Istennek kegyes gondviseleleiből igaz *vers. 28.*
gattatnak *Heb. 13 & alibi.* Meg haja szala sem eshetik el *Hebr. 13.*
embernek Isten akarattya nélkül. *Luc. 21.*

Az Manichæusok regenten kett Istent tartottak.

vers. 18.

Matt. 10.

Jot vers. 30.

Jot és Gonofzt.

- H**A az emberhez jo jarult, azt tartottak, hogy az jo Isten-
 től vagyon. Ha pedig gonofz jarult, az gonofz Istentől,
 melyre nézve ha ez helyes volna azt mondhatna ember,
 hogy az természet szerint valo halála az embernek az jo
 Istentől vagyon; mert az jo; Melto dolog hogy mikor az em-
 ber idejete meg eli, czéletnek satorat le öltözze az Istennek
 rendelése szerint. Erőszak szerint valo halála pedig, az go-
 nofz Istentől: mert az nem jo, holot az ember természet-
 nek erejében lévő még tovább éhetne, s-erőszakkal meg
 öletterik? De az *Mamehaufóknak* ertelmek nem igaz, Az
Syr. 11. bölcs refutallya, midőn így szol, *Omnia à Deo bona & mala.*
 Mindenek az Istentől jok és gonofzok. Jok; mint példana-
 kokaért. Az Elcte embernek, Embernek életére izolgalo
Jac. 1. jok. minden jok onnét felyül az vilagosságnak Attyatol
 szarmaznak. Gonofzok, mint Szegenység, Előtletség be-
 tegség és az Halál, nem anniban a menyben az egy atallya-
 ban gonofz, hanem az menniben az bűnnek büntetése,
Rom. 6. *Stipendium peccati.* Az bűnnek földgya. Mert Adamnak
Gen. 2. Isten meg mondotta vala. Ha engedetlen léfesz, halálnak
 halálával halfz meg. Mivel engedetlennek talaltatok, azért
 az halál-is raita marada, és uralkodik-is, Es annak elő jaro
 postajis, szegénysegh, betegsegh &c.

- Amos Proph. ezt találljuk. Nincsen az gonofz az vá-
Amos. 3. rosban, mellyet az Ur nem cselekednek. Az gonofz itt ket-
 tő, edgyk, az mely perse egy atallyaban, magaban gonofz.
Psal. 5. Ezt Isten nem cselekeszi. En Istē nem vagyok az gonofznak
 akarója. Mifik gonofz, mely követi az első ez pedig az. Mi-
 dőn Isten az emberben levő gonofzagot az bűnt igazlaga szé-
 rint, *hoc vel illo modo* meg bünteti. Így azért illyetenképpen
 ertvén ezt, mindennek az Isten: ői vadnak jot és gonofzok. Az
 ember halála mind természet szerint valo (az mely jo)
 s-mind az Erőszak szerint valo az mely lattatik az embernek

nem jonak lenni) az Istentől vágyon. *Ember azt íróm neked.*
Si speciale peccatum non potes animadvertere, propter quod arbitrar-
is tu, quod Deus tecum gravissime agit, satis est tibi Generale ab
Adamo tibi relictum. Ha kiváltképpen való bűnődöt eszed-
ben nem veheted, mellyért itiledte, hogy Isten te veled ke-
mennyem banik, eleg az Adamtól read maradot közönse-
ges bűn.

Melyért minden Nyavalya, az Halál, Termeszét szérint és
Erőszak szérint való raytad uralkodik, az igaz Istennek
meg mondot sententiaja szérint.

Azt kerdet. Az gonosz lator embért, ki erőszak szér-
rint kart téfzen, és az embert meg öli, Isten akarjak azt, és
engerte meg? Felelet. Isten. Azt mondod. Ha Isten így az
lator által akarja és engedi valakinek halálát, az Isten aka-
rattya, engedelme jo, nem kel hát az lator meg büntetni.
Ecelelet. Nem következik jól ertvén az dologról: Kettő
vágyon az latornak cselekedetiben. Az Cselekedetnek gon-
nosága, mely magában bűn az edgyk. Masik ő maga az cse-
lekedet. Isten nem akarja *malitiam actionis, que per se est pec-*
tum az gonosfagnak cselekedetit mely bűn, mely Istennek ez
törvénye ellé *Ne ély*, vágyon, Es lam egy atallyaban, meg va-
gyon, hogy Isten az gonosfagnak nem akaroja: *Sed vult actio.* Psal. 5.
nem is sam. Isten akarja önnön magát az Cselekedetet a me-
nyben cselekedet. Igaz volta Aét. 17 vágyon. Eo benne *Aét. 17*
mozgunk és élünk. Még az ördög sem indulhat, sem me-
het magatól, noha ez világnak fejedelmének mondatik:
mert ha magatól cselekedhetnek. Hova tenned hat azt,
hogy az Istennek fia az Ur Jesus Christus meg birvan ötet
laba alá tipotta, és minden hatalmat erejét el vette. Igaz pe-
nig az derék szent irasnak tanubizonysága szérént, hát min-
denek az Istennek kezenek hatalmasságaban helyhez tetvén
vadnak. Holot azért az ember ülő lator Isten törvénye el-
len cselekezik, azon Istennek törvéye szérint meg kel bün-
tetni az lator. *Agoston doctore ez.* Az Isten az lator el bo-
csattya.

csattya máfra, hogy az által, az masban valo közönséges vétket meg büntesse. Az Isten az latornak cselckedetik meg engedi, nem kinylatkasztatot, hanem titkos jo tezeze szérint. De az latornak gonosfsagat nem javallya. Erre nézz, ha akarod tudni, miért bocsattya Isten az latrod read.

Psal. 5.

Igy azért az ember, mikor az lator által kárt val, Erőszak szérint yifeli és szenyvedti az közönséges bünért azt az csapafat az latornak, el sem karhozik hanem idvezül: mert Isten ugy akarta latni, ugy akarta lenni. De az latorgykos meg szegvén az Isteñek amaz parancsolattyat. *Ne öly el hidgye azt, valamely kesőre, de, meg bünteti Isten. Lassu lepeffel iarjon bator az büntetés, de ugyan el érkezik. Es el hidgye azt az gykos, hogy ha igazan poenitentiat nem tart, halála orajánnis el karhozik, az osztan nagyob léfzen.*

Igy azért meg áll Idvezitőnknek mondása. *Nescit homo tempus suum.* Nem tudgya ember az ő idejét. Erre nézve mondgyak már közönségésennis. *Nescia mens hominum fati, sortisq, futura.* Nem tudgya ember sorsa és halála mint léfzē.

De kérded. Miert nem akarta Isten, hogy tudgyuk az mi időnköt, nevézet szérint, halálunknak idejét. Hiszem jób vólt vólna, hád készitette vólna magat? Felelet. Elsőben ezért, *Ne fellyünk:* mert tudnok, hogy közel vagyon halálunk, reszkétneük: *Est enim metus mortis, ipsa morte gravior.* Az haláltol valo felelem nagyob és nehézeb ő magánal az halálnak. Természeti szérint penig iszonyodik ember az haláltol, mivel az csálarđ őrdög miat jöt bé. Masodszor nem atta tuttára az embernek, idejét halálanak. *Hogy ne halogafsá poenitentia tartásat,* hanem mindenkor készszen légyen: Ha tudna halálának idejét azt mondana, meszsze vagyon még, addig poenitentiat tárthatok, így Isten ellen az gonosfságban menten menne. Holot azért nem tudgya mindenkor készzen légyen, hogy kár ne nyssa fület fel.

Sap. 2.

Azért az mint szoktak mondani. *Tela praevisam minus ferunt.* Az jól éleve el lött nyilat, ha meg lattya ember, el vohattya

31
hattya magát előtte. Holot azért nem tudgya ember ide-
jét. Vigyázzon ember, vigyázzon: mert nem tudgya mikor
mi talállya. Az Eletnek Ura is azért jut. Vigyázzatok:
mert nem tudgyátok az ti időtököt. Vigyázzatok és imát-
kozzátok, hogy kísértetben ne iussátok.

*Isten szent Lelkének általa segítsén meg bennünköt,
és az szomorú szíve ket vigasztállya, Amen.*

Ez végre mondgyuk az Imaságot.

Mi Atyánk kivagyaz, &c.
A M E N.

*Az mi segédelmünk legyen az Mennyei
Urtól. Amen.*

EZ VILAGI KÖZÖN- SEGES ELETBEN MINT KEL- LYEN AZ LELKI ÚTON JAROKNAK

Jo modgyával járni és cselekédni arrá álkolmatos
intő igéket vegyünk az szent Pál
Ephes. 5. cap. 5. 15.

Jo modgyával járiátok, &c.

Ythridates Pontusnak Királya, ki
negyven esztendeig az Romájak ellen har-
czolván sok külömb külömb fele csapások-
kal erdékelt őket; Asiat el foglála; amaz
Quintus Oppius Proconsul és *Aquileus* követet
tömlőczre vetvén, Luculustól elsőben, az
után Pompeiustól meg győzöttvén, mondott: *Satis pere-*
grinatus sum in vita hac communi benè, & satis multa feci quandoq;
benè, sufficit mihi. Eleget buidoftam ez közönséges életben
jol, és gyakorta sokakat jol-is eselekétem, elég ennékem.
Sokak ezen kívül, kik valamit jol meg nyértek, azon érte-
lemben voltak.

Nero Csaszar az negy ket természetű lovákat meg sze-
rezvén, és szekereiben bé fogatván, dicsekédik. Eleg nékem
az mit kevántam meg vagyon.

Tiberius Csaszar kevánfaga szerént, midőn egy pari-
pat melynek öt uyai vóltnak, mint az embernek, meg sze-
rezvén. Jol vagyon; az mit kevántam meg vagyon, azt
mondotta.

Alexander az ököf feiü lovát, az Bucehalust, meg sze-
rezvén, azont mondotta. Jol vagyon; az mit akartam meg
találtam.

Cyrus

Cyrus Király midőn az időknek forgasokban, Tomiris királyné afzony ellen had akozván győzedelmes lenne, mond. Mindent jól cselekedtem, és eszt is. Fleg ennékem.

Ezeknek ebbéli cselekedetek hihető, és jó moddál dicfirtetik; ennyben, avagy hogy ha jól jártanak és cselekedtenek. Azonképpen ez világi közönséges életben minden emberek dicfirtétnak ebben, hajói járnak és cselekedésnek.

Szent Pál az felvőt igekben ezt javalván, ugyan parancsollya is, mondván. Jó modgyával jaryátok. Melyben mindenéket akár ki légyen, Mythridates király, Nero, Tiberius, Alexander, Cyrus vagy egyebek, arrá int, hogy jól jaryának. Minekokáért tudgyuk meg miképpen kel ez világi közönséges életben, minden igaz kerésztyen embernek az Ő lélki uton járásában jó modgyával járni és cselekedni.

Isten Szent Fiaért az Ur Jesus Christusért segítsen meg bennünket; Amen.

Ez az felvőt czél.

Hogy kel ez világi közönséges életben az Léelki uton járonak jó modgyával járni és cselekedni? Ha ezt kerded és tudákozod. Ez erre az felelet, és így tud meg. Ugy kel járnj és cselekedni, hogy **CZELLYAT EL ÉRIE.**

Az léelki uton járonak penig Czellya kettő.

Gratia Dei & Gloria vite aterna, id est, salus beatitudó, aterna.

Az Istennek kegyelme, és az örök életnek dicsősége, az az, örökke való dicsősége és boldog sága.

Ha kerded miképpen jusson el oda az Léelki uton járos

Szent Pál meg felelvén azt mondgya. Jó modgyával járjon.

Az jó modgyával való járas penig fokakban ál.

Mindeneknek élötte ebben, Az ut mutátonak szavát fogadván, meg ne vésé. Ghrysoftomus hasonlatofság szerint hozza szol. Miképpen hogy az kik valamely bizonyos célra igyékeznek, és árra az utát nem tudván, ha valaki

nékkik meg mondgya, és azok nem fogadgyák, avagy ha halgatták-is valaményére osztan meg vetik, és czéllýokra nem mehétnek; eszteléneknek tartrátnak: Ugy, és annal-is inkább az Lélki uton járo kerésztyen ember, kinek nem ez földi utát kel jární: hánem lélkit, ha az ō lélkí ut mutatojának az elő mindenható Istennek szavat nem fogadgyá, és ha valamint halgáttá-is, meg veti, meltan karhoztátik.

Ket utat mutat Isten az lélki uton jároknak Edgyket, Tagafsát, Másíkat, Szoroí sát.

Act. 14. Az Tagafsát? Nem:hanem az Szoroí sát javállya. Ez felől mondgya. Sok nyomoruságok által kel mennyeknek országaban menni. Immár ha kí az lélki uton járok között nem fogadgya, nem jut el czéllýara, és esztelének tartatik.

Gondolkodgyátok rola, ha jó modgyával járván eszt cselekedvén czéllýat el érte; az az volte Istennek kegy élmeben, és onnet az ō ōk boldogságra tartáttorte Cain akkor, mikor Abélt az ō attyafíát igaz aldozattyáért haraguván és irigykedvén rea, meg ōlte? Nem: mert az ō ut mutatojának az elő Istennek ut mutarasát nem fogatta. Mely ez volt. Ke irigykedgyek és ne ōly. Dávid el érteí czéllýat, mikor Urias Hitteus feleséget Bersábe Afzont gonoszul kevanván el vítte, véie paraználkodot, és Urat Urias Hitteustis meg ōlette? Nem: mert nem fogatta az ō ut mutatojának szavat, kí azt mondotta. Ne paraználkodgyal; és ne ōly.

Ammon hogy az ō hugat Thamárt meg szeplőí sí tette érteé el czéllýat? Nem: mert az ō ut mutatojának szavat nem fogatta. Mely ez volt. Ne paraználkodgyal.

Ajáxis jarté jó és érteé el czéllýat; az az, lótté győzedelmes Troia álat akkor, mikor nagy kevely kerkedékéséggel azt mondgya vala. En imigy s' amugy vagon az ellenséget. Imigy s' amugy léí szek győzedelmes. Az Attya penig monda, jó léí szen fiam: de Isten segítséggel kezdgy hozzá. Mond Ajáx Attya szavára. Isten segítséggel meg az tunya

33
Az tunya semmire kellő emberek is győzedelmet szoktának
venni; én pedig Isten hire nélkül is győzedelmes lézlek. De
mint Isten dolga? El mene ugyan Troja alá, és oda vezte, nem
Isten győzedelmes: mert az Ő Ut mutatójának Attyának sza-
vat nem fogada. Hasonloképpen minden ez vilagi közön-
seges életben élő lélki uton járok nem jól járnak s' fel tőt
czéllatokra el nem jutnak, ha az Ő Ut mutatóioknak ugy
mint az Istennek szavat nem hallják és nem fogadgyak. A-
zért ha az lélki uton járo fogadgya az Istennek szavat, ugy
jár jó modgyával és cselekezik jól, s' fel tőt czéllatara-is az
szerént jut el boldogul.

All az jó modgyával valo járas ebbennis az mint szent *Ephes. 5.*
Pál szol. Ha meg nem részegül, melyből sok szertélen dol-
gok szoktának következni. Az részegség, mellyet Sátannak
parnaiának neveznek, mellyen az Őrdög kedvére kevervén
minden gonofságot cselekezik, és másfél-is cselekkettetik,
kiket az Ő párnáiára az részegségre véhet.

Nevézik Őrdög korcsomaiának-is, melyre ha ki bé tér,
meg itatván Ő véle az Őrdög az részegségnek pinttyet, icse-
jét, meszélyet, poharat, minden szertelenségre hanyat
homlok rohan.

Balvány imadova lézsen. Az balvány imadas nem,
csak az, hogy farágot képet (terdet haitván előtte és szemeit
rea fuggesztvén) imadgya és tisztelje. Sem hogy az megh
holt szentéket sok külömb külömb fele szükségeiből valo
meg szabadulására, nevézet szerént bűneiből valo ki mene-
kedesére segítsegül hija. Sem hogy egyéb teremtet állatok-
ban, Csaszárookban, Királyokban, Fejedlemekben és egyéb
effele itilet és varakozas szerént valo dolgokban levő erő-
ben helyheztesse előmenetelet. Avagy hogy remenféget
erdemében, idvességét cselekkederiben: hanem az Baccus I-
stent ismervén, annak akarattyat, az részegséget cseleked-
vén és tellyesitvén, minden musikufinak-is ezimbalmi zen-
gesére örömet figyelmozvén, notaiát örömet ugrani, az
az, tob-

az, tobzodván, részegeskedvén minden gonofságra hanyat homlok rohanni.

Dan. 4. Ez pohárt itta volt meg Baltasar Király, mikor vendédivel edgyűt szabadosábban iván az Arany, Ezüst, Rez, Vas, Fa, &c. Isteneket dicferték.

Matt. 14. Herodesis részesült ezzel, az többi közöt akkor, mikor szüleresének napiat tisztelvén az Herodias leányanak tanczolását meg kedvelvén, kedveért az Keresztelő János feiét, tálban néki kérésere elő hozatta.

Prov. 20. Az ki ez részegségnek poharat megh iszsa, bolonda, léfzen: mert mint az víz, hogy az tűzzel ellenkezik. Ugy az modnélkül valo bor ital, az jó modgyával valo okofságot meg foytlya, az mint Salamon bizonságot téfzen.

Szedelgővé téfzi az bor embert, és az ki annak itallyaban feletteb gyönyörködven foglallya magat, cztelenne, léfzen az. Innet vagyon hogy féie, szeme, nyelve, keze, laba részketvén tisztetekben el nem járhatnak. Elmejét, erzekenséget, értelmét embernek el véfzi azt mondgya Agoston Doctor. *Elrietas de homine facit bestiam, de robusto infirmum, de prudente fatuum.* Az részegseg az emberből oktalan állatot, az erősbol erőtlent, az észesből bolondot csinál Origenes mondgya. Szentelenség nala bőven, beszédeben, rut szitkozodas, atkozodas, káromkodas, kerkédekenség, fenyegetes, mindent ől, vágh, hárczol, ellenséget győz, váratat véfzen beszédevel, &c. Szent Palnál amaz mondás *Ephes. 4.* ellen. Semmi tisztatálan meg véfzet beszéd az ti szátokbol *vers. 29.* ki ne származzék.

Plutarchus pelda bészéd szerént rolok így szol. *Ignavi canes apud mensam audent, in venatu minimé.* Az restkutyak az asztálnal jó nyulászok; de azon kívül roszak. Az az. Az restség ember részegsegében mindent cselekefzik; azon kívül ha meg jnzánodik hiában valo.

Az hol az részegség uralkodik, ott semmi titok reitekben nem léhet, Isidorus mondgya. *Egyneminemű Perfa,* azt mond-

azt mondgya vala. Az ki az titkos dolgott akarja tudni valakitől, semmi nem kel ahoz egyéb: hanem csak borral jól meg részegítsé, mindent ki mond. Erre nézve mondgya *Erasmus in proverbijis. In vino veritas.* Az borban vagyon az igazság. Amaz pogany Horatiufis, *Quid non ebrietas? operata Horat. Es recludit.* Az részegség az titkos dolgokat ki jelenti. Seneca *pist. lib. 1.* ehez igen szép két hasonlatossággal szól. Az kik magokat felette fok étellel terhelik, nem emeszhétik meg. Azonképen azok, kik az borral meg töltenek, titkot nem fedezhétnek. Avagy mint az mustol meg tölt és fuládot hordo meg szakadoz, és minden az mi bénne az fenéken vagyon, az melegségnek erejétől, az felire jön. Ugy valakik az bortul felette meg térteltetvén és melegitetvén vádnak minden titkot ki csácfognak.

Cselekedetek az szerént gyalazatos az meg részegertéknek: mert fokak közöttük, ugyan azon asztálnal, az meynel meg részegertének, okádnak, az mint amaz pogany *Cicero de finibus* írrola; Es Agoston Doctóris. Mind adig nem szegyenlik in via, valamig magokat el nem okadgyak, mennel nagyobb ivo edent találnak, azzal duskát isznak. Es a ki edgyk az másikat meg győzheti, ez vétekből dicshiretet nyér. Nem csak óveg, Arany, Ezüst pohárokból: hanem süvegből, gyertya tártobol, papucsbot is isznak.

Az bölcs Aristoteles Alexandérnek azt írja vala regen. Ha a részeg ember cselekedetit meg akárod valoban látni és tudni: te magadat az részegségtől meg ojjád, és meg látod, mely csuda rur dolgokat cselekézik az részeg ember. Az kegyétlenségnek és tisztátalanságnak fene bestia lova, igen szagudik az részeg ember álat.

Az bölcs Syrak. Az felettéb való bor ital haboruságot és kegyetlenséget; erőt meg fogyatkoztat, és fok sebeket szeréz. *Ebrietas est parens litium & furoris.* Az részegség haboruságnak és dühösségnek nemző Attya, szilayságnak annya, meg véztegetésnek mestere; ebben az ki részeg, nem csak bünt cselekézik: de önnön maga az bűn. Az

Az Birak könyvének tizenhatodik részében vagyón Samson felől. Ki midőn bortul meg térheltetvén aludnék, ellenségeinek kegyetlen kezekben esik.

2. Sam. 13

Ammon részegségében megöletik 2. Sam. 13. Nábal

1. Sam. 15 részegségében elvész. 1. Sam. 15.

Alexander részegsége miatt kiváltképpen való barátit Clitust, Philotat, Parnenonest és amaz néki jót mondo Callisthenes bölcsét, Aristotelesnek kedves barátját megölette.

Micsoda fordította el Troját? Az részegség. Az Lapatkat micsoda törölte el az földről? Az részegség.

Noe Patriarchat mi vitte arra, hogy szemérme meghalassék, és az ő fiától Chámtól megh csufoltássek? Az részegség.

Gen. 9.

Loth Patriarchával mi cselektettette azt, hogy az ő agyckából való leanyval közösüllyon? Az részegség.

Gen. 19.

Ez jó Patriarchanak mindent rettenteni kel vala az gonosz cselekedettől: mert Istennek amaz parancsolattya ellen vagyón. *Ne tisztatálankodgyal.*

Ósztán; *Piorum hominum virtutes sunt trahenda ad imitationem: non vitia.* Az Istenfelő embereknek jószágos cselekedeteket kel követni: de nem kel gonosz cselekedeteket, azt mondgya egy az ő elmeié szerént való itelet tetélből, még ő magok is ha élnek, az gonofságoktól meg tiltának elmenkben adván minemű nagy és örökké való veszedelmes károk szoktának következni belőlők.

Az Sodoma Gomorrábelyek ez tisztatálansággal hogy részcsültének, honnet vagyón? Az részegségtől.

Gen. 9.

Dositheus írja *Lib. 3. rerum Sicul.* Cyanippus Syracusanus felől, ki egy alkalmatofsággal igen meg győzöttetvén az bortul, akadván az setétben maga Cyanes nevű leanyara, és az dologban valasztást nem tudván tenni, erőszakot téstzen raita. Jól mondgya hát igen Ambrus Doctor. *Ebrietas est fomentum libidinis.* Az részegség taplállya az faytalanságot.

Az kik

Az kik az fok utalatos vérkeknek annyat az részegséget apolgatták, annyra jutnak, hogy fokak fo-szédelgők, bűdös szájuvak, részketeges kezűvek és testűvek, köszvényések és rihések, gutta ütöttek, orrok nélkül valok, szem fálok, szemtelének, melyre nézve jól mondgya Pro-pertius:

Vino forma perit, vino corrumpitur atas.

Időd termetted boritáltol szokot el esni.

Taar hazokat az gazdagoknak, erzenyékét az közép állapotuknak meg üresíti. Salamonnak pelda beszédek *Prov. 21.* ről irot könyvenek 21. részében, az tizen hetedik versben. *vers. 17.* Szülkölködő ember léfzen. valaki szereti az gyakor jó lakást: az ki szereti az bort és az fris etkéket, nem léfzen. gazdag.

Ugyan ezen Salamon. Ne légy azok között való, kik *Prov. 23.* bortul meg részegédnek, az tobzodok között, kik hufsál *v. 20. 21.* hasokat meg térhelik: mert az részeges és tobzodo szegény léfzen.

Ezekhez az mi járul; az mi nagyobb, az részegség embert nem csak meg vesztégeti fogyatoztattya ez vilagi életől meg foszttya: hanem mennyeknek országából ki rekesztvén léket és testet el veszti.

Erről szent Pál így szol. Sem az lopok, sem fősvények, sem részegesek, sem szidalmazok, sem ragadozok az *1. Cor. 6.* Isten országának örökséget nem birják. Galata városbelyekhez irt levélebennis azt mondgya: Gyűlölségek, kevélységek, irigységek, harágok, gylkofságok, részegségek és *Gal. 5.* ezekhez hásonlok; valakik ilyeneket cselekédnek, Isten országának örökösli nem lehetnek. *vers. 21.*

Pelda erre amaz biboros barfonyos, mindennap frissen tobzodo gazdag, kit az ő tobzodása, részegeskedese pokolra taszított, &c. Oh minden gonofságnak gyalázatos oka, Részegség! Oh Isten és kerésztyen ember előt való rettenetesség, Részegség! Oh menyországbol ki rekesztő vé-

keknek utalátos ferge, Részegség! Kicsoda az ki teged nem utalná? Kicsoda az ki te tőled nem irtozna? Kicsoda az ki teged tellyes erejével nem kerülne?

Tavasztása el azért minden hogy kárt ne vallyon.

Sicilyának királya Alphonsus, mikor kérdének tőle. Miért elegyitené vizzel az bort itallyában, azt mondgya vólt: Hogy az részeghséget el tavasztásam: mert az nagy Alexander, részegsége miat nagy kárt vallot. Ehez képest másnak részegségéből szarmázot karán tanulván igen melto dolog el tavasztátni az részegséget, amaz mondas szerint:

Felix quem faciunt aliena pericula cautum.

Boldog kit másnak szomorú sok kára tanit meg.

Oija igen minden az részegségtől magát, hogy így jó mondgyával való járassal és cselekedettel talaltatván, az Istennek Gratiajában légyen, s onnet *in gloria vita aeterna reperiatur*, az örök életnek dicsőségeben talaltassék.

Az, cz világi közönséges életben az igaz keresztény embernek jó mondgyával való járása, az jó cselekedetekben *Ephes. 5.* is ál. Szent Pál. Az jó tetemenyre való időt meg vegyetek. Az pedig nem egyéb: Hanem az mely léssen igaz hitből *1. Cor. 10.* Istennek törvénye szérent az Istennek dicsősége. *vers. 31.* Mindeneket cselekedgyetek az Istennek tisztességere.

Az ki igaz hitű ember, kel annak jó cselekedetinek is lenni: Mert az mint szént Jakab mondgya. Az hit jó cselekedet nélkül holt állat. Ha igaz hited vagyon, mutasd meg jó cselekedetedből: Ugyan is, soha az igaz hit jó cselekedet nélkül niincsen: mint szintén az nap az ő melegsége nélkül niincsen és világossága nélkül, noha mindenkori ki nem mutatya: Így az igaz hitű ember is az ő jó cselekedete nélkül niincsen. Az mikor pedig Isten engedelmeből az nap az ő melegségét és világosságát ki mutatya, igen kedves kellemetes és dicséretes: Így az igaz hitű embernek is Isten ha meg engedi, hogy hitinek gyümölcsét az jó cselekedetet mutathassa, jo és igen dicséretes, Keván.

Kevánnya sőt parancsolja: *Date & dabitur vobis.* Ad- *Luc. 6.*
gyatok és adatik ti néktek, valaminemű mértékkel ti mér- *vers. 32.* 36
tek, azon mértékkel mérnek néktek-is mások.

Szent Pál. Miglen időtök vagyon, jo tetemeny szé- *Gal. 6.*
rént valo cselekedők légyetek mindenekhez; kivalképpen
az kik ti veletek az joban eggyeznek. Ugyan ezen szent
Pálnal az szükölködőkkel valo jo tetement parancsolja, *2. Cor. 9.*
éstőb gyakor szent irasbeli helyekben. *1. Cor. 16.*

Kedvelli és dicséri igen Isten az jo tetemeny szerént, *vers. 1.*
valo cselekedetet. Mint lám dicseri az szegeny özvegy A-
szony allatot, az ki csak két fillert adhat vala az penz tarto *Luc. 21.*
ladaban. *Mar. 12.*

Es amaz Afzony allatnak cselekedetit, ki idvezitőnk- *vers. 41.*
nek fejére draga kenetet őntőt vala, szazt mondgya: senki
ez jot nem cselekette vélem. Azonképpen dicseri azt az ki *Mar. 14.*
egy pohar hidég vizet ad az ő nevében sőt meg jutalmát-is *Matt. 10.*
igeri. Dicseri azokat-is, kik őtet ehezni szomjuhozni lat- *vers. 42.*
ván, enni és innya attak neki, az mondgya: Eh valék, en- *Matt. 25.*
nem adátok; szomjuk valék, innom adátok: Jovetek el At-
tyamnak aldottai birjatok az orszagot, mely néktek vilagh
fundamentomanak fel vetesenek előtte meg kezitettvén,
vagyon.

Corneliusnak alamifnalkodasat meg kereszstelkedese *Act. 10.*
elot-is dicseri az Angyal. Annyra dicseri hogy, boldogab- *vers. 4.*
nak mondgya azt az ki ad, hogy sem mint az ki veszen. Es *Act. 20.*
az örömeft jo adakozott igen szereti. *vers. 35.*

Holot ilyen nagy kedvessege vagyon az jo cseleke- *2. Cor. 9.*
detnek; meg az kívül valok-is vigi azván rea vegben vittek.

Pisistratus amaz Athenasbeli Fejedelem, kitől min-
den szolgai tisztességesen el töltvén esztendejeket el men-
nének és holmi dib dabjokat el felednék, utannok küldi.

Titus Vespasianus ha valamely nap jól nem tőit, el
vesztette azt az napot azt mondgya vala.

Dionysius az ő fiának nagy gazdagfagot adván, és idő-

Vel latván, hogy abbol senkivel jól nem cselekedet legyen, hozzá menvén az mondgya néki: *Fili non est in te regius animus, qui ex tot bonis, nihil boni feceris.* Fiam nincsen te benned fő emberi indulat: holot enny sok jokkal semmi dicsiretes, jó emlekezettes dologra való iot nem cselekedtek.

Alexander meg haragut azért, hogy ha tőle semmit nem kertek. Mond egykor erre nevezte egy szolgáinak: *Quid est, quod nihil petis? An me vis tibi debitorem?* Mi dolog hogy semmit nem keresz tőlem? talam adossá akarasz tenni engemet?

Ezeknek is illyeten jó cselekedetek dicsiretes igen és melto követésre ha jól gondolkodunk mind eggikről, s mind másikról: Az Isten meltatlan voltara az embert külömb külömb fele draga ajádeki valatogatta és aldotta s né tudbelőik jól cselekedni: Meltan dorgallya Isten az embert, hogy eleget: adot volna néki, de nem tud belőle élni.

De mire valok az jó cselekedetek, hogy olyan igen kívánnyal parancsollyal és dicséri Istent?

Magyar az atya az kérdésnek illyen.

Nem arrá valok az jó cselekedetek hogy önnön magoktul jutratván az Isten kédvében meg igazitanának és az dicsőségben idvezitenének: mert az jó cselekedet, mely az szegény gvarlo embertől meg leszen, nem magatol vagy; hanem Istentől. Hogy lehet hát hogy az semmi tehető embernek jó cselekedete vinné vegben azt önnön magatol, hogy az ember, az Istennek gratiaiban legyen, és önnöt az dicsőségben mennyen? Nem hogy erre elegsfeges volna; de meg az jonak nevet sem érdemli: Holot az el eszt embernek minden igasága az undok vérben fertefztetet ruhához hasonlo, és egyyetlen egy igaz is nincsen az ki jól cselekednék, Meg vagy on irva. Nincsen csak egy igaz is, nincsen ki tudna és meg keresne az Isten; minnyajan az emberek el hanyatlottanak és haszontalanokká lőttének, nincsen az ki jól cselekednék, nincsen csak egg is.

Esā. 64.

Rom. 3. v.

10. 1. 1. 2.

K. Holot

K. Holot azért az embernek az ő jó cselekedetét nem lehet az, ki meg igazithassa és idvezithesse embert; nem kell hát ugyan jót cselekedni?

Felelet. Kel igenis; De nem azért, hogy abból érdemet varnál, avagy hogy az idvezitene tegedet: mert arra nem elegendő.

K. Ugyan nem kell hát jót cselekedni?

Fel. Kell. Az többi között ez kettőre Isten és az Emberekre nézve.

Istenre: Mert Isten parancsolja és dicsőítterik belőle. Ugyan is az Istennek dicsőségének meg világosítása és ki nyilatkoztatása főképpen való vége az mire nézve Isten parancsolja és kívánja az embertől az jó teremény szérent való cselekedeteket, hogy azzal Isten dicsőítse, és égyebek is azokat látván magasztallják Istent. Ugy fenlyék az ti világozásatok az emberek előtt, hogy lassak az ti cselekedeteket, és dicsőítsek az ti mennyei atyákat. *Matth. 5. vers. 16.*

Ez mellet, hogy Istennek az érdemlet engedelmeség meg adattassék: Mert Isten ez életben az engedelmeségnek kezdetit kívánja, az másik életben tökéletességet akar, és ad. Ugy fenlyék az ti világozásatok &c. Ez az én parancsolatom hogy szeressétek egy-mást. Adgyátok az ti tagaitokat szolgálai az igazságnak. *Matth. 5. vers. 10. Joh. 13. vers. 34. Rom. 6. vers. 19.*

Es továbbá hogy Istennek haláado voltunkat megmutásuk: mert melto dolog, hogy az ki minket meg váltott, és velünk minden jót tőrt, azt szerésük tiszteljük bőcsülljük és az mi szeréttünket haláado voltunkat engedelmeségünkkel és jó cselekedetünkkel mutásuk meg.

Az mi jó cselekedetünk nem érdemli az Istennek velünk való jó tereményt: Mert *non ex operibus, ut ne quis gloriatur*: nem az mi cselekedetünk által hogy senki ne dicsékedhesék. Az Isten pedig meg érdemli az mi engedelmes szolgálátunkat és jó cselekedetünket. Haszontalan szolgálunk, az mit cselekednünk kellett, azt cselekedtük. *Ephes. 2. vers. 9. Luc. 17. vers. 10.*

Azért tartozunk haláadálsal, mely engedelmeiséggel és jó cselekédettel mutatodik meg.

*Rom. 12.
vers. 1.*

Az Istennek irgalmaságira kérlek titéket, allásátok az ti testeitéket élő, szent és Istennek kedves áldozatul, amaz ti okos tisztéleteteket. Léiki áldozatokat tégyetek, melyek kedvéfek Istennek az Jépus Christus által.

*1. Per. 2.
vers. 5.*

Az Emberekre nézve való Jo cselekédet kevántatik kettőre *Mi reánk és Felebarátunkra* nézve.

I. Mi reánk mindeneknek előtte, hogy az mi igaz hitünket jó cselekédetünkkel meg mutatván, igaz hitünkön jó cselekédetünk által bizonyosák légyünk. Az jó termőfa nem teremphét hitván gyümölcsöket. Tellyések léven, az igazságnak gyümölcséivel, melyek az Jépus Christus által vádnak, az Istennek dicsőségere és dicsirétire. Az hit ha cselekédete nincsen, meg holt ő magaban. Az jó cselekédetéből ismeriük azért meg, hogy igaz hitünk vagyon.

*Matth. 7.
vers. 18.*

*Philip. 1.
vers. 11.*

*Jac. 2.
vers. 17.*

Ha azért jó cselekédetet és uy engedelmeiséget benünk nem erünk, képmutatók vagyunk, s' nincs igaz hitünk; hanem gonosz léiki ismeretünk: mert az igaz hit (mely soha az ő gyümölcs nélkül nincsen) egyedül mint az gyümölcsöző fa jó cselekédeteket hoz: ugy mint engedelmeiséget, bűnből való meg térest, &c. és ezek az igaz hitet az idő szerént való és kép mutató hittől igen meg különböztetik.

*Ephes. 4.
vers. 1.*

II. Hogy az mi életünket igaz kerésztyeni vallástételünket és hivatalunkat jó cselekédetünket ekesítsük meg, holot ember, tudo dolog, szent életre nem undok fertelmességre teremtetvén vagyon. Kérlek titéket, ugy járátok az mint illik az ti hivatalotokhoz, melyre hívattattatok. Ugy járátok az mint az Urhoz melto, minden engedelemre jó cselekédetekkel gyümölcsöt teremtve, és nevékedvén az Isteni ismeretre és minden erővel meg erősítsétek az ő dicsőségere erejé által, minden ő ömvel való békeséges szenyvedésre és türésre.

III. Utol-

III. Utolszor hogy Isten nem az jó cselekedetért, úgy mint szerző okért; hanem az jó cselekedetre mint tanubzonságra lelki és testi jókat, ez jelen valo életben, és az jóvendóban meg adgyon igereti szerént, azért kel jól cselekedni. Az Isteni tisztélet mindenre hásznos, melynek igereti vagyon ez vilagon és az más vilagon valo meg ayánde-
 1. Tim. 4. vers. 8.

Felebarátunkra nézve. Hogy az mi jó cselekedetünk nékik hásznokra légyenek. Mindezeket ti érettetek szenyvédgyük, hogy az Istennek amaz gazdag kegyelméségeből valo ayándoka fok embereknek háláadások által Isten dicsősége légyen. Hogy egyebéknek-is jó példa adok legyünk az béli jó cselekedetünkkel. Ugy fenlyek az ti világságtok az emberek előtt, hogy lássák az ti jó cselekedeteket, és dicsőítsék az ti mennyei atyátokat. Matth. 5. Hogy bóttránkozaszt ne szerézzünk: mert jáy annak az ki által bé jó az bóttránkozás. Sőt azon legyünk hogy meg ellenségünkötölis ne szidálmaztásunk; hanem inkább jó cselekedetünkkel Isten kegyelméségből őket meg nyervén, Istennek kedvesedenyevé tegyük. Te erőítséd az te atyádfiait.
 2. Cor. 4. vers. 13.
 Matth. 12. vers. 7.
 Luc. 22. vers. 32.

Ez it egy Kérdés.

Szükségeseké az jó cselekedetek az Idveségre?

FElelet. Ha az jo cselekedeteket úgy érttyük mint Idveségnek szerzőit. úgy nem lehet; mert arra nem elegséges, holot mindenek elhanyatlottanak és hibaban valókká lettenek. Ahol penig az jo cselekedeteket az uy engedelmefféért veszük, igaz: mert az jo cselekedeteket az életben valo uy engedelmeffének jelci, nem uralkodásnak okai: *Bona opera sunt in hac vita novae obedientiae signa, non causae regnandi.* Es az mint Agoston ir: *Bona opera non praecedunt justificandos; sed sequuntur justificatos.* Az jo cselekedetek az idvezülendőt nem előzik megh; hanem inkább az idvezültet követik. Azt mondom azért hogy az jo cselekedetek nem szerző

szerző okai az idvességnek; hanem tanubizonfagi. Mint
peldának okaért. Mikor az itelő biro előtt forog valamely
igyes ember causaia, azt kívánja tőle, Bizonitfa meg igyé-
nek igaz voltát; ha meg bizonnythattya: tehát nem az bi-
zonfagért; hanem az bizonfagra dolgot helyésnek pro-
nunciállya. Ezenképpen az igaz keresztyen embernek
vagyon igye, ugy mint Idvessége az fő és nagy Itelő bi-
ro az telles szent Háromság egy Isten előtt, azt kívánja
Isten, Bizonitfa meg. Micsoda bizonfag kel rea? egyéb nem
hánem az igaz hit mellet abból szarmazot jó cselekedet. Ezt
az ember producalván, az az meg cselekedvén, és tudván
Isten ezt, nem ezért; hanem az szerént igyet igaznak, az az,
egy atallyaban Jdvezülendőnek mondgya.

Jac. 2.

Ezzel eggyezvén nemelleyek igy-is szolnak hozza, Az
jó cselekedetek az Idvességnek nem szerző okai; mert Isten
az ki ingyen kegyelméből igazit meg; Hánem *pars ipsius Sa-*
lutis sunt, Az Idvességnek részei az jó cselekedetek. Kel a-
zért igen jól cselekedni, keves szóval hozza szolván az Isten-
nek dicsőségeért, és az igaz keresztyen embernek idvessé-
gére szűkségesképpen tartozo tanubizonfagért.

Rom. 3.

Igy ertvén jó értelemmel ez felől; Hamis igen hat a-
zoknak irilet tételek, az mellet karomkodások, kik azt fog-
jak az Christus igaz tanitványra, hogy azt mondgyak légyen
Nem kel semmire az jó cselekedet, csak hidgye el ember,
hogy Isten vagy az Eghben, elég néki: Sőt ha minden
gonoságot meg cselekedelis, Apádot Anyádot, meg öld-
is, femmi, csak hid el hogy Isten vagy az Eghben. Szád
által hazudcz karomkodo! Mert az Christus tanitvány azt
nem vallyak; hanem inkább azt vallyak: Hogy ha el hitted
te azt, hogy az Isten az Egekben vagy, tehát el hid és
tudgyad azt, hogy az az Isten nem azt hadgya néked, hogy
gonoszul cselekedgyél; hanem jól. Ted fel az oculart,
s meg latod az ő parancsolattyaban. S-ha igaz hited vagy on
Istenben, lam szent Jakabnal fel talalod, hogy az igaz hit-
nek nem

nek nem gonosz cselekedettek kel ragyogni; hanem jó cselekedetekkel tellyes levén fenleni. Vond be az Czegért; mert törvény ellen vagyon! Nem szabad kü földi bort arulni; ki vagjak fenekét hordodnak ha be nem vonszod, s igen nagy kárt vallasz.

Jó modgyával, igaz kerésztyen ember az ki ez közön-séges vilagi életben akar sz járni és cselekedni, hogy az te cséodat az Istennek Gratiáiat és onnet *Gloriam vita aterna*, az Istennek kegyelmét és az örök életnek dicsőséget el érjed az Jó cselekedetekben foglalatos és szorgalmatos légy.

Gratiarum actio. Az Haláadásis igen jó regulaia az jó moddal való járásnak és cselekedetnek. Szent Pál ezt kívánnya. Halákot adgyátok minden rendbéli veletek való *Ephes. 5.* jó tetemenyért.

Az Haláadás semmi nem egyéb, hanem oly ioszágos cselekedet, mellyel meg ismeriük és vallyuk kitől és meny iokat vettünk, és azokért tölünk meg lehető haláadóvolutunkat meg tellyesítvén szolgálnk-is.

*Ez penigh kettőre teried ki nevezetesen
Isten és az Emberekre.*

Istenre főképpen, hogy minden velünk való jó tetemenyet nagy haláadásal vevén, alázatos engedelmeséggel szolgallyunk is ő szent Felségének érette.

Az Embereknek-is, kik Isten engedelmeből azokból az jókból, mellyekkel Isten meg áldván, és azokban csak sáfáru meg hagyván, ha alamisnáknak, segítséget nyuitanak és jól tesznek, melto igen és illendő meg köszönni, és mindenhai kész szolgálatot végben vinni. Ennek így kel lenni: Lam ugyan-is az kik errol jól értenek, az haláadaft ez kettőben foglallyak:

Az Szübeli áhetatóságban, és az Jó cselekedetekben.

Mind az kettőt parancsollya Isten, és maga igen kívánnya az embertől. Tellyes szívédből, lélkédből, elmédből *Lev. 19. vers 18.*

és tehétségéből szeréssed Istenedet. *Deut. 6. vers 1.*

L

Ere

*Mat. 22.
vers. 37.
Luc. 10.
vers. 27.
Jac. 2.
vers. 18.*

Erre való az szent Írásban az Istennek amaz mondása-
is. *Habete fidem, & eam ostendite operibus bonis.* Légyen hitétek
és azt murásátok meg jó cselekedetetekkel. Az Istennek
ez tetcsése szerént az szent írásbéli tanubizonságok mellet
az ember, embernek-is tartozik véle való jó tetemenyet ió
szívef és cselekedettel meg hálálni. Előtte viselvén amaz
kisköz mondástis: *Quod tibi non vis fieri, alteri ne facito,* Az
mit te magádnak nem akársz, mással se cseleked azt. Te
magad igen meg nyugszol azon, ha jó tetedet meg kőszony
az, az kivel jól tőttel: Te-is hát háláado légy, az veled való
jó tetemenyért.

Sok rendbéli példak mutattyak ez dolgot. Az Scotu-
foknak gyermekek, az ő daikáiokat nem különben tartot-
tak mint Attyokat; azoknak gyermekéket pedig mint szin-
ten Attyokfiokat.

Az Lydufoknak királlya Croesus mikor meg hallotta
vólna, hogy az ő követeit, kiket Delphisben küldöt vala, az
Athenasbéli Alcmeon emberségesen fogadván jól tartotta
vólna, hozza hívattá; Es midőn az el jutot vólna; anny ára
nyat adot néki, valamenyt egyizer el-vihézet. Herod. lib. 6.
írja. Az nagy Alexander mikor az Thebas városbetyeket
meg győzvén, birodalma alá hajtotta, az ő Attyának Philep
királynak regi gazdaiát, kinél gyermekkorában vól, és a-
zoknak Attyokfiáit meg tartotta életben; az többit pedig
kit meg öletet, kit rabságra vitetet, *Lib. 13. variarum Hist.*

Az Porus Király, Alexander ellen harczolván, mikor
minden felől nylákkal erdekeltetvén, Elephantyárol, mel-
lyet tárt vala kedvéfen, le esnék, és minden felől az vitézek
azt itelvén, hogy az Király el eset, és meg holt, oda rohána-
nak fosztáni őtet; az Elephánt Urát kezdvén oltálmazni az
fosztástol; és fel vevén őtet hátára, viszi, és ugy meg tartván
Urát, maga az nylákkal mek lövettetvén azoknak erejék
miat holt elevéfen marad; Lásd meg az Munsterus Cosmo-
graphyáiat *Lib. 5.*

Az Histo-

Az Historiakban vagyon több hasonlo-is. Nevézet szerént egy vitéz vezérről, kinek midőn vitézi az hárczon el estenek volna; történek hogy maga egy kiétlen vadon erdőben (nem tudván az utat és helyet) buidosnék, talál egy Sarkanyra és Orofzlánra, kik egymással kegyetlenül vinak, gondolkodik mellyk mellé álljon Segitségre, ugy teczik néki hogy az Orofzlan mellé álljon, fegyvéret ki vonván, ugy csápia az Sárkánt, hogy mingyáraft meg hál. Az Orofzlán ez véle valo jó tetemenyéiért (akarván hogy így szolylak háláado voltat meg mutatni) azt cselekefzi hogy az vitézhez társul adgya magát, és minden egyéb fene bestiáktul oltálmazván, étellel-is tarttya, mind addig, miglen hazaiában meg nem tért véle az Orofzlánnal edgyút, ott-is élete fottaig véle lévén, mellette volt. Mely külső példák az háláadoságot adgyak embernek éleiben. De hadgyunk béket az kívül valóknak, belől valók-is szám nélkül vádnak, Azok közöttül hogy csak nemelleyeket emlitsünk.

Abrahám mikor amaz Királyokat Chederlaoméru Amraphélt Thidáld, Ariochot Sodomának kivaltképpen valo ellenségit meg győzné, Séva nevű völgyben és minden el vitt prädát, Lothot-is túlók vízsa hozná, Sodomának Királya Béra az egész néppel ki menván, és az Melchisedech Páppal aldották őtet érette, és köszöntek néki.

Gen. 14.

Loth Patriarcha hasonloképpen mikor amaz ket Angyalokkal (kik Sodomának szertélen veszedelmét az menyeyi Urto, meg mondván, bűnökért szerzettek vala) háza-hoz híván nyugalomra, nagy illendő emberséggel gazdalkodván nékik jól tartaná, és az faytalan gonosz Sodomabélyek kevánsági ellen olt almazná, az Angyalok ez béli jó tetemenyet ezzel hálállyak meg; hogy Sodomának veszedelméből Lothot minden hozza tartozoival egyetemben ki viszik.

Gen. 19.

Szent Péter mikor meg tapáztalná Istennek segitsé-gét az haláknak bőséggel valo fogasában, térdre esvén nagy

Luc. 8.

alázatosággal meg isméré Istennek kiváltképpen való nagy csuda jó tetemenyének erejét.

Sok példákat számlálhatnak elő ez dologra; de azokat rész szerént mostan el halgatván, rész szerént pedig ez dologról jól elmélkedőkre hagyván, azt mondom: Mindennek meg kel ismérni nagy alázatos hálaadással az Istennek véle való minden rendbéli jó tetemenyt, mondván Jácob-

- Gen. 32.* val: *Minor sum Domine cunctis miserationibus tuis.* Kisseb vagyok Uram, minden te könyörületességidnél! Dáviddal: *Psal. 115.* *Non nobis Domine; sed tibi damus gloriam.* Tied Uram az dicséret; nem miénk! Szent Pállal. *1. Cor. 4.* *vers. 7.* Mit nem vettünk?

Meltannis cselckédgyük pedig ezt: mert *Gratiarum actio est ad plus boni dandum invitatio.* Az hálaadás, több jónak meg ádasára való fel indítás, azt mondgya Chrysofomus.

Az maga meg alázással való hálaadásnak kel lenni illyeténképpen. Mindeneknek előtte, hogy erőtelen voltát meg ismervén, ne kevélykedgyék, hanem inkább nagy alázatosággal értvén maga felől, ezt mondgya.

*Sunt mala, quae mea sunt; bona sunt, quae sunt tua, Christe.
Corrige quae mea sunt, protege quae tua sunt.*

*Jo dolog én bennem nincsen meg romlot ederben
Christe pedig benned minden jók vádnak; erődéél
Ezeket őrizzed; s' azokat jobbitsád azonban.*

- Psal. 92.* Es dicsérijé az Urat, Dáviddal enekelvén, így: Jó az Urat dicsérni. Szegenyékkal jól tégyen. Szent Péter, mikor halálsz lévén halálot fogh vala, azokat nem csak magának tartván maga emeszti vala meg; Hanem tarsáival közölvén el oszttya. Így az jó hálaado Ember, az Istentől el vőt jókat az szükölködőkkel közli; Boldog is az, az ki az szegényeknek alámisnálnodik.

Erre nézve mondgya Nazianzenus Doctör: *Gratius Deo vix quicquam praestatur, quam si egenti proximo de bonis optulatur.* Alig téhet kedvésebb dolgot Ember Istennek, mint hogy

41
hogy ha az jókból, mellyeket Isten néki adot az szegének
ádakozik.

*Christust kövessé és tanulja, elítte viselve az többi közöt a-
maz, mondást:*

Si Christum bene scis, satis est, si cetera nescis.

Si Christum nescis, nihil est si cetera discis.

Ha többet nem tudsz, elég Christust tudni tenekéd.

Nem tudván Christust, csak semmi sok tudományod.

Minekokáért ezekre vigiaztván szorgalmatosan az ke-
résztyn ember így járjon és cselekedgyek jó modgyával itt
ez világi közönséges életben: Es czélljat, mely az Istennek
Gratiáia, és onnét az örök élet el érheti boldogul.

Végezetre, Hogy többet elő mostan ne hozzak, Az jó
modgyával való járása és cselekédeti itt ez vilagon az ke-
résztyn embernek az Igaz poenitentia tartásban igen ál.

Az pedig semmi nem egyéb; hanem az szegeny gyarlo
embernek titkon és nyilván való bűneinek igazán meg is-
merése, és alázatosan való vállas tétele émellyét, igaz hiti-
nek általa, az Jésus Christus érdemejért bocsánattya kérése.

Agoston Doctör kevés szovál Isten szerént bűnért va-
lo faydálominak mondgya. Isten gyakor hely én az szent
Írásban parancsollja. Térjete meg tellyés szível én hoz-
zam, és méteilyétek meg szivéteket nem ruhátokat. Tár-
csatok poenentiát: mert el közelgetet az mennyéknak or-
szága, mint ha azt mondána, s' azt-is mondgya: Mivel el kö-
zelitet az mennyéknak országa; azért hát térjete meg.

Jol. 2.

Matth. 3.

vers. 2.

Ezen szent Mathénak harmadik részében vagyon: Ke-
resztelo szent Janos mikor látná, hogy az Pharisausok és
Sadducausok közzül sokan jönének hozzáia, hogy megh
keresztelkednének, monda nekik: Merges kigyoknak fai-
zati, kicsoda inte meg titeket, hogy az Istenek következen-
dő haragyát el tavoztatnátok? Teremcsetek azért az poeni-
tentiahoz illendo gyümölcsöt. Szent Marknak első része-
benn is: *Agite poenitentiam, & credite Evangelio.* Tarcsa-
tok

tok pœnitentiát, és hidgyetek az Evangéliomnak. Szent Lu-
Luc. 24 kacsnal. Hirdesetek pœnitentiát az én nevembē az bűnnek
vers. 47. bocsanattyára. Szent Peter által-is hirdette Isten az Sidok-
Act. 2. nak. Ki ki mind közzületek tarsón pœnitentiát. és ker sz-
Act. 20. telkedgyek meg az Jêsus nevében. Szent Pál, az Sidoknak f-
vers. 25. mind az poganyoknak hirdette az Istenhez valo meg tériést,
és az Ur Jêsus Christusban valo hitet. Ugyan ezen szent Pál,
Az Damascusbélieknek, Jerusalembelyeknek, Judæanak e-
geféz tartományabā az utan az poganyoknak-is hirdette ho-
gy pœnitentiát tartának, és meg tervén az Istenhez az meg
tert emberekhez illendõ cselekedeteket cselekednének.

Melto parancsolat, kevanságh és cselekedet az igaz
pœnitentia tartás: Mert *cibus Angelorum*, az Angyaloknak
Luc. 15. eledele, õiõm vagy on menyégben egy meg terõ bűnõsõn,
vers. 7. nagyob, hogy nem mint kilenczven kilencz igazakon, kik
nem szükõlküdnek meg térés nélkül; mert, *nutrimentum ani-
ma secundum Deum*: Az Leléknek taplaloia Isten utan Chri-
stostomus Doctor mondgya. Helyes igen: Mert lam Ago-
ston Doctor-is igy colligalván szol ez dologhoz: Az ki iga-
zan pœnitentiát tart Isten kedvében vagy on, az ki Isten ked-
vében vagy on meg igazul; az ki meg igazul meg dicsõitetik.

Erre nézve sokak pœnitentiát tartottak. David mikor
az többi között ebben vétkeznék, hogy az nepet maid mint
egy Isten hatalma ellen meg szamlálna, Gad Propheta hoz-
za menvén, hármát ad néki eleiben, mellyek által pœniten-
tiára iditatnék: 1. Akarodé hogy hét esztendőig éhség lé-
gyen földedben? 2. Avagy harom holnapig ellenséged elõt-
fus, és ellenséged kergefsén tegedet? 3. Avagy hogy har-
mad napig dõg halál légyen földedben? Azt mondgya: No-
ha minden felõl keserûsegem vagy on; mind azon által va-
lasztom azt, hogy effem az én Uramnak Istenemnek kezé-
2. Sam. 24 ben. 2. Sam. 24-

Ezechias Judanak királlya mikor halálos betegségben
esnék, Amosnak fia Esayas hozza menvén, monda néki: Az
Ur azt

Ur azt mondgya, Tégy Testámentomat házad népe között: mert meg halsz te, és nem élsz tovább. Ezechias ezt halván, és arczal az falhoz fordulván, könyörögvén monda az Urnak: Uram kerlek, emlekezzel meg arról, hogy én jartam te előtted igazságban, és tőkellertes szível, és azt mivéltem, az mi te előtted jó volt: és sira Ezechias felette nagy sirással. Akkor könyörgése mellett poenitentia tarto sirására jó válaszfala lón.

Manasses Jerusalemen uralkodván, Ezechias király által el törültet balványokat meg uyitván és egyéb illetlen dolgokat cselekedvén Isten ellen igen vetkeznek: végre meg ismervén esetit így poeniteal könyörögvén: Te Uram az te meg számlalhatatlan jó voltod szerént, meg igerted az poenitentia tartast, és az bűn bocsanatot azoknak kik te ellened vetkeztenek: Es az te ki beszélhetetlen irgalmaságod könyörületességed szerént poenitentiát szerzettél az szegeny bűnösöknek idvefségekre. Te annakokaert Uram igazaknak Istenne, nem az igazaknak hattad az poenitentiát Abrahamnak, Jsáknak, Jacobnak kik nem vetkeztenek annyra mint én te ellened, hanem ennékem ki te ellened vétkeztem meg számlalhatatlanképpen. Meg hímérem Uram hogy vétkeztem és álnokul cselekettem: De kerlek téged Uram, bocsasd meg ennékem az én sok titkos és nyilván való bűncimet, ne osztoroz és ne veszeld el engemet azokért: Mert te vagy az igaz poenitentia tartoknak kegyelmes Istene. Ezt meg nyervén teged dicserek egész életemben. Teged dicsér az Egnek hatalmasága. Tied az dicsőség mind örökkön örökre.

Az Ninivabeliek minék utánna sokat vétkeztenek, gonofságokat kecserecsen meg siratván meg maradást nyertek.

Amaz bűnös Maria Magdelána hét ördögöktől megkörnvekeztetvén; poenitentia tarto könyhullatásával mikor Jdvezitőknek lábait és hajait meg törülné szabadulást találta. Erről tudakozzal az Evangelistáktól.

Szent

Jona 3.

Matt. 26.

Szent Péter, háromszor meg tagadván az Christust, végre meg ilmérvén vetkét, poenitentia tartása által az kegyelemben vetetik.

Az Lator, ki az Isten Fiának melleie fel feszitetet vaia, halálanak oraian igaz poenitencia tartásban lévén, idvefség követe őtet: Az mint ez beszélgetesből meg teczik. Azt mondgya az Tolvai: Uram, emlekezel meg rolam, mikor menéndesz az te orszagodban; Ez világnak meg szabaditója mond néki: Bizony bizony mondom néked, ma velem leszsz Paradicsomban.

Igy azért ezek poenitenciat tartván ennyit használtak véle.

*Esa. 66.
vers. 2.*

Az Isten őnön maga azt mondgya: *Ad quē respiciam, nisi ad miserum & contritum spiritu, & trementem ad sermones meos?* Kire tekencsek, hanem arra, az ki szegény és töredelmes szívő, és az ki az én beszédimet rettegi.

Azért minden lelki uton járo embernek első fő gondgya-is ez vólna, ugy mint Az IGAZ POENITENTIA TARTAS által az Istennek kegyelmeben valo jutás. *De multos, multa ab hac avocant:* Sokakat sokat attol el vonsznak. Avagy hogy semit nem gondolkodnak rola, vagy hogy megszfe időre halasztyák, és kár nyttya fulóköt. Némely poenitentia tartatlanok az mondgyak: Had hadgyon el csak elsőben éngem az bűn, poenitenciat tartok osztán. De ez nem igaz poenitentia tartás azt mondgya az Bölcs. *Tum non erit vera poenitentia, si peccata relinquunt, tu verò peccata non dimittis &c.* Akkor, nem igaz poenitentia tartás az ha az bűn hágy el téged, s-te penig az bűnt el nem hadgyod, mighlen még vetkezhettel, addig job bitván életedet, tarcs poenitenciat Syr. 18..

*Rom. 6.
vers. 2*

Szent Pál is azt mondgya. Az bűnnek addig kel meg hálnunk migh élünk. *Nazianzenus* Doctor: Semmi kegyelem nem adatik annak, az kit az bűn kedve ellen hágy el, és az nem akarja, hogy az bűn őtet el hadgya.

Es így az illyetén nem az Istennek nevében, hanem az őrdög:

ördögnek akarván jobbitani elerét; Nem az Istennek Mar-
tyromja hanem az ördögnek foglya. Nemelleyek azt mond-
gyak: Nem tarthatok poenitentia, és nem gyonhatom meg
hogy az Ur Vocsorajaval élhessek: Mert haragosom vagyom
Szent Pál téged ebben így igazit el; ki ki mint maga hor-
dozza terhét, és arról kel számot-is adni. Té-is te hordozod
az te terhedet, és te adcz arrolszámot. Azért úgy hordoz-
zad hogy számot adhas rola. Az te haragosod-is ő hordozza
terhét, és valamint hordozza vagy enged meg vagy nem az
szerént ad számot.

Gal. 6.
vers. 5.
2. Cor. 5.
vers. 10.

Nemelleyek halogattyák poenitentiajokat, bizván az I-
stennek hozsizu ideiglen valo túrhető voltában: De nem
igaz keresztyen ember az, az ki erre nézve vétkezik: mert
Isten az ő sokaiglan valo túrését, nem az bűnben batorfago-
san élőknek; hanem az bõnről igazan poenitentia tartok-
nak tarttya; mivel Isten kegyelmessége szerént az poeni-
tentia tartásra hív mindeneket, Ofztán úgy végye eszében
minden, hogy nem csak túrhető Isten, hanem erős bűnte-
tő is. Es nem csak irgalmasága: hanem igazsága-is hirdet-
tetik Istennek. S-úgy vagyom Istenben mindenik, hogy eg-
gyiket sem mulattya el. Igasága szerént, az bűnért megh
bünteti embert. Irgalmassága szerént poenitentia tartoknak
meg engedi bűnököt.

Rom. 2.
vers. 4.
Syr. 7.

Nemelleyek Istenhez való meg téréséket, halasztyák u-
tolso oráiokra, ilyen gondolatra és okra nézve: Akkor az
nyaváliával, halállal kel embernek harczolni, báilodni,
melleyek egyedül csak az imatkozásra, poenitentia tartásra,
kenyszeritik embert: amaz köz mondásocska szerént-is: *Qui
nescit orare, veniat ad mare.* Az ki nem tud imatkozni, men-
nyén csak az tengerre, meg tanullya. Magiárazat szerént
annyt részen: Az Nyavályában levő ember tud Sohaitáni
és imátkozni. De nem jó embernek mindenkor utolsó o-
raiára halasztani bűneiből való megh terését, az meg nevé-
zet okra nézve: mert tenéked, akkor csak az nyavályával,

M halállal

halállal és többekkel kel tusázkodnod, vinod, és el feletkez-
hétel, s' nem-is jut eszédben az igaz pœnitentia tartás. Es
az mint szokrák mondáni, *Pœnitentia serâ, raro vera; pœniten-
tia autem serâ semper vera.* Az késõn valo pœnitentia tar-
tás ritkán helyes, az igaz pœnitentia tartás penigh minden-
kor jó.

Minek okáért az mint az Bölcs gyákor helyen int : Az
bűnből Istenhez valo megh térest az Lélki uton járo ne
Syr. 5. v. 8. & 6. 18. halálsza. Hanem inkább az mint Iadvízitõie inti, minden-
kor vigyazván és imárkozván készen légyen, mint ez világi
uton járo, hogy jó modgyával jarván és cselekedvén fel tõt
cséllýára el iussõn, mely az Istennek *Gratiâia* és onnet *Orõk é-
lete.* Vigyazván az Szarándokoknak-is kiváltképpen valo
nemely reguláiókra.

I. Eõk az õ uton jártokban fok külömb külömb fele-
dolgokban nem õgyélitik magokat; hogy azok õket meg-
nem keslelvén dolgokban elõ mehesének : Ezenképpen
az Lélki uton járonak, nem kel magát fok dolgokban fog-
lálni; hogy azok õtett meg nem tártoztatván, meg nevézet
cséllýára hamaréb el erkezzék.

Szent Pál ugyan int erre, így szolván maga kepében másnak-is :
Philip. 3. vers. 14. Az mellyek hátam meger vádnak el feleivén; azokra
penig igyekezvén az mellyek eiõi vádnak az csél fele futok,
az Istennek Christus Jésumban valo mennyei hívátallyának
jutalmának el verelére.

II. Ellenséget magoknak nem szeréznek; hanem
mindenekkel békéséget, hogy batóságofabban mehesé-
nek az uton : Így az Lélki uton jároknak, nem kel ellensé-
get szeréznyek; hanem inkább még az kik ellenkezõk-is vé-
lek, meg békéllyenek; hogy bizvást követhésék az õ Lélki
Matth. 5. vers. 25. utokat. Az élernek Ura az Ur Jésum Christus *Matt. 5. 25.*
1. Pet. 3. vers. 11. Békellyel meg az te háragós Atyadfiával mig egy uton
vagy õ véle. Szent Péter : Távozzék el az gonofsztul, és
cselekedgyek jót, keréffe az békéséget és kövéffe azt.

III. Nem

III. Nem térhelik magokat: Igy az lélki uton jároknak nem kel magokat térhelni: Részegséggel és tobzodással ne térhelyétek az ti sziveitéket. Es ha szintén térhetettek fel-is le tézlik: Ugy az Léelki uton jároknak, az ő felvőt térheket, mely az Testnek cselekédete, Gyűlölség, Irigység Haragtártas, &c. le kel tenni. Szent Pál Rom. 13. ψ. Rom. 13. 12. vagyon az többi közöt ebben, vesűk el az fetséghnek cselekédetü.

IV. Utokra éledelt, és ellenségektől való oltálmokra fegyvért vízfnek, hogy meg ne fogyatkozzának: Azonképpen az lélki uton jároknak kel vinni éledelt és fegyvért, ugy mint az Isten igeiét és az Sacramentomokat; Ez Dávidnak az ő vészszcie: Ha szintén az halál arnyekának völgyében jarnék-is, nem félek az gonosztul: mert én vélem vagy az te veszfűöd és botod vigasztálnak engemet.

Igy ezek szerént az lélki uton járo ez vilagi közönséges életben jó modgyaval jaryán és cselekedvén el jut az ő czéllyara, az Istennek kegyélmeben, és onnét (jól mulván ki ez vilagból) az őiők boldogságban.

*Melyre minden igaz Léelki uton járokat segillyen
az Tellyes Szent Háromság egy Isten. Amen.*

Ez végre mondgyuk az Imatságot.

Mi Atyánk kivagyaz, &c.

A M E N,

A Z H A L A L R A

MENENDŐ EMBER ELŐT
valo igen szép intések.

Első.

Z Istennek kemény fogfagában levő N. N. mi minnyáian akar minemű renden levők, Császárok, Királyok, Fejedelmek, gazdagok és szegények, az Istennek akarattyának és kezének hatalmása alá vettettévén lévén, az halálnak adoíát szükségesképpen egyszer tartozunk meg ádni : Szarándokok modgyara jöttünk bé ez arnyék világban, és benne allandó maradandoságunk nem lévén, bélöle ki kel költőznünk: azon lévén; hogy minek elötte tőle meg válánk, szentül és fegyhétlenül élvén, az mi teremő igaz Istenünknek szolgálván, az pokolnak rettenetes hinniait el tavoztatván, az őők életnek meg herváthatatlan coronáiat feiünkben vevén, végnelkül valo őromvel részesülvén tőkélleses boldogságot nyerünk.

Második.

I Gen jól és nagy gyors seregy elmével, tiszta sziből származot ajratos buzgo haláadásal az Istennek minden rendbéli véled valo jó teteményet meg ősmervén kőszőnd meg, és azok között hogy te néked magad meg ősmeredet engedvén, hértelen valo halállal ez vilagbol ki nem szolítot; Az ő veghétetlen irgalmaságához alázatosan folyamodván, emberi gyarłoságod miat, tudván és tudatlánul esfet fogyatkozásídat

kozásídat igazan meg valván, szanván, banván, siratván kegyelmet kérvén bűneidnek bocsánattya nyérjed.

Harmadik.

Gondolkodgyal nagy szorgalmátossággal arról, hogy te mellyes életednek rendiben, mely fok szantálan bűnökkel bantottad meg Istenedet, és felebaratod, mellyekért melto büntetést érdemlettél; melyre nézve ez mostani betegségédet és következendő haláladat is békével szenvedned kellek; kervén azon az minden jokkal gazdagon bővölködő szent Ur Istent, hogy az ő irgalmassága, bűnődnek bocsánattya munkalkodván, és az örökké való pokoltul való szabadulafodat adván, cz mostani keserves nyavalyádat, kegyelmessen változtassa: Könnyeb ugyan is Uram itt ez jelen ideiglen való életben, hogy sem az örökké valóban büntetődni. Hogy ha így töredelmes szível az érdemlét büntetést el szenveded; Isten minden bűneidet meg engedvén, az menyei paradicsomban be viszen; Ezenkívül penig beketelenfegeben taláztatván, ketség nélkül el karhozol.

Negyedik.

MIndeneknek felette az te haláladnak utolsó oráján elmelkedgyel igen az te lelkednek idvefségeről: mert ez után nem leszen erről való gondolkodásodra álkolmatosságod; minden egyéb szorgalmatosságot és ez földiekről való gondokat el hagyván (mellyeket szükséges el hadni, holot az pokolnak bűdös kinköves ravától meg nem menthétnek) igaz hitnek általa az mindenható jó és bölcs Istennek ayanlyad te magadat, minden hozzád tartozokat; kervén azon minden környül allo hívéket, hogy könjörögyének Istennek idvösségedért.

AZ HALALRA VALOKTUL valo kérdészedések.

AZ örökken valo Istennek fogságában levő béteg, hiszedé az kerésztyeni igaz hitnek minden agazatit, és az egész szent irást? Feléllyen. Hiszem.

Uralzó minden eretnekségeket, tevélygeséket, hamis vallásfokat varáslafokat, valamellyeket az szent irás karhoztatván az igaz kerésztyeni gyűlekézetből ki rekesztet?

Feléllyen. Uralok.

Orúlszó azon, hogy igaz hitben és az kerésztyeni Anyaszentegyhaznak egyyességebē halhac meg? F. Orúlok.

Meg ősmeredé hogy Istenedet felette igen meg bantottad, és nem éltél úgy jól az mint kellett volna? F. Ofmerem.

Szánod és bánodé tellyes szivedből Isten ellen valo minden tudván és tudatlánul eset verkeidet; Es az mely jókat végben kellett volna vinned, azokat el mulatyán, felszó az Istennek harágyától, hogy igazsága szerént meg itélerte, és irgalmassága szerént kedvét találván nála meg engedki kegyelméssen fogatkozásídat? F. Szanom, és ahoztártom magamat.

Keredé szived szerént bűncidnek bocsánattyat?

F. Kerem.

Vagyoné szandekod és meg cselekedő akaratod, hogy ha Isten még tovább elterne, meg jobbitván magadat ujjab életet elnélé? F. Vagyon.

Keredé az Istent, hogy az ő gazdag kegyelmét nyuitván ez el vegezet szandékodnak végben vitelére, és alázatos töredelmes szivednek tisztá kedves áldozattal valo töredelmességet adván, elhes lélki csendes boldogsághgall?

F. Kerem.

Az kik ellen te verkesztél akarodé hogy néked meg bocsásának? F. Akarom.

Nagy

Nagy örömezt azoknak kik ellened vetkezstének meg, engedze az Ur Jépus Christusnak elégedendőképven való szentséges érdemeért, az kitől gondolattal szoval és cselekedettel való minden vétkeidnek bocsánattyát reménled és kéred? F. Kérem, és örömezt meg engedek.

El hízed azt, és meg ősmered, hogy az elő Istennek szent Fia az Ur Jépus Christus te éretted meg holt, és egyebképpen nem idvezülhetz, hanem az ő kinszenyvédesének érdeme által? F. Hízem.

Hálát adoz Istennek tellyes sziből az mennire bírod magadat? F. Hálád adok.

Há örömezt jó szível félel az kérdésekre, jele az, hogy az idvezülendőknek számok közé való.

AZ HALALRA VALO- NAK VALO tanítás.

Z Christusnak minden cselekedete az keresztyn embernek tanuságára való (mely hozzá fer és Isten akaria hogy meg cselekedhesse,) azt mondgya az iras magyarázo, azok kozzúl Gergely Doctor. Mivel penigh ez így vagy on, az mellyeket Christus az keresztfan halálához közel lévén cselekedet, azonokat minden halándoknak az ő tehetségék szerént kel cselekedni. Idvezitönk ötet eselekedet az többi közöt, az mint nemellyeknek teczik *Imatkozot, Sirt kialtot, Attyanak ajánlotta Lelket, örömezt meg holt.* Ezenképpen az haládo ember könyörögyön, ha szoval nem engetterik szívéből, lelkéből, elmejéből fohászkodván imatkozzék.

Sirjon, nem tefti szemeivel, hanem szívenek könyhülatafival, úgy mint igaz poenitentia tartással.

Kialcson erőlsén, nem szoval, hanem szível: mert Isten in-

Isten inkább figyelmez az szűnek fohaszkodására, hogy sem az szonak kialtasára. Az szível valo kialtas semmi nem egyéb, hanem bűneinek bocsanattyanak és ői őők életének buzgóssággal valo kevanása.

Lelkét ajánlja az ő teremő Istenének, mondván: az te kezedben ajánlom Uram az én Lelkémet. Uram ved hozzád az én Lelkémet.

Vegezetre, őrdömeft hallyon meg, hagyván az Istennek akarattara magát. Az minden napi imatfágnak tenora szerént. Légyen az te szent akaratod.

B E T E G E K N E L valo imátságok.

VR Isten mi kegyelmes Istenünk, kinek kezedben élete és halála az embernek, figyelmezvén fohaszkodásinkra, halgasd meg imatfáginkat; Es miképpen Ezechias királynak tizen őtt esztendeig meg hozsabitortad életét. Ugy ez beteg agyban fekvő N. tefzolgsadat-is (avagy szolgalsodat) az te hatalmaddal idvefségére szabadics föl, az mi Urunk Ur Jesus Christusnak általa Amen.

M A S.

MIndenhato Ur Isten felfegédnek alazatosan könyörögünk, küld el az te szent Anyalodat, ki az nyavalyában baylodo szolgalsodat vigasztallya, hogy talallyon csendefséget és szabadulast az Jesus Christus által Amen.

M A S.

VRam tekents kegyelmesen az te nyavalyas szolgadra, hogy meg tapasztalván felfegédnek vele valo jo tetemenyét, aldhasson, f-magaszthalhasson mind ői őöкке. Amen.

HALA.

HALALAN VALOK ELŐT valo imátságok.

47

ORők mindenható Isten, Lelkédnek meg valtoia, ki az kiket szerez meg dorgálad, és az kiket hozzád akarász venni, meg suitolod sanyargatod, esfedezünk te szent felfegednek; az te szolgadnak ki te testében és minden tagaiban nagy faydalmat szenyved, Lelkét orvofold irgalmaságodnak gazdag szarnyait ki teryesztvén rea, vegyed kegyelmedben, hogy halálanak oraján, Lelke testéből minden karhoztato véteknélkül ki menvén, örökké valo boldogságot talállyon, Az mi Urunk Jesus Chriáusnak általa ki te veled él és uralkodik mind örökkön örökké Amen.

M A S.

VEd hozzád Uram az te szolgadnak Lelkét; mellyet ez életből meltoztacz kihinja, meg szabaditván őtet az seterségnek és büntetésnek helyetől, és minden bűneinek köteliből meg oldozván, ülteted őtet az te valasztot szentidnek számok közzé az dicsőséges fel tamadafra, részestvén az örökké valo boldogsággal, az mi Urunk Jesus Christusnak általa, ki te veled él és uralkodik mind örökkön örökké Amen.

A L D A S.

AZ örökken valo Isten ki kezdettől fogván mindeneket semiből teremtet meg aldgyon tégedet. *Az Fiú Isten,* ki az ő Attyanak kebeléből te, éretted szabadi tojul le jött, algyon meg tégedet. Az szent Lelék Ur Isten ki galamb képeben az Jordannak vizében keresztelkedő Christusra szalla, aldgyon meg, vigasztallyon, és minden i fgságban meg szentelvén erőficsen. Az Tellyes szent háromfág egy Isten, tarcson meg az örök életre. Amen.

N

MAS.

T O L E M A S .

AZ mi Urunk Ur Jesus Christus te veled lévén őrizzen.
Te benned lévén, uycson meg; Te előtted lévén igaz-
gasson vezérellyen; Te utannad lévén tarcson meg; Te
raitad lévén meg algyon és idvezicsen, ki az Attyaval, és
az szent Lelékkel él és uralkodik mind örökkön örökké
Amen.

L A S D M E G .

KEgyes olvasó ezeket En, az meg nevezet személyeknek
jó emlékezetekre, csak Idealitèr akartam írnia, ha ki jó
tetzése szerént nagyobra teriészti, szabadságos; s' ne itéldis
azt, hogy valami heában valo dicsősédnek kívánafaért cse-
lekettem volna: mert az, Az mi erőtlenségünk az szent
2. Cor. 12. Pállal szolván. *Qui gloriatur, gloriatur in infirmitate.* Az ki
vers. 5. dicsekedni akar, dicsekédgyek erőtlenségében. Inditattam
penig erre, s' meg-is cselekettem (az mint oda fél-is az De-
dicatióban meg irtam) az gyakor Instantiara nézve. Jó vé-
gre magyarázzad azért jó olvasó. Isten légyen véled, és légy
jó egetségben.

H O N O R A R I U M

In exequialem Libellum.

Reverendi & Clarissimi Viri Domini

PAULI PUAH DE MISKOLCZ,
Pastoris Ecclesiæ Ungvariensis vigilantissimi;
Ut & Consenioris Diocesis Ungensis meritissimi, &c. &c.
Collegæ locoq; Patris honorandi.

Multi grandifono scribūt ænigmata versu
Ut numerēt docto præmia digna viro.
Prælia vel referunt alterno carmine dura,
Vel lyricis celebrant facta miscella metris.

Sok

SOk emberek czifra meséket formálnak
 SHogy azzal magoknak jó hirt kaphasának.
 Avagy nagy hadákról verséket irkálnak
 S-hadi vezelyekről énekeket mondnak.

Hinc alij fingunt falsam sine mente Sophiam,
Historias cudunt non pietate graves.
Maxima pars hominum nugis implere canoris
Vel fatagit chartas, vel sine laude filet.
Hic modus ast cunctis est notus: trisa Poëtis
Hæc via: non semper laudis honore cluit.
Sed Tu MISKOCZIDES meliori Numine ductus,
Contemnis mundi gaudia falsa mali.
Sordent vana Tibi ducisq; simillima bullæ,
Ad breve quæ tempus non valitura, perit.
Est Tibi nam cordi Sacrum lustrare recessus
Quêis non vulgus iners ducitur; artis opus
Tu Pauli retinens Sancti vestigia PAULE,
Monstras nunc sumi mystica verba DEI.
Informas mentes: hæc sunt documenta piorû,
Hæc animos nostros sola beare queunt.
Vive igitur felix vitâ dignissime PAULE,
Impleat hoc factû, solis utramq; domum,
PAULUS semper eris: nunquã tua fama peribit,
Delebunt nomen tempora nulla tuum:
Hunc, hunc LECTOR, ames, volvas & com-
probalibrum.

Hinc veniunt animi grata alimenta tui.
Hic tibi dat Sanctæ cœlestia gaudia vitæ,
Si pius hunc magna Sedulitate legas.

*Stephani Selicy Transylvani p. t. Rectoris Scholæ
Ungvarien: Maij 9. Anno 1633.*

49
Ez aránt némellyek bölcsen beszéllenek
Kik historiákat mgoktul szerzének.
Sok számai gyabrab tudos embereknek,
Vagy mesét mondonak vagy csak vesztéglenek.

De ez uton régen már fokban ballágtak
Kik közzül jó hirre kevésen találtak
De Te MISKOLCZI PAL Isteni erőből
Ez világi gonozt ki veted elmédből
Világi dicsőség buborék előtted
Tudod hamar el vész; s-azért nem követed.
Hanem az Istennek Igejét hirdetni
Tutadlan kötséget kézzeb vagy tanítani.
Szent pál Apostolnak nyomdokit követed
Midön az Istennek Igejét hirdeted
Oly dolgokra inted az kerésztyéneket
Mely által Istennek meg tarcsák Lélkeket
Ely fokáig szentül Tisztéletes PAL PAP
Néved tündököllyék miként az fényes
NAP.

PAL vagy: azért néved mindenkor fen állyon
Jó hiréd ez földön soha meg ne Hallyon.
Istenes OLVASO forgásd ez könyvecskét,
Lélki éledelül mert mutat csemegét;
Ebből te magádnak véhecs boldogságot
Ha szentül olvasod, Lélki vigafságot.

AZ RAGALMAZÓHOZ.

HA ki ez munkácskát akarod guggolni,
Igafság mardoso fogaiddal ragni
Szükség hogy erődöt meg kezdgyed vizgalni
Osztan lassád hogy kel ferges szot pok-
dósní.

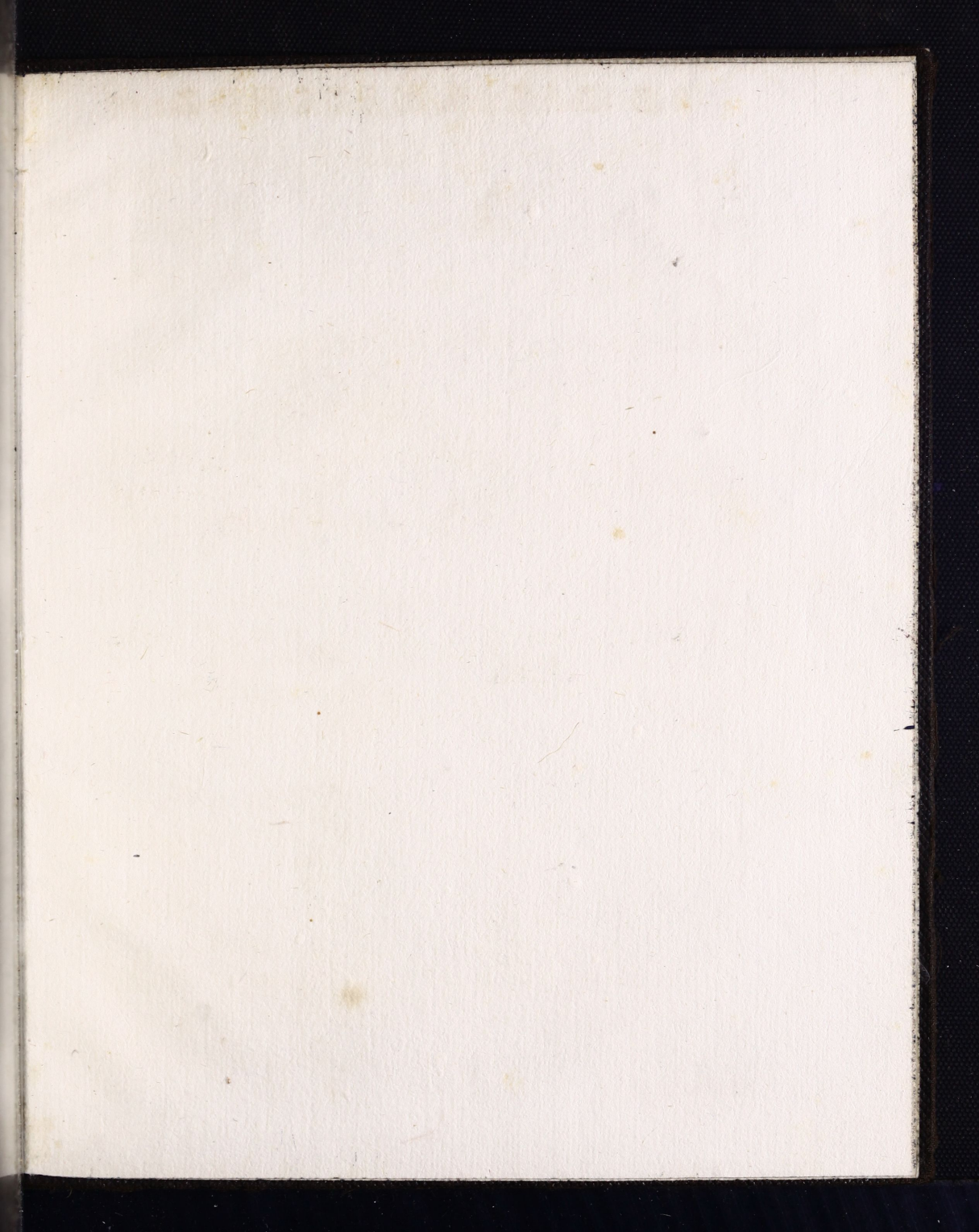
Ha elméd szárnyani fellyébben repülhecz
Apollohoz Lantal ha batran le ülhecz
Pegasus kutából merték nélkül élhecz:

Ez kérkedes téged gyalázattal meg mecz.
Miert halgattál eddig ilyen szent dologban?
Avagy hogy ha nem térsz Musákkal egy
fontban.

Miert találsz ganczot mások irásában?
Ved jó néven, s-nyélved tarcsad hata-
rában.

M. ACADEMIA
KÖNYVTÁRA

AZ RAGALMAZÓHOZ.

HA ki ez munkácskát akarod guggolni,
Igafság mardoso fogaiddal ragni
Szükség hogy erődöt meg kezdgyed vizgalni
Olztan lassád hogy kel ferges szot pok-
dősni.

Ha elméd szárnyani fellyébben repülhecz
Apollohoz Lantal ha batran le ülhecz
Pegasus kutából merték nélkül élhecz:

Ez kérkedes téged gyalázattal meg mecz.
Miért halgattál eddig ilyen szent dologban?
Avagy hogy ha nem térsz Musákkal egy
fontban.

Miért találsz ganczot mások irásában?
Ved jó néven, s-nyélved tarcsad hata-
rában.

M. ACADEMIA
KÖNYVTÁRA

Inches

1 2 3 4 5 6 7 8
1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12 13 14 15 16 17 18 19

Centimetres

TIFFEN® Color Control Patches

© The Tiffen Company, 2007

Blue Cyan Green Yellow Red Magenta White 3/Color Black

